

Załącznik do Uchwały Nr IV/32/2011
Rady Powiatu Chodzieskiego
z dnia 30 marca 2011 r.

STRATEGIA ROZWOJU SPOŁECZNO- GOSPODARCZEGO POWIATU CHODZIESKIEGO NA LATA 2011-2020

**STAROSTWO POWIATOWE
UL. WIOSNY LUDÓW 1
64-800 CHODZIEŻ**

LISTOPAD 2010

SPIS TREŚCI

Spis treści	2
ROZDZIAŁ I Wstęp	4
ROZDZIAŁ II Podstawy prawne opracowania i realizacji Strategii	6
ROZDZIAŁ III Przedmiot, zakres i założenia merytoryczne Strategii	7
ROZDZIAŁ IV Planistyczne uwarunkowania Strategii rozwoju powiatu	10
IV.1. Powiązania Strategii ze strategiami innych poziomów zarządzania	10
IV.2. Powiat w zewnętrznych dokumentach planistycznych	12
ROZDZIAŁ V Diagnoza stanu powiatu	14
V.1. Położenie i uwarunkowania geograficzne	14
V.2. Środowisko przyrodnicze i jego ochrona	17
V.3. Dziedzictwo historyczne i kulturowe	20
V.4. Infrastruktura czyli baza drogowa, techniczna, społeczna, edukacyjna, sportowa, rekreacyjna, kultury, zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego i porządku publicznego ...	23
V.5. Potencjał gospodarczy (podmioty gospodarcze – ich ilość na 1000 osób, wielkość, branże, obroty, kondycja; rolnictwo – produktywność, wielkość gospodarstw, liczba, kondycja; działania samorządu na rzecz wspierania gospodarki, atrakcyjność inwestycyjna powiatu itd.)	45
V.6. Kapitał ludzki (demografia, edukacja, zatrudnienie, promocja zdrowia, pomoc społeczna, kultura, turystyka, sport, rekreacja, aktywność społeczna, bezpieczeństwo publiczne itd. – działalność prowadzona we wszystkich wymienionych dziedzinach)	51
V.7. Finanse powiatu (dochody, wydatki bieżące, na inwestycje i programy)	77
V.8. Analiza SWOT	80
V.9. Reasumpcja diagnozy, ocena uwarunkowań rozwojowych, prognozy, wnioski i rekomendacje wynikające z diagnozy	83
V.9.1. Ocena uwarunkowań wewnętrznych i prognozy rozwoju oparte o te uwarunkowania	83
V.9.2. Ocena uwarunkowań zewnętrznych i oparte na tych uwarunkowaniach prognozy rozwoju powiatu	85
V.9.3. Wnioski, konkluzje, rekomendacje	87

ROZDZIAŁ VI Wizja i misja	89
ROZDZIAŁ VII Cele strategii	92
VII.1. Informacje ogólne o celach i miarach ich osiągnięcia	92
VII.2. Cele strategiczne i operacyjne/ szczegółowe oraz działania strategiczne służące ich realizacji	95
ROZDZIAŁ VIII System realizacji Strategii	111
VIII.1. Definicja systemu	111
VIII.2. Instrumenty instytucjonalno-prawne kształtowania struktur przestrzennych.	112
VIII.3. Koordynowanie działalności partnerów strategicznych i pozostałych uczestników realizacji Strategii	114
VIII.4. Instrumenty programowo-wdrożeniowe Strategii	116
VIII.5. Instrumenty (ramy) finansowe Strategii	117
VIII.6. Monitoring, miary osiągnięcia celów, ewaluacja i aktualizacja Strategii	119
VIII.7. Kierunki działań w sytuacjach nadzwyczajnych	125
VIII.8. Komunikacja społeczna – konsultacje i upowszechnianie Strategii	126

ROZDZIAŁ 1

WSTĘP

W 2010 roku mija czasokres obowiązywania dotychczasowej Strategii rozwoju powiatu. Strategia ta powstała w 2001 r., u zarania funkcjonowania tej struktury samorządowo-terytorialnej jaką jest powiat. Realizacja Strategii zaowocowała wieloma przedsięwzięciami w sferze społecznej, infrastrukturalnej i gospodarczej, które przyczyniły się do konsolidacji powiatu, umocnienia jego spójności społecznej, terytorialnej i gospodarczej. W sukces aspiracjom rozwojowym powiatu przyszło wsparcie z funduszy unijnych, które w sposób racjonalny zostały wykorzystane, z dobroczynnym skutkiem dla lokalnej społeczności. W rozdziale V dotyczącym rozpoznania i oceny obecnego stanu powiatu, znalazły się informacje obrazujące dokonany od 2001 roku postęp w poszczególnych sferach działalności powiatu. Tu możemy jedynie skonstatować, że miniony okres nie był czasem straconym, a wręcz przeciwnie – optymalnie wykorzystanym.

Powiat stanął teraz przed koniecznością sporządzenia i uchwalenia kolejnej Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Powiatu Chodzieskiego zwanej dalej w skrócie Strategią Rozwoju Powiatu (SRP) lub Strategią (przez duże S), wychodzącej naprzeciw nowym potrzebom i wyzwaniom. Zainicjował więc uruchomienie procesów jej budowania i uchwalenia.

Strategia jest projekcją przyszłości zadeklarowanej w wizji i w celach, do urzeczywistniania których samorząd powiatowy, w partnerstwie z innymi podmiotami, będzie dążył, podejmując określone sposoby działania wyznaczone, w misji i scenariuszu realizacyjnym Strategii oraz dokonując przekształceń obecnego stanu w oczekiwany.

Można więc powiedzieć, że Strategia jest ukierunkowanym procesem społecznym, którego celem jest rozwój jednostki terytorialnej – powiatu. Jest też narzędziem sprawnego zarządzania. Zarządzania zmianami jakie mają nastąpić w procesie realizacji Strategii.

Zakres Strategii określają ustawowe kompetencje powiatu i możliwości oddziaływania na inne podmioty. Jest ona realizowana przez samorząd powiatowy i jego partnerów. **Nie obejmuje spraw, na które władze powiatu i strategiczni partnerzy nie mają wpływu.**

Strategia nie jest zbiorem życzeń, a analizą tego co jest i co może być zrealizowane, a więc zbiorem realnych potrzeb społecznych i realnych środków służących stopniowemu ich zaspokajaniu. Nie poprzestaje jednak wyłącznie na tym. Uwzględnia też trendy, wewnątrz i w otoczeniu powiatu, a zatem szanse jakie mogą pojawić się w przyszłości. Szanse zaś lubią

tych, którzy są na nie przygotowani. Powiat chce być na nie przygotowany, a Strategia będzie mu w tym pomocna.

ROZDZIAŁ II

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA I REALIZACJI SRP

1. Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. z 2009 r. nr 84, poz.712 z późniejszymi zmianami), która stanowi :
 - w artykule 3: „Politykę rozwoju prowadzą:
 - 1) Rada Ministrów,
 - 2) samorząd województwa,
 - 3) samorząd powiatowy i gminny”.
 - w artykule 4 : „Politykę rozwoju prowadzi się na podstawie strategii rozwoju, przy pomocy programów służących w osiągnięciu celów (na szczeblu krajowym i wojewódzkim są to programy operacyjne lub programy rozwoju) z wykorzystaniem środków publicznych”.

Politykę rozwoju ustawa określa jako zespół wzajemnie powiązanych działań podejmowanych w celu zapewnienia trwałego i zrównoważonego rozwoju oraz spójności społeczno-gospodarczej i terytorialnej.
2. Uchwała Rady Powiatu (Zarządu) nr ... z dnia ...
3. Umowa z moderatorem i wykonawcą Strategii z dnia 31 sierpnia 2010 r.

ROZDZIAŁ III

PRZEDMIOT, ZAKRES I ZAŁOŻENIA MERYTORYCZNE STRATEGII

Strategia jest dokumentem, w oparciu o który powiat prowadzi politykę rozwoju. Polityka ta ma dwa zadania:

- po pierwsze – zdiagnozowanie warunków rozwoju, w taki sposób aby podmioty gospodarcze znały rzeczywiste warunki zewnętrzne dla swego gospodarowania;
- po drugie – sformułowanie Strategii, na realizację której samorząd powiatowy i jego jednostki organizacyjne, bądź strategiczni partnerzy mają bezpośredni wpływ.

Strategia określa cele kreujące procesy społeczne, gospodarcze i polityczne oraz wskazuje środki rzeczowe i finansowe dla ich urzeczywistnienia.

Podmiotem Strategii jest samorząd powiatu i jego jednostki organizacyjne. Mieszkańcy powiatu, gminy, organizacje gospodarcze i inne są zaś beneficjentami Strategii. Podmiotami stawać się będą w miarę podejmowania się realizacji zadań w partnerstwie, bądź we współdziałaniu – w ramach obywatelskiej aktywności – z samorządem powiatowym albo jego jednostkami organizacyjnymi. Przedsiębiorstwom nie wchodzącym w partnerstwa z samorządem powiatu Strategia umożliwi poznanie najbardziej prawdopodobnych prognoz, szans i zagrożeń jakie stwarzać będzie realizowana przez samorząd powiatowy polityka rozwoju na podstawie Strategii.

Strategia proponuje zintegrowany i zrównoważony rozwój terytorium, oparty na równowadze i wzajemnym wsparciu trzech głównych elementów decydujących o rozwoju: ludziach, ekonomii, środowisku. Rozwój ekonomiczny dokonuje się w konkretnym środowisku (przyrodniczym, społecznym i kulturowym), a realizują go ludzie zamieszkujący to środowisko. Z kolei środowisko ma wpływ na kierunki i poziom rozwoju ekonomicznego. Działa tu więc mechanizm sprzężeń zwrotnych, objawiających się w zastanej lub zmieniającej się rzeczywistości.

Strategia obejmuje czasokres do 2020 roku, a więc połowę obecnego okresu budżetowego Unii Europejskiej lat 2007-2013 (z realizacją do 2015 roku) i cały okres budżetowy lat 2014-2020. Środki wsparcia finansowego UE dla samorządów terytorialnych są i będą, obok środków własnych, znaczącym komponentem montażu finansowych dla przedsięwzięć rozwojowych. Strategia jest dokumentem określającym nie tylko cele społeczne i gospodarcze rozwoju ale także środki i sposoby, które powinny ten rozwój

zapewnić. Dlatego, oprócz celów, przewiduje też cały zestaw działań strategicznych służących osiągnięciu poszczególnych celów i opis systemu realizacji Strategii. Cele obejmują 10-letni horyzont czasowy. Nie można wykluczyć, że część celów operacyjnych zostanie osiągnięta wcześniej. Trudno jednak zakładać, że dotyczy to także celów strategicznych. Dla zrealizowania założeń i celów Strategii przewiduje się dwa programy wdrożeniowe. Pierwszy program sporządzony zostanie po uchwaleniu Strategii i obejmie czasokres do 2015 roku. Program ten zawierać będzie m. in. listę przedsięwzięć, które da się wykonać korzystając ze wsparcia, znanych już dzisiaj, źródeł współfinansowania: Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007-2013+2, bądź innych programów opartych o Strategię Rozwoju Kraju obowiązującą do 2015 roku, a zasadzającą się na wsparciu z budżetu UE w latach 2007-2013+2.

Drugi program obejmie lata 2015-2020 i uwzględni możliwości współfinansowania rozwoju w ramach nowych strategii ponadpowiatowych i programów operacyjnych opartych o środki unijne nowej perspektywy finansowej lat 2014-2020. Określenie już dzisiaj źródeł i wysokości nakładów na realizację Strategii na cały okres, tj. do 2020 roku byłoby obarczone zbyt dużym czynnikiem niepewności.

Proces budowy Strategii rozwoju i jej najważniejsze elementy składowe oraz sposób konsultacji społecznych przedstawia Schemat 1.

1 **Analiza i diagnoza sytuacji na terytorium objętym strategią.**

Inwentaryzacja i ocena zasobów oraz zjawisk społeczno-gospodarczych; identyfikacja problemów i potencjałów rozwojowych, w tym za pomocą analizy SWOT.

2 **Wizja rozwoju terytorium objętego strategią.**

Wskazuje do czego na terytorium objętym strategią powinno się dążyć. Wizja to oczekiwania i nadzieje lokalnej społeczności – i jej samorządu – na przyszłość. To zbiór wyznawanych społecznie wartości i nieokreślonych czasowo pożądanых cech obszaru, które należy urzeczywistniać wykorzystując jego potencjały rozwojowe. Wizja to główny, perspektywiczny, najbardziej ogólny i dalekosiężny cel wykraczający najczęściej poza ramy czasowe strategii.

3 **Misja.**

To kwintesencja działań i czynności samorządu terytorialnego zmierzających do osiągnięcia wykreowanej wizji i celów rozwoju. To skondensowany plan działania na rzecz ich urzeczywistnienia.

4 **Cele strategiczne albo ogólne.**

Są one wynikiem dekompozycji wizji, jej uszczegółowionymi częściami składowymi, przewidzianymi do osiągnięcia w okresie objętym strategią, np. w ciągu 10 lat.

5 **Cele operacyjne/szczegółowe i działania strategiczne.**

To cele cząstkowe, przyporządkowane celom strategicznym i mające służyć ich osiągnięciu. Wyznacza się je na okresy krótsze niż cele strategiczne (na 5 lat). Cele operacyjne/szczegółowe są z kolei osiągane przez zespół różnorodnych działań strategicznych, wskazywanych w strategii, ale realizowanych głównie poprzez programy wdrożeniowe z uwzględnieniem przyjętych w nich priorytetów.

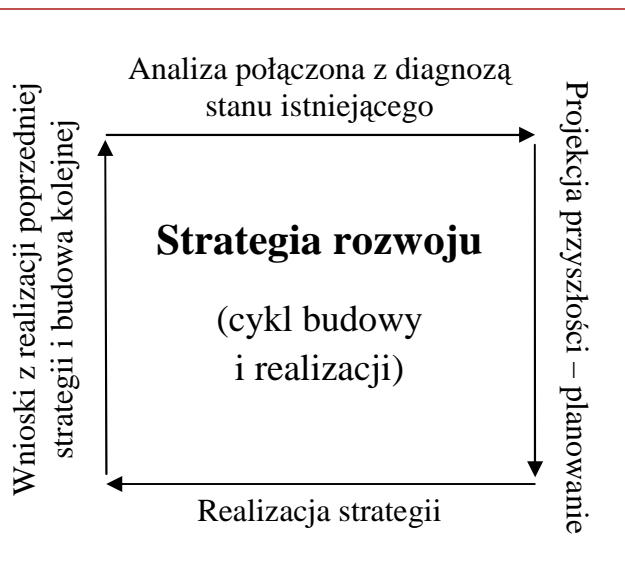

6 **System realizacji strategii.**

Ustalenie w jaki sposób, czyimi siłami, jakimi środkami i przy jakich rozwiązaniach organizacyjnych będzie się realizować cele strategii. System obejmuje m.in.: wskazanie potencjalnych podmiotów realizacji strategii i jej ramy finansowe. Opis sposobów zarządzania oraz implementacji (wdrażania) strategii, a także mierniki osiągania celów, zasady koordynacji działań, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji strategii.

7 **Programy wdrożeniowe**
(Programy operacyjne lub programy rozwoju)

UWAGA: Analiza SWOT, wizja, misja (poz. 1, 2, 3) wypracowywane są z udziałem społeczności lokalnej. Cele i system realizacji (poz. 4, 5, 6) przygotowywane są kameralnie podczas prac studyjnych, po czym poddawane, wraz z projektem całej strategii, konsultacji społecznej, w myśl art. 6 ustawy o prowadzeniu polityki rozwoju. 7 Programy rozwoju/programy operacyjne – 5 letnie dokumenty wdrożeniowe, przy pomocy których realizuje się strategię rozwoju.

ROZDZIAŁ IV

PLANISTYCZNE UWARUNKOWANIA STRATEGII ROZWOJU POWIATU

IV.1. Powiązania Strategii ze strategiami innych poziomów zarządzania

Strategia rozwoju powiatu, jakkolwiek stanowi autonomiczny dokument samorządu powiatowego, nie jest oderwana od systemu planowania strategicznego na innych poziomach. Uwzględnia ona wiele elementów z dokumentów unijnych i krajowych.

Z dokumentów unijnych brano pod uwagę Strategię Lizbońską. Nakłada ona na samorządy obowiązki w zakresie aktywizacji zawodowej, wsparcia na rzecz starzejącego się społeczeństwa, poprawiania jakości kapitału ludzkiego, wiedzy i innowacyjności, a także stwarzanie trzeciej – poza sferą publiczną i biznesową – przestrzeni dla aktywności społecznej (NGO). Zaś z dokumentów krajowych uwzględniono Strategię Rozwoju Kraju na lata 2007-2015, a zwłaszcza jej cel główny: „Podniesienie jakości życia” oraz wywodzące się z niego priorytety działań. Porównując z nimi cele SRP uwidocznia się całkowita z nimi zgodność. Wzięto też pod uwagę Krajową Strategię Rozwoju regionalnego na lata 2010-2020, gdyż rodzi ona wiele skutków dla poszczególnych terytoriów, w tym powiatowych. Jej cel strategiczny: „Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym” – jest niemalże tożsamy z celami SRP, zdefiniowanymi w rozdziałach VI i VII.

SRP ma szczególnie związek ze Strategią rozwoju woj. wielkopolskiego. Zasada się on nie tylko na podobnym horyzoncie czasowym (2020 rok), ale na spójności celów i kierunków rozwoju. Cele strategiczne powiatu współgrają wprost z celami strategicznymi województwa. **Cel generalny strategii wojewódzkiej to:** „Poprawa jakości przestrzeni województwa, systemu edukacji, rynku pracy, gospodarki oraz sfery społecznej skutkująca wzrostem poziomu życia mieszkańców”. Zaś jej strategiczne cele to m. in.:

„Zwiększenie efektywności wykorzystania potencjałów rozwojowych województwa” (cel 2),
„Wzrost kompetencji mieszkańców i promocja zatrudnienia” (cel 3),
„Wzrost spójności i bezpieczeństwa społecznego” (cel 4).

Porównanie ww. celów z celami SRP (rozdział VI i VII) upoważnia do konstatacji, że cele SRP odpowiadają niemalże wprost celom Strategii wojewódzkiej.

Zbieżne z sobą są też misje województwa i powiatu. Brzmia one następująco:

- **misja województwa:** *„Skupienie wszystkich podmiotów publicznych działających na rzecz wzrostu konkurencyjności regionu i poprawy warunków życia mieszkańców. Uzyskanie efektu synergii poprzez stworzenie spójnej koncepcji wykorzystania środków publicznych”.*
- **misja powiatu:** *„Misją samorządu powiatowego jest podejmowanie, wraz z partnerami strategicznymi i mieszkańcami, różnorodnych działań w zakresie swoich kompetencji, z wykorzystaniem wszystkich czynników rozwoju, w tym mądrości ludzi i umiejętności ich współpracy w dążeniu do urzeczywistnienia wizji i wywodzących się z niej celów Strategii”.*

Wizja zaś i cele są spójne z ich odpowiednikami w Strategii wojewódzkiej.

Jak widać z porównań kluczowych zapisów obydwu strategii występuje nie tylko zbieżność między nimi, ale także gwarancja, że powiat dążąc do osiągnięcia własnych celów i spełniając swoją misję przyczyniać się będzie do realizacji Strategii wojewódzkiej i odwrotnie – województwo realizując własną strategię i spełniając swoją misję działać będzie na korzyść powiatu.

Strategia rozwoju powiatu (SRP) wpasowuje się także w kierunki zagospodarowania przestrzennego wyznaczone dla powiatu w „Planie zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego”. Plan z.p.w.w. nie jest wprowadzanie aktem prawa miejscowego, ale jest wiążący dla gmin opracowujących miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, a przez to zapewnia spójność polityki przestrzennej samorządów gminnych, a pośrednio samorządu powiatowego, z polityką przestrzenną województwa. SRP bierze też pod uwagę Koncepcję Przestrzennego Zagospodarowania Kraju z 2001 r. (MP nr 26 poz. 432) oraz projekt KPZK 2030. Strategia powiatu wkomponowuje się również w WRPO na lata 2007-2013, którego celem generalnym jest *„Wzmocnienie potencjału rozwojowego Wielkopolski na rzecz wzrostu konkurencyjności i zatrudnienia”*, a celami szczegółowymi:

- Poprawa warunków inwestowania,
- Wzrost aktywności mieszkańców,
- Wzrost udziału wiedzy i innowacji w gospodarce regionu.

Cele te będą realizowane m. in. przez takie priorytety jak:

- Infrastruktura komunikacyjna,
- Środowisko przyrodnicze,
- Infrastruktura dla kapitału ludzkiego,

- Turystyka i środowisko kulturowe.

Cele SRP mieszczą się w zakresie objętym tymi priorytetami, jakkolwiek niekoniecznie są tak samo zdefiniowane.

Wiele elementów SRP współgra z Programem Rozwoju Produktu Turystycznego, oraz Kreacji Marki Gmin Nadnoteckich, opracowanym przez Związek Miast i Gmin Nadnoteckich, a dotyczącym rozwoju turystyki w całej Dolinie Noteci.

Podobieństwo wizji, celów i misji powiatu występuje też w strategiach gmin i Lokalnej Strategii Rozwoju opracowanej przez Lokalną Grupę Działania, powołaną dla realizacji programu LEADER.

Na analogicznych zasadach wspólnych dążeń i wzajemnych korzyści, jak w przypadku Strategii i programów wojewódzkich, odbywać się będzie partnerska współrealizacja Strategii rozwoju powiatu ze strategiami gmin, wzmocniona współudziałem w jej opracowaniu poprzez konsultacje.

Tak więc, zgodnie z zasadą subsydiarności, Strategia rozwoju powiatu ma charakter uzupełniający i pomocniczy wobec Strategii wojewódzkiej i strategii gmin. Oznacza to, iż SRP wspiera politykę rozwojową regionu i gmin z poszanowaniem autonomiczności tych podmiotów i ich planów strategicznych.

IV.2. Powiat w zewnętrznych dokumentach planistycznych

Rola powiatu w zewnętrznych dokumentach planistycznych została określona przede wszystkim w:

- Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) z 2001 oraz w projekcie KPZK 2030 (wersja z 18 V 2010 r.),
- Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego (PZPWW),
- Strategii Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Wielkopolsce.

Pierwsze dwa dokumenty wyznaczają obszarowi powiatu rolę przestrzeni przyrodniczej o największej różnorodności biologicznej i niskim stopniu degradacji, mającej znaczenie europejskie, a szczególnie w dolinie rzeki Noteci. Przewidują też zachowanie charakterystycznych dla Nadnoteci krajobrazów przyrodniczych, kulturowych oraz obiektów materialnego dziedzictwa kulturowego i ich wykorzystywanie dla rozwoju społeczno-gospodarczego, zwłaszcza turystyki.

KPZK – 2030 traktuje powiat, wraz z całą Wielkopolską, jako zwornik europejskich procesów integracyjnych i jako obszar będący w procesie integracji funkcjonalnej z ośrodkiem regionalnym i subregionalnym, w przeciwieństwie do obszarów peryferyjnych, pozostających na uboczu procesów integracyjnych, a tym samym zagrożonych marginalizacją społeczną i ekonomiczną. Koncepcja ta przewiduje dla powiatu docelowo (2030 r.) trzy inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponad lokalnym: modernizację szlaku kolejowego 354 Poznań-Piła i podniesienie jego klasy do większej prędkości przewozów oraz dostosowanie szlaku wodnego E-70 (w tym Noteci) do IV klasy żeglowności, w ramach łączenia Odry z Wisłą przez Bydgoszcz do Gdańska. Jako trzecią inwestycję w KPZK – 2030 wymieniono utworzenie drogi ekspresowej na K-11 (na odcinkach dotyczących powiatu inwestycje te będą miały miejsce po 2020 roku).

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa (PZPW) potwierdza rolę powiatu wyznaczoną przez KPZK, jako atrakcyjnego obszaru o cennych walorach przyrodniczych o znaczeniu europejskim, zaliczając powiat do strefy rekreacji i wypoczynku pobytowego. PZPW określa też strefę dodatkowego wspierania rozwoju. Jest nią gmina Szamocin uznając, iż jest to gmina koncentracji problemów społeczno-gospodarczych, których sama, bez wsparcia finansowego z zewnątrz nie rozwiąże.

PZPW potwierdza docelowo inwestycje celu publicznego ujęte w KPZK – 2030. Przewiduje też modernizację i dostosowanie do współczesnych wymogów drogi wojewódzkiej nr 183 (Sarbia-Chodzież) i 193 (Margonin-Gołańcz). Nadto PZPW przewiduje podniesienie do wyższego stopnia ochrony prawnej doliny Noteci, tj. do utworzenia w niej wielokulturowego i przyrodniczego parku, jako przyszłego zabytku dziedzictwa światowego UNESCO.

Strategia Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich w Wielkopolsce traktuje obszary wiejskie powiatu (cały powiat poza miastem Chodzież) jako pośrednie obszary wiejskie o zróżnicowanej strukturze i większym niż przeciętnie w województwie udziale zatrudnienia w przemyśle i budownictwie w stosunku do ogółu zatrudnionych, mające większą liczbę zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, i wyższy procent podłączeń sieci kanalizacyjnej do budynków. W obszarach wiejskich, takich jak w powiecie chodzieskim, powstają dodatkowe działalności, jak np. turystyka. Mają one też największą w województwie liczbę miejsc noclegowych przypadających na 1 km² (2,41 miejsc), co powiększa możliwości rekreacyjno-wypoczynkowe tych obszarów.

ROZDZIAŁ V

DIAGNOZA STANU POWIATU

Diagnoza, słowo wywodzące się z języka greckiego, oznacza rozpoznanie, kiedyś jedynie choroby, dziś – także zasobów, zjawisk, warunków, sytuacji istniejącego stanu (np. obszaru) itd.

W przypadku Strategii diagnoza odpowiada temu dzisiejszemu, szerszemu pojęciu słowa. W skrócie zdefiniowano ją w Schemacie 1, rozdział III. Diagnoza stanu powiatu to nic innego jak kompendium wiedzy o teraźniejszości powiatu i możliwości jego rozwoju, stanowiące najlepszy punkt wyjścia do planowania przyszłości. Obejmuje ona wszystkie obszary tematyczne i funkcjonalne związane z szeroko rozumianym środowiskiem, w którym dokonuje się rozwój i z panującymi w nim zjawiskami społecznymi i ekonomicznymi, które identyfikuje i uwypukla. Dla jej opracowania wykorzystano informacje statystyczne i opinię społeczną. Razem stanowiły one dane wyjściowe dla jej zredagowania i dalszego wnioskowania. Ostatnią częścią diagnozy, niejako jej zwieńczeniem, jest analiza SWOT.

Analiza SWOT wraz z podsumowaniem diagnozy, ocenami, prognozami, wnioskami i rekomendacjami jest pomostem łączącym część diagnostyczną z częścią projekcyjną Strategii.

V.1. Położenie i uwarunkowania geograficzne

Powiat chodzieski położony jest w północnej części województwa wielkopolskiego, po południowej stronie rzeki Noteć, na Wysoczyźnie Chodzieskiej, posadowionej na skraju pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej. Noteć po obu stronach otoczona jest płaską doliną, przechodzącą dalej od rzeki w tereny o bardziej urozmaiconym reliefie. Dolina ta porośnięta jest bagienną lub półbagienną roślinnością trawiastą i inną, nie wyłączając ziół, krzewów itp. Dolina stanowi strefę graniczną dwóch krain geograficznych: Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej i Pojezierza Pomorskiego.

Powiat zajmuje powierzchnię 685 km² i obejmuje 5 gmin: miejską Chodzież, wiejską Chodzież i Budzyń oraz miejsko-wiejskie – Margonin i Szamocin. Ludność liczy 47 389 osób z niewielką przewagą procentową kobiet (2009 r.). Granicami powiat sąsiaduje z powiatami: pilskim, czarnkowsko-trzcianeckim, wągrowieckim i obornickim.

Rzeźba polodowcowa terenu: w dolinie Noteci równinna, dalej – urozmaicona morenowymi wzniesieniami, na czele z Gontyńcem, górą o wysokości 192 m n.p.m., położoną w zachodniej części powiatu, nieopodal miasta Chodzież – stolicy powiatu i gminy wiejskiej. Do Gontyńca wiedzie szlak turystyczny Chodzież-Gontyniec o długości 14 km, koloru czerwonego i żółtego. Zarówno miasto Chodzież, jak i powiat są bogato obdarowane przez naturę w atrakcyjne jeziora, lasy i wyposażone w stawy rybne. To sprawia, że okolice te nazywa się niekiedy Szwajcarią Chodzieską.

Przez gminy Budzyń i Chodzież przebiega droga krajowa nr 11 łącząca Górny Śląsk i Poznań z Koszalińsko-Kołobrzeskim wybrzeżem Bałtyku. Należyta komunikację zapewniają też drogi wojewódzkie nr 183, 190, 191 i 193 oraz stosunkowo gęsta sieć dróg lokalnych. Komunikację z Poznaniem, Piłą i niektórymi miejscowościami wewnątrz powiatu zapewniają szlak kolejowy Poznań-Piła oraz liczne połączenia „busami” z poszczególnymi miejscowościami powiatu.

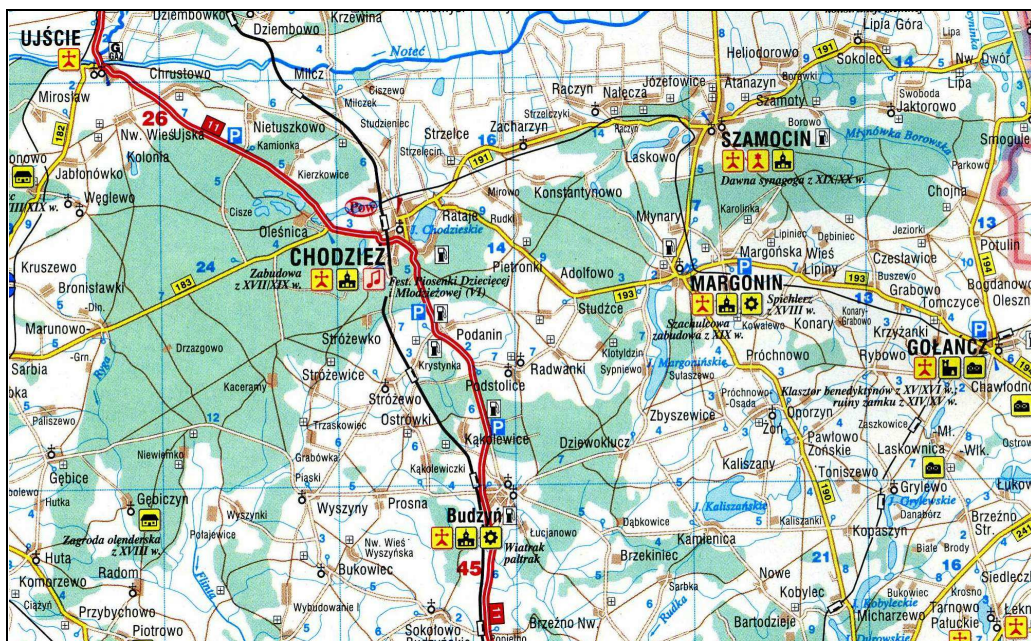
Plany zagospodarowania przestrzennego województwa i gmin położonych przy drodze krajowej nr 11 przeznaczają tereny przybrzeżne tej drogi na pasy przyspieszonego rozwoju społecznego i gospodarczego.

Opisane wyżej zasoby oraz uwarunkowania są dominantami przestrzenno-geograficznymi i ekonomicznymi powiatu, które określają jego charakter.

Usytuowanie powiatu i gmin na mapie Wielkopolski przedstawiają poniższe rysunki.

Rysunek 1. Lokalizacja powiatu na mapie Wielkopolski

Rysunek 2. Gminy Powiatu Chodzieskiego na mapie Wielkopolski

V.2. Środowisko przyrodnicze i jego ochrona

O krajobrazie stanowią: ukształtowanie powierzchni ziemi, szata roślinna i hydrograficzna oraz różnego rodzaju elementy antropogeniczne, jak rodzaj zabudowy, zabytki i inne, będące dziełem człowieka.

W powiecie chodzieskim dominuje **krajobraz rolniczy**. Użytki rolne stanowią bowiem 56,6% powierzchni powiatu (w województwie 63,7%) w tym grunty orne i sady 38,4% (w województwie 53,4%), łąki i pastwiska 16,4% (w województwie 10,4%). Kolejne miejsce na krajobrazowej mapie powiatu zajmują lasy, z udziałem w powierzchni ogólnej wynoszącym 35,8% (w województwie 26%, w kraju 29%). Pozostałe grunty (tereny zabudowane, wody, nieużytki itp.) stanowią 9,4% obszaru powiatu.

To co najbardziej różnicuje krajobraz rolniczy to wielkość pól i uprawy roślinne (agrofitocenozy) zależne w dużej mierze od jakości gleb, choć także od tradycji rolniczej. Różnorodna wielkość pól, jaka ma miejsce w powiecie, wzbogaca krajobraz rolniczy.

Bardziej monotonna jest natomiast szata roślinna pól, którą w większości stanowią zboża. Spotyka się jednak, na lepszych glebach, także rzepaki, rośliny pastewne, a niekiedy buraki. Ostatnio – wskutek unijnych dopłat do poplonów i innych upraw, fitocenozy polne stają się bogatsze gatunkowo. **W krajobrazie leśnym** siedliska leśne to w 75% siedliska

borowe, a w 25% lasowe i olszowe. Przy średniej lesistości powiatu równej 35,8%, gmina wiejska Chodzież ma lesistość wynoszącą aż 49%, przy czym wyróżnia się w tej gminie drzewostan bukowy wokół Gontyńca i niżej położona dąbrowa.

Jakkolwiek lasy mają wiele cech naturalnych to w większości są – podobnie jak pola uprawne – wytworem antropogenicznym; zagrożeniem dla lasów jest ich zanieczyszczenie odpadami i pożary. Krajobrazami prawie naturalnymi są **rezerваты przyrody**. Największym z nich jest rezerwat florystyczny „Źródłiska Flinty”, położony w gminie wiejskiej Chodzież, na pograniczu z powiatem czarnkowsko-trzcianeckim. Zajmuje on powierzchnię 45 ha i obejmuje, oprócz źródlisk, Jeziorko Niewiemko, podtopione łąki i lasy. Kolejnym rezerwatem, mniejszym od poprzedniego, jest „Wiktorówko” w gminie Szamocin oraz w tejże gminie para rezerwat, tzw. Stanowisko roślin chronionych „Weśrednik”.

Drzewostan powiatu dopełniony jest 61 drzewami – pomnikami przyrody, spośród których najgrubszy jest dąb bezszypułkowy (450 cm obwodu) i olsza czarna (340 cm obwodu) – obydwie w Oleśnicy/k Chodzieży. Ewenementem na miarę europejską są dwie aleje lipowe w Margońskiej Wsi, założone w 1765 r.

Specyficznym krajobrazem jest dolina Noteci, unikalny i jeden z największych obszarów bagiennych Europy, korytarz ekologiczny, szlak wędrówek ptaków i ssaków, miejsce występowania unikalnej flory, 240 gatunków ptaków błotno-wodnych, gadów i płazów. Dolina Noteci to nie tylko unikalne tereny przyrodnicze, to także wzorowa symbioza natury i szerokorozumianej antropogenicznej działalności prowadzonej tu od wieków, nie zmieniającej zasadniczo naturalnego charakteru doliny, a jedynie wzbogacającej krajobraz budownictwem, przyjazną naturze infrastrukturą itp. To m. in. skłoniło władze wojewódzkie do ubiegania się o wpisanie doliny do Krajowego Rejestru Zabytków, a następnie na listę dziedzictwa światowego UNESCO. Dolina jest objęta ochroną prawną (Natura 2000 i Obszar Chronionego Krajobrazu).

W pasach przyspieszonego rozwoju gospodarczego, głównie przy drodze krajowej nr 11, krajobraz przekształca się na naszych oczach z rolniczego w **krajobraz rolniczo-przemysłowy**.

Gleby – prawie w całości należą do bielicoziemnych, z enklawami brunatnoziemnych z przewagą cząstek mineralnych. Jedynie w dolinach rzek mają charakter organiczny. Jakość gleb nie należy do najwyższych. Dobrych gleb uprawnych (kl. IIIa) jest zaledwie 5%, średnich (kl. IIIb, IVa i IVb) - 48%, słabych (kl. V i VI) - 47%. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej, uwzględniający żyzność, uwodnienie gleb i inne elementy agrotechniczne wynosi dla powiatu 56,87 pkt podczas gdy średnio w województwie 63,4 pkt,

a w kraju 66,6 pkt. Najniższym wskaźnikiem charakteryzuje się gmina Szamocin (52,6 pkt). Ogranicza to nieco dobór gatunków roślin do uprawy, jakkolwiek wysoka kultura rolna nie dopuszcza do spadku ich produktywności poniżej granic opłacalności. Stopień degradacji gleb jest znikomy (poniżej 0,2% ich ogólnej powierzchni), natomiast zakwaszenie gleb jest duże – wynosi 76%, w tym bardzo kwaśnych i kwaśnych jest 46%, lekko kwaśnych jest 30%, a zaledwie 24% nie wymaga odkwaszania, tj. wapnowania. Gleby wykazują też niedobór magnezu (45% użytków rolnych). Pola uprawne są w niewielkim stopniu zanieczyszczone metalami ciężkimi i spełniają warunki do produkcji zdrowej żywności.

Pod względem klimatycznym powiat należy do tzw. dzielnicy nadnoteckiej, obejmującej pas szerokości 50-70 km rozciągający się po obydwu stronach rzeki. Dzielnica ma charakter pośredni, przejściowy, między chłodną i deszczową dzielnicą pomorską, a bardziej suchą i cieplejszą dzielnicą środkową. Dość duża ilość wiatrów ma kierunek głównie zachodni. Charakterystyczne są mgły i obfite rosy, potęgujące się jesienią, zwłaszcza w miastach i większych wsiach - szczególnie uprzemysłowionych, co związane jest z większą ilością zanieczyszczeń pyłowych. Duże powierzchnie leśne oraz rozległa dolina Noteci sprzyjają tworzeniu się zróżnicowanego mikroklimatu. Obecność torfowisk i bagien w dolinie zwiększa wilgotność powietrza, zaś na wyżej położonych polach występują porywiste wiatry. W obszarach przyleśnych mikroklimat łagodnieje.

Opady są tu większe niż na pozostałych obszarach Wielkopolski. W ciągu wielolecia w Dolinie Noteci odnotowano przeciętnie w roku 546 mm (l/m^2), podczas gdy w innych punktach pomiarowych Wielkopolski od 497 mm (w Śremie) do 513 mm (w Szamotułach). Średnia temperatura powietrza wynosi 7° C. Najzimniej jest w styczniu, najcieplej w lipcu. Temperatury te są przeciętnie niższe niż w Wielkopolsce od 0,5 do 1° C. Pokrywa śnieżna utrzymuje się 50-60 dni, zaś dni mroźnych jest od 30 do 35, a z przymrozkami ok. 100 dni. Okres wegetacji (ze średnią temperaturą dobową powyżej 5° C) trwa 200-215 dni i jest nieco krótszy niż przeciętnie w Wielkopolsce (215-227 dni), a zaczyna się o kilka dni później niż w pozostałej części Wielkopolski.

Krajobrazy powiatu urozmaica **sieć hydrograficzna** składająca się z wód płynących (Bolemki, Margoninki, Flinty, Dymnicy, Strugi Sokołowskiej i innych), stanowiących dorzecze Noteci oraz wód stojących (jezior i stawów). Wody i grunty pod wodami zajmują 3,94% powierzchni powiatu (w całym województwie 2,1%). Na mapie fizjograficznej Wielkopolski powiat nazywany jest Pojezierzem chodzieskim. Jezior jest 31. Największe (Margonińskie) ma ponad 215 ha, najmniejsze (Szamocin Małe) - 1 ha. Największy udział wód stojących w powierzchni ma miasto Chodzież (około 13%), z jeziorami Miejskim,

Strzeleckim i Karczewnik, następnie gmina Margonin z jeziorami Margonińskim, Zbyszewickim i Żońskim (około 4%) i kolejno gmina Szamocin (około 1%) z jeziorami Siekiera, Laskowskim, Karpiówka. Nieopodal wsi Laskowo znajduje się zbiornik Mielimąka o powierzchni 55 ha utworzony na strudze Margoninka.

Duże znaczenie ekologiczne mają wodne zbiorniki podziemne w dolinie Noteci objęte ochroną. Rozmieszczenie wód decyduje o występowaniu zbiorowisk roślinnych, produktywności siedlisk i atrakcyjności turystycznej krajobrazu. Wody jezior należą do II klasy czystości i kwalifikują się do użytkowania rekreacyjnego. Noteć prowadzi wody pozaklasowe, z tendencją do poprawy czystości.

Krajobraz wzbogaca **urzeźbienie terenu**. Z dolinowego, płaskiego, przy północnej granicy powiatu (65 m n.p.m.), wznoszącego się i coraz bardziej pofałdowanego, aż do niemal górskiego wału morenowego z Górą Gontyniec (191,5 m n.p.m.).

We wsi Ofelia w gminie Margonin znajduje się granitowy głaz narzutowy „Zakłeta Karczma” w obwodzie poziomym 1660 cm i wysokości nad ziemią 150 cm, a w Atanazynie w gminie Szamocin również granitowy głaz „Zakłeta Karoca” (obwód poziomy 630 cm, wysokość nad ziemią 140 cm). **Elementami krajobrazu powiatu są obiekty parkowo-pałacowe** w Margoninie, Próchnowie, Nietuszkowie, Pietronkach, Strzelcach, Oleśnicy. Są one pamiątkami narodowymi, łącząc w sobie walory przyrody, sztuki architektonicznej i ogrodowej.

Kopaliny to głównie kruszywa mineralne i il będący surowcem, który przyczynił się do rozkwitu produkcji porcelany chodzieskiej, znanej w kraju i na świecie. Potencjalną, ale chronioną prawnie kopaliną jest torf posadowiony w dolinach rzek, głównie Noteci.

Stan sanitarny powietrza nie budzi większych zastrzeżeń. Emisja zanieczyszczeń pyłowych jest niewielka i mieści się w przedziale najniższym dla obszaru województwa (0-100 Mg/rok). Podobnie niska jest emisja zanieczyszczeń gazowych. Hałas zagraża jedynie mieszkającym w pobliżu pasa drogowego drogi krajowej nr 11 i mieszkańcom większych miejscowości.

V.3. Dziedzictwo historyczne i kulturowe

Ślady osadnictwa na ziemiach obecnego powiatu sięgają późnego neolitu (4-6 tys. lat wstecz). Widocznymi tego śladami są grodziska w Margoninie. Liczne jeziora i bagna sprzyjały rybołówstwu i chroniły przed wrogami. Lasy dostarczały budulca i zwierzyny, gleby – gliniek do robienia naczyń. Te naturalne warunki sprzyjały osiedlaniu się ludzi.

Piśmienne wzmianki o Chodzieży, Ratajach, Oleśnicy, Budzynie, Margoninie, Próchnowie i Szamocinie pochodzą z XIV i XV wieku. Z tych czasów wzięty się też **lokalne legendy**. Jedna z nich związana jest z głazem „Kamienna Karczma”. Głaz ten postawili zbójcy na drodze orszaku św. Wojciecha, przemierzającego się z Margonina do Gniezna. Znajdujący się w orszaku rycerz – siłacz Ofelia usunął głaz z drogi i rzucił na pole, gdzie znajduje się do dziś (we wsi Ofelia, położonej między Margoninem a Próchnowem). W Atanazynie k. Szamocina z kolei leży głaz „Zaklęta Karoca” z czerwonego granitu. Był to diabelski wóz czarnoksiężnika Twardowskiego, który za bluźnierstwa został, wraz z wozem, zamieniony w głaz.

W kolejnych wiekach następował powolny, aczkolwiek systematyczny rozwój terytorium obecnego powiatu. Żywsze tempo rozwoju nastąpiło w czasie osadnictwa olęderskiego, a potem fryderycjańskiego – już po zaborze przez Prusy. Okres ten przyniósł niewolę mieszkańcom, ale zaowocował takimi inwestycjami jak: Zakłady Ceramiki w Chodzieży, regulacją Noteci i melioracjami łąk nadnoteckich.

Po zaborach, **choć nie było polski, kwitła polskość**. Prężnie rozwijały się na wsiach Kółka Rolnicze (KR). Pierwsze powstało w pobliskim Czeszewie w 1867 roku, założone przez miejscowego właściciela Karola Libelta, filozofa, działacza społeczno-politycznego i publicystę. Jego idee, wsparte osobowością, zaowocowały powstaniem Kółek Rolniczych. Niektóre z nich szybko dorobiły się sztandarów (KR w Jaktorowie, Margoninie, Szamocinie). W 1913 r. w Żoniu, gmina Margonin, zorganizowano Koło Włoscianek. Organizacje Kółkowe i Włosciańskie zrzeszały ziemian i chłopów i były szkołą solidaryzmu społecznego, wychowania patriotycznego, obywatelskiego i religijnego. Stawiały na współdziałanie ponad różnice klasowe i kulturowe, na oświatę, kulturę i postęp techniczny. Wartości te przetrwały do dziś. Koła Gospodyń Wiejskich (KGW) wzorujące się na swych prekursorkach – Kołach Włoscianek – kultywują tradycję i obrzędy, tańczą, śpiewają, wyszywają, plotą wieńce dożynkowe, gotują i krzewią te elementy kultury ludowej, które bez ich działalności dawno

by wymarły. Duży udział w podtrzymywaniu działalności zrzeszonych w nim KR i KGW, ma Regionalny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych z siedzibą w Chodzieży.

Ważną rolę w podtrzymywaniu tradycji wiejskich pełnią gminne domy kultury, prowadzące wieloraką działalność, w tym organizatorską dla imprez ludycznych, wyszywania, koronkarstwa i wiele innych. Ich baza materialna i społecznikowskie zaangażowanie personelu jest gwarancją, że tak będzie nadal. Niezmienną od lat popularnością cieszą się szamocińskie targi i jarmarki końskie, sięgające połowy XIX wieku.

Z dziedzictwa przeszłości, o charakterze antropogenicznym na uwagę zasługują **układy urbanistyczne i ruralistyczne** niektórych miejscowości. Należą do nich np.:

- szerokouliczny Szamocin przygotowywany, w czasie lokacji miasta i krótko po niej, na wielki ośrodek miejski. Nadzieje na to zawiodły, a ulice zostały i są do dziś obsadzone wieloma rzędami lip, kasztanowców, klonów i dębów,
- wydłużony rynek w Budzynie z ciekawą zabudową mieszkalną i sakralną, przypominający swoją dawną przeszłość miejską (dziś wiejską),
- ulicówka wiejska w Lipiej Górze, z budynkami o konstrukcji szachulcowej z końca XVIII w. oraz podobne w charakterze pobliskie wsie Nowy Dwór, Nowe Próchnowo i Heliodorowo,
- zabudowana domami szczytowymi tkaczy z XVIII w. ulica Wojska Polskiego i Kościuszki w Chodzieży, miasta mającego kluczową rolę w turystyce krajoznawczej tego obszaru, jako siedziby powiatu i gminy wiejskiej Chodzież.

Spośród wielu innych, niektóre miejscowości, **pałace, dwory i parki** zasługują na wyróżnienie, bądź to z powodu ich walorów krajobrazowych, bądź atrakcyjności turystyczno-krajoznawczej. Są to:

1. Margonin, z letniskowym ośrodkiem nad jeziorem, zabytkowym kościołem św. Wojciecha, ładnym ryneczkiem, pięknym eklektycznym pałacem w Margońskiej Wsi i mieszczącą się w nim Izbą Pamięci autora hymnu polskiego – Józefa Wybickiego, związanego z tym miastem przez małżeństwo z krewną Skórzewskich, właścicieli Margonina. Tu też znajduje się zabytkowa Aleja Lipowa z 1765 roku i skrzyżowana z nią druga, nieco młodsza, a w pobliżu – głaz narzutowy „Kamienna Karczma”.
2. Budzyń – dawne miasto królewskie, z wieloma walorami urbanistycznymi, dobrym zapleczem noclegowym i gastronomicznym, prężną wytwórczością przemysłową.

3. Szamocin – jedno z najmłodszych miast (lokacja w XVIII w.) z walorami urbanistycznymi i zawiedzionymi nadziejami na wielki rozwój, o czym napisano wcześniej, a także bogatymi tradycjami tkackimi (produkcja chust wełnianych na rynek polski i amerykański). Tu też zastosowano do młynarstwa i tartaczniactwa pierwsze maszyny parowe w Wielkopolsce (i jedne z pierwszych w Polsce). Z miasta rozpościera się widok na szeroką, płaską (6 km) Dolinę Noteci i wysokie wzgórza po drugiej, północnej stronie rzeki. W pobliżu miasta znajduje się grupa niewielkich jezior „Cygańskie Doły”, a w niedalekim Atanazynie leży wspomniany głaz z czerwonego granitu „Zaklęta Karczma”.
4. Oleśnica k. Chodzieży, wymieniona w 1383 roku w kronice Janka z Czarnekowa, z pałacem i dworem (dawniejsza oficyna) oraz parkiem z okazami starych lip, kasztanowców, modrzewi, platanów i buków. Obok, w sąsiedniej Trojance, dziś rybakówce, wytapiano XVI w. żelazo z rud darniowych, a nieco dalej w Papierni, wytwarzano papier (XVIII w.). Dziś mieści się tu leśnictwo sąsiadujące z dorodnymi lasami, pomnikami przyrody, jeziorami i stawami.
5. Próchnowo, jedna z najstarszych miejscowości powiatu, sięgająca początkiem 1272 roku, z pałacem Skórzewskich i parkiem dworskim oraz jesionem „Bliźniak” (6 m obwodu), płaczącymi bukami, aleją kasztanowców, a także zabudowaniami folwarcznymi z kamienia o stylizowanych, neogotyckich formach.
6. Rataje, dawniejsza wieś służebna grodu chodzieskiego. Wymieniona w annałach już w 1403 r. Dziś miejsce dostępu do plaż chodzieskiego jeziora miejskiego.
7. Strzelce – wieś znana od 1388 r., z renesansowym pałacem z 1844 r., z przyległą wieżą połączoną z pałacem galerią. W pobliżu rezerwat „Wiktorowo” o bogatej roślinności, w tym brzozy niskiej.
8. Nietuszkowo z XIX-wiecznym zespołem pałacowo-parkowym.

Ziemia Chodzieska wróciła do polski w 1920 r. wskutek udanego Powstania Wielkopolskiego, w którym wyróżniło się wielu mieszkańców tej Ziemi. Ich bohaterstwo znaczone jest wieloma pomnikami.

Powiat, obejmujący oprócz obecnych gmin, także gminę Ujście, istniał do 1975 r., po czym został zlikwidowany, a jego terytorium włączone do byłego województwa pilskiego. W 1999 r. został reaktywowany (bez gminy Ujście) i funkcjonuje do dziś.

Ziemia Chodzieska od zarania dziejów była częścią Wielkopolski. Jej karty znaczone są bohaterskimi czynami i codzienną pracą ludzi. Pomimo zaborów i okupacji zachowała się

tu rodzinna kultura i lokalna tożsamość. Przyczyniły się do tego nie tylko znamienite rody Wielkopolan: Pałukowie, Potuliccy, Grudzińscy, Skórzewscy, Raczyńscy i Bnińscy, ale także zwykli ludzie – swoim patriotyzmem, mozołem i realizacją zamierzeń wymienionych rodów. Pamiątkami po nich wszystkich są materialne dobra kultury, pałace i dwory oraz towarzyszące im parki, układy urbanistyczne w miastach i ruralistyczne we wsiach, zabytki sakralne i inne dobra kultury.

Nic dziwnego, że korzystając z zaproszeń lokalnych władz chętnie bywali w tych pięknych przyrodniczo i kulturowo okolicach prezydenci II i III Rzeczypospolitej, a wśród nich: Stanisław Wojciechowski (1925 r.), Ignacy Mościcki (wielokrotnie w latach 1926-1939), Aleksander Kwaśniewski (1996 r.), Ryszard Kaczorowski (2007 r.).

Tak więc historia Ziemi Chodzieskiej zatoczyła koło. Miasta i wsie powstałe z królewskich lokacji i nadań, stały się szlakiem podróży współczesnych prezydentów. Tak przejawiała się ciągłość historii, historii polskości, historia wielkich i małych ojczyzn.

V.4. Infrastruktura czyli baza drogowa, techniczna, społeczna, edukacyjna, sportowa, rekreacyjna, kultury, zdrowia, bezpieczeństwa socjalnego i porządku publicznego.

Infrastruktura to zespół podstawowych urządzeń i instytucji usługowych, obiektów użyteczności publicznej niezbędnych do należytego funkcjonowania społeczeństwa i produkcyjnych działów gospodarki. Infrastruktura to działalność podporządkowana potrzebom ludzi i gospodarki. Decyduje ona zarówno o poziomie i jakości życia mieszkańców danego terytorium, jak też o rozwoju gospodarczym.

Słowo infrastruktura pochodzi od dwóch słów w języku łacińskim *infra* stanowi pierwszy człon wyrazów złożonych odpowiadający polskiemu „pod”, „poniżej” i *structura* (structura)- oznacza układ i wzajemne relacje elementów (części) stanowiących całość np. budowy, ustroju, struktura kryształu, struktura społeczna. Infrastruktura wspiera działalność produkcyjną, służy rozwojowi produkcji, choć sama nie bierze bezpośredniego udziału w tej produkcji.

Infrastruktura pełni takie funkcje jak:

1. transferowa – stwarza warunki przepływu w przestrzeni dóbr, energii oraz ludzi

2. usługowa – zaspokaja popyt na usługi zgłaszany poprzez sferę produkcyjną oraz konsumpcyjną
3. integracyjna – kształtuje więź społeczną, ekonomiczną i informacyjną w układach regionalnych
4. lokalizacyjna – poziom rozwoju infrastruktury na danym terenie świadczy o poziomie jego atrakcyjności (dostępność sieci transportowej, energii, zasobów wodnych itp.)
5. akcelerycyjna – poziom zagospodarowania infrastrukturalnego stanowi przesłankę rozwoju gospodarczego określonych regionów; rezerwa potencjału infrastruktury stanowi istotny czynnik rozwoju gospodarczego danego obszaru

Infrastruktura dzieli się na dwa działy: techniczno – ekonomiczna oraz społeczna.

Zadaniem infrastruktury techniczno – ekonomicznej jest zapewnienie właściwego funkcjonowania poszczególnych działów gospodarki i integracja układów przestrzenno – ekonomicznych

Natomiast zadaniem infrastruktury społecznej jest zaspokajanie potrzeb cywilnych człowieka.

Zgodnie z założeniami opisanymi w rozdziale I i II odnosić się tu będziemy głównie do infrastruktury znajdującej się w dyspozycji powiatu, zaś do pozostałej jedynie wtedy, gdy samorząd powiatowy na jej stan ma, lub może mieć np. przez współfinansowanie w partnerstwie jakiś wpływ.

a) Infrastruktura komunikacyjna

Infrastruktura komunikacyjna jest to stopień łatwości z jakim można się dostać do danego miejsca. Charakteryzuje się ilością, częstotliwością i rodzajem środków komunikacji. Inf. komunikacyjna pozwala na: odbywanie wędrowek i wycieczek turystycznych oraz zaopatrzenie obiektów i ośrodków turystycznych np. sieć drogową, kolejową, pieszą. Stanowi bazę materialno – techniczną miasta, regionu, państwa, warunkując efektywne prowadzenie działalności gospodarczej. Z logiki rozwoju gospodarczego wynika, że rozwój infrastruktury powinien wyprzedzać potrzeby („najpierw droga, potem fabryka”). W Powiecie Chodzieskim rola infrastruktury komunikacyjnej jest szczególnie ważna nie tylko z uwagi na położenie geograficzne (ważny szlak drogowy) ale również z uwagi na możliwości rozwojowe dwóch podstawowych sektorów lokalnej gospodarki, jakimi są:

turystyka i gospodarka. Dla obydwu sektorów sprawny układ komunikacyjny odgrywa rolę kluczową.

W powiecie chodzieskim obsługę komunikacji zapewnia system dróg o znaczeniu ponadregionalnym, regionalnym i lokalnym.

Sieć drogowa na terenie powiatu obejmuje 28,2 km dróg krajowych, 76,4 km dróg wojewódzkich, 171,4 km dróg powiatowych i ponad 886,6 km dróg gminnych (według danych zarządców dróg). Jednym z głównych zadań powiatu chodzieskiego określonych w ustawie o samorządzie powiatowym są zadania w zakresie dróg publicznych-powiatowych. Powiatowy Zarząd Dróg w Chodzieży z siedzibą w Milczu administruje obecnie siecią dróg powiatowych, zlokalizowanych na terenie powiatu chodzieskiego, o łącznej długości 174,1 km. W ciągu dróg powiatowych zlokalizowane są 4 obiekty mostowe. Sieć dróg została przejęta z dniem 1 stycznia 1999 roku na mocy art. 103 ustawy o przepisach wprowadzających ustawy reformujące administrację publiczną. We wrześniu 2002 roku Rada Powiatu przyjęła uchwałą przejęte drogi jako drogi powiatowe i ustaliła ich przebieg. Wszystkie drogi będące w administracji PZD posiadają nawierzchnię ulepszoną, w prawie 100 % bitumiczną. Według oceny przeprowadzonej przez pracowników PZD w 2003 roku stan dróg powiatowych w podziale na stan techniczny określa się jako dobry- 41,1%, zadawalający- 34,5 %, zły- 24,4%.

Z północy na południe powiatu przebiega droga krajowa nr 11 Kołobrzeg-Bytom. W ciągu tej drogi dwie największe miejscowości Chodzież i Budzyń posiadają obwodnice, które eliminują ruch samochodowy z centrum miejscowości. Średnie natężenie ruchu na tej drodze wynosi 818 pojazdów na godzinę w tym 321 pojazdów ciężkich. Łączna długość dróg krajowych na terenie powiatu chodzieskiego wynosi 28,2 km.

Sieć dróg wojewódzkich jest rozłożona równomiernie tylko w północno-wschodniej części powiatu, w południowej części przez gminę Budzyń nie przebiega żadna droga tej kategorii. Drogi wojewódzkie zapewniają dogodne połączenie komunikacyjne z sąsiednimi powiatami

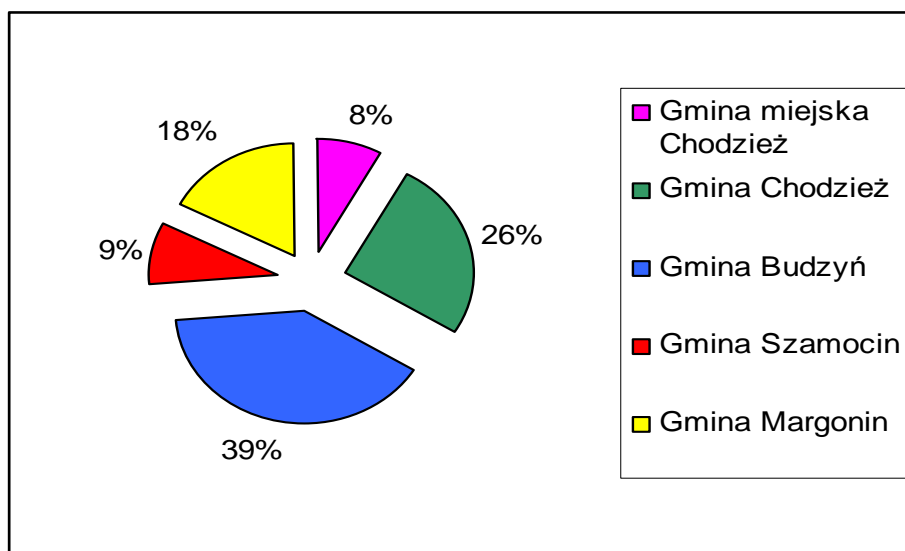
Długość dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych na terenie powiatu chodzieskiego przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Długość dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych w Powiecie Chodzieskim

Gmina	Drogi wojewódzkie (km)	Drogi powiatowe (km)	Drogi gminne (km)
Chodzież	22,5	45,2	22,8
Margonin	24,7	30,6	86,0
Szamocin	26,9	15,5	474,8
Budzyń	-	68,9	266,0
miejska Chodzież	2,3	13,9	37,0
Ogółem	76,4	174,1	886,6

Źródło: Dane Zarządców dróg z terenu powiatu chodzieskiego.

Wykres: Drogi Powiatowe- podział na gminy wg. udziału procentowego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PZD w Chodzieży.

Na uwagę zasługuje fakt, iż w latach 2002-2010 udało się pozyskać znaczne środki na dofinansowanie inwestycji drogowych ze źródeł, nie pochodzących z budżetu Powiatowego Zarządu Dróg. W ramach programów przedakcesyjnych Unii Europejskiej (PAOW i SAPARD), powiat mógł zrealizować 4 zadania o charakterze przebudowy i modernizacji. Dodatkowo kilkakrotnie udało się pozyskać dofinansowanie zadań drogowych od zainteresowanych tematem gmin, na których terenie była prowadzona inwestycja. Było to

możliwe na zasadzie zawartego porozumienia o dofinansowaniu pomiędzy zarządem powiatu a właściwym wójtem lub burmistrzem. W nowej perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2007-2013 Powiat również korzysta ze środków UE przy realizacji inwestycji drogowych np. w 2008 roku otrzymał dofinansowanie w ramach WRPO. Obecnie również w ramach WRPO ubiega się w ramach projektu partnerskiego z Gminą Miejską w Chodzieży o dofinansowanie przebudowy sieci dróg gminnych i powiatowych w Chodzieży, celem aktywizacji obszarów miejskich i zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego na ok. 7 mln. zł. Jest to bardzo istotne przedsięwzięcie, ponieważ planowana w ramach tego zadania m.in. przebudowa skrzyżowania ul. Kościuszki, Składowej i Marcinkowskiego w Chodzieży, gdzie natężenie ruchu wynosi 12 000 pojazdów na dobę (pomiar przeprowadzono w 2008 r.) z wprowadzeniem ruchu okrężnego i budową infrastruktury towarzyszącej poprawi znacząco bezpieczeństwo ruchu drogowego w stolicy powiatu- mieście Chodzieży. Oprócz dofinansowań środkami unijnymi Powiat również w ramach Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych obecnie ubiega się o dofinansowanie drugiego już zadania (ok. 900 tys. zł) przebudowy na 7 km odcinku drogi pn. „Przebudowa drogi Nr 1488P Wyszyny- Budzyń”.

Tabela: Środki pozyskane ze źródeł nie pochodzących z budżetu PZD

Okres realizacji/rok	Nazwa dofinansowanego zadania	Kwota
2002	- dofinansowanie z PAOW na budowę drogi 431 Rutki-Sypniewo	99 885 zł
	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na remont ul. Rynkowej	50 000 zł
2003	- dofinansowanie z SAPARD na przebudowę drogi 413 Ostrówki	158 409,45 zł
	- dofinansowanie z Gminy Miejskiej Chodzież na budowę ronda „Mostowa”	124 824 zł
2004	- dofinansowanie z SAPARD na przebudowę drogi 456 Karolinka	224 041,28 zł
	- dofinansowanie z SAPARD na przebudowę drogi 431 ul. Rynkowa	355 285,17 zł
2005	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na budowę ścieżki rowerowej w Budzynie	50 000 zł

2006	- dofinansowanie z Gminy Miejskiej w Chodzieży na przebudowę ul. Wiosny Ludów w Chodzieży	350 000 zł
	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na budowę chodnika przy drodze nr 273 w Wyszynach	50 000 zł
2007	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na przebudowę skrzyżowania dróg 415 i 411 w Wyszynach	50 000 zł
	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na budowę chodnika w Sokołowie Budzyńskim	50 000 zł
	- dofinansowanie z Gminy Margonin na remont ul. Okopowej w Margoninie	60 000 zł
2008	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na przebudowę skrzyżowania dróg 415 i 411 w Wyszynach	100 000 zł
	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na przebudowę ul. Dworcowej w Budzynie	100 000 zł
	- dofinansowanie z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na przebudowę drogi nr 430 Strzelecki Gaj – Studźce	1 879 083,28 zł
2009	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na przebudowę ul. Dworcowej w Budzynie	260 000 zł
	- dofinansowanie z Narodowego Programu Przebudowy Dróg Lokalnych 2008-11 na przebudowę ul. Dworcowej w Budzynie	657 497 zł
2010	- dofinansowanie z Gminy Budzyń na remonty dróg powiatowych	400 000 zł
	- dofinansowanie z Gminy Chodzież na remont ciągu pieszego w Milczu	35 000 zł

Źródło: Powiatowy Zarząd Dróg w Chodzieży z siedzibą w Milczu

W minionym okresie powiat prowadził kilka inwestycji wpływających na poprawę dróg w powiecie. W następnych latach nacisk kładziony będzie na kontynuację działań inwestycyjnych oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego oraz eliminację punktów „kolizyjnych”. Prawidłowo przeprowadzane inwestycje (z poszanowaniem ochrony środowiska) w perspektywie długoterminowej przyniosą korzystne skutki w postaci poprawy

bezpieczeństwa ruchu, zmniejszenie uciążliwości dla mieszkańców, poprawę płynności ruchu prowadzącą do zmniejszenia zanieczyszczeń, ograniczanie ilości nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, uporządkowania otoczenia dróg. W kontekście wzrostu motoryzacji i jakości przewozów pasażerskich, rozwój środków łączności wpłynie korzystnie na sprawność funkcjonowania sieci drogowej.

Układ komunikacji publicznej w powiecie zapewnią również połączenia sieci kolejowej i autobusowej (18 tras komunikacyjnych- komunikacja miejska). Należy jednak poprawić ilość i jakość ich połączeń, ponieważ obecna skala natężenia ruchu nie jest wystarczająca. Dlatego też konieczne jest podjęcie działań, które pozwolą na lepsze zorganizowanie ruchu publicznego oraz zapewniają odpowiednią liczbę połączeń, a przede wszystkim przyczynią się do poprawy bezpieczeństwa na drogach.

Oprócz kolei i autobusów łączność komunikacyjną zapewnia ok. 34 000 pojazdów zarejestrowanych w powiecie, w tym ok. 22 000 pojazdy osobowe (dane Wydziału Komunikacji Starostwa Powiatowego w Chodzieży na koniec 2009 r.).

b) Infrastruktura techniczna – wodociągi, kanalizacja

Powiat chodzieski posiada dobrze rozwiniętą sieć wodociągowo- kanalizacyjną. Gospodarka wodna na terenie powiatu prowadzona jest zarówno przez podmioty gospodarcze, jak i przez gminy. Od jakości gospodarczego korzystania ze środowiska prowadzonego w zlewniach wód oraz w bezpośrednim ich sąsiedztwie zależy jakość tych wód, a zatem również możliwości ich wykorzystania. W zakresie zabezpieczenia potrzeb bytowo-gospodarczych mieszkańców i podmiotów z terenu powiatu, gospodarka wodna opiera się na zasobach wód podziemnych. Nie ma tradycji w wykorzystywaniu wód powierzchniowych do celów bytowo-gospodarczych.

W gospodarowaniu wodami podziemnymi i powierzchniowymi istotnymi elementami wpływającymi na zakres ich wykorzystania są:

- gospodarka ściekowa,
- gospodarka odpadami stałymi i ciekłymi,
- gospodarka rolna,

prowadzone w obszarze zlewni poszczególnych wód.

Wody powierzchniowe wykorzystywane są głównie w gospodarce rybackiej, rolnictwie i leśnictwie.

Zużycie wody w gospodarstwach domowych w powiecie chodzieskim wynosiło w 2004 roku 1547,7 tys. m³, w 2007 - 1658,9 tys. m³, natomiast w 2009 roku - 1850 tys. m³.

Siecią wodociągową w gminie Chodzież i Budzyń objętych jest 98% gospodarstw domowych, a w gminie Szamocin- 99,9% gospodarstw.

Na terenie miasta Chodzież zlokalizowane są 4 ujęcia komunalne, które zaopatrują w wodę teren miasta i wieś Rataje. Na terenie gminy Margonin sieć wodociągową posiada 100% miejscowości.

W 2009 roku liczba ludności korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosiła 34 933 tj. 73,7 % ogółu ludności powiatu, natomiast w województwie wielkopolskim 2 059 390 tj. 60,4 % ogółu ludności województwa.

c) Infrastruktura edukacyjna

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1592 ze zmianami) zadaniem własnym powiatu jest organizowanie edukacji publicznej.

Podstawowymi aktami prawnymi regulującymi zagadnienia związane z edukacją publiczną jest ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty, Karta Nauczyciela oraz akty wykonawcze.

Oświata na terenie Powiatu Chodzieskiego jest zorganizowana tak, aby dzieci i młodzież miały jak najlepsze warunki kształcenia się. Wszystkie gminy posiadają odpowiednio zorganizowaną sieć przedszkoli oraz szkół podstawowych i gimnazjów, a średni poziom kształcenia umożliwiają cztery szkoły ponadgimnazjalne w Chodzieży. Jednostką prowadzącą zajęcia teoretyczne i praktyczne oraz kursy dla dorosłych jest Centrum Edukacji Zawodowej w Chodzieży.

W Powiecie Chodzieskim zadania edukacyjne realizowane są przez powołane do tego podmioty: Wydział Oświaty Starostwa Powiatowego, szkoły i placówki oświatowe podległe Powiatowi oraz prywatne szkoły o uprawnieniach szkół publicznych, które są dotowane przez Powiat Chodzieski. Powiat jest również organem prowadzącym dla Gimnazjum w Ratajach, na mocy porozumienia z Gminą wiejską w Chodzieży z dnia 23 czerwca 2005 roku.

Tabela: Wykaz szkół ponadgimnazjalnych i placówek oświatowych w Powiecie Chodzieskim

Szkoły ponadgimnazjalne (publiczne i niepubliczne)	
1.	I Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego - ul. Żeromskiego 11, 64-800 Chodzież,
2.	Zespół Szkół Licealno – Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Ratajach – ul. Chodzieska 9, 64-800 Chodzież,
3.	Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego – ul. Ks. Prymasa Wyszyńskiego 2, 64-800 Chodzież,
4.	Zespół Prywatnych Szkół Ponadgimnazjalnych – ul. Mickiewicza 3, 64 – 800 Chodzież.
Placówki oświatowe	
1.	Centrum Edukacji Zawodowej – ul. Ks. Prymasa Wyszyńskiego 2, 64-800 Chodzież: utworzone z dniem 1 stycznia 2004 r. z połączenia Ośrodka Doskonalenia Zawodowego i Centrum Kształcenia Praktycznego (utworzonego z dniem 1 stycznia 2001r. na bazie Warsztatów ZSZ w Chodzieży).
2.	Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna – ul. Jagiellońska 3, 64-800 Chodzież,
3.	Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka – ul. Staszica 17a, 64-800 Chodzież.

Źródło: Starostwo Powiatowe w Chodzieży

Baza oświatowa szkół i placówek oświatowych jest własnością samorządu powiatowego. W 2003 roku baza ta została wzbogacona o nowoczesną salę gimnastyczną przy Zespole Szkół Licealno – Gimnazjalnych w Ratajach, a w 2009 r. o hale widowiskowo-sportową przy Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych w Chodzieży. Obok budowy nowych obiektów Powiat Chodzieski zrealizował szereg prac remontowych i modernizacyjnych w tym m.in. modernizacja sali gimnastycznej i zagospodarowanie terenu przyszkolnego I LO, przebudowa Centrum Edukacji Zawodowej, wymieniono również w szkołach stare kotłownie opalane węglem na gazowe oraz zrealizowano wiele innych mniejszych inwestycji i remontów. W toku trwają prace nad termomodernizacją Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych i Centrum Edukacji Zawodowej w Chodzieży, na dofinansowanie której ze środków UE Powiat otrzymał ponad 2 mln. zł tj. 85% wartości inwestycji. Powiat Chodzieski dbając o rozwój bazy dydaktycznej pozyskuje wyposażenie do nowych pracowni komputerowych i centrów multimedialnych. Szkoły te sukcesywnie są wyposażane w sprzęt komputerowy, pomoce dydaktyczne, tworzone są pracownie komputerowe, pracownie, sale do nauki języków obcych. Obecnie również w Centrum Edukacji Zawodowej wdrażany jest projekt polegający na zakupie i montażu profesjonalnego sprzętu do kształcenia praktycznego i ustawicznego, na dofinansowanie którego Powiat w ramach WRPO ze środków Unii Europejskiej otrzymał ok. 600 tys. zł.

Wszystko w celu podnoszenia konkurencyjności szkół/placówek oraz żeby uczniowie, mieszkańcy mieli zapewnione jak najlepsze warunki do zdobywania wiedzy i umiejętności. Jest to dla władz powiatu bardzo ważne, dlatego też pozyskanie środków finansowych z różnych źródeł, z przeznaczeniem na unowocześnienie bazy szkół, aby w pełni sprostać oczekiwaniom obecnych i przyszłych uczniów i słuchaczy powiatowych szkół jest dla władz powiatu jednym z priorytetów.

Istniejąca sieć szkół i placówek w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców powiatu w zakresie szkolnictwa ponadgimnazjalnego i specjalnego. Powiatowa infrastruktura edukacyjna wymaga jednak remontów i modernizacji, a największa i jedyna w powiecie szkoła zawodowa kształcąca ustawicznie- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych rozbudowy budynku głównego, aby wyeliminować uciążliwe i niebezpieczne, szczególnie w okresie zimowym, przemieszczanie się uczniów i kadry nauczycielskiej pomiędzy trzema budynkami na zajęcia szkolne, poprawić warunki sanitarne, edukacyjne i ekonomiczne, a także zwiększyć bezpieczeństwo młodzieży i kadry nauczycielskiej.

Przeprowadzane systematycznie w poprzednich latach remonty bieżące i inwestycyjne podniosły standard budynków i obniżyły koszty ich eksploatacji. Stan techniczny obiektów jest dość dobry. Każdego roku czynione są starania aby w budżecie powiatu zagwarantować środki finansowe na bieżące remonty i utrzymanie właściwego poziomu szkół.

d) Infrastruktura sportu, rekreacji i turystyki

Radość z uprawiania sportu oraz sprawność fizyczną mieszkańcy powiatu chodzieskiego zawdzięczają licznym imprezom organizowanym przez działające w powiecie organizacje, stowarzyszenia, kluby. Zaplecze turystyczno- sportowo- rekreacyjne jest dość bogate. Obejmuje boiska, hale sportowo- widowiskowe, basen, stok narciarski, wyciąg nart wodnych, korty tenisowe, wypożyczalnie sprzętów wodnych, gospodarstwa agroturystyczne, ścieżki rowerowe oraz wiele innych obiektów. Najbogatszą infrastrukturę z tego zakresu ma stolica powiatu- miasto Chodzież, choć na pozostałym obszarze powiatu wyróżnić można również wiele obiektów turystycznych.

Nowo wybudowane lub wyremontowane obiekty sportowe gwarantują przyjemne, a zarazem aktywne spędzanie czasu. Obok hali posiadają one siłownie, sale gimnastyczne. Można w nich organizować zawody i turnieje sportowe, a także koncerty jeśli zaistnieje taka potrzeba. Halami sportowymi mogą pochwalić się gminy np. miejska i wiejska Chodzież oraz

gmina Szamocin. Miłośnicy sportu na świeżym powietrzu mogą skorzystać ze stadionów i boisk sportowych znajdujących się w każdej gminie, także z nowo- wybudowanych boisk w ramach programu „Moje boisko- Orlik 2012”. Amatorzy pływania mają dostęp do krytej pływalni w Chodzieży o wymiarach 12,5 x 25 m, głębokość od 90 cm do 180 cm posiadającej 74m zjeżdżalnie należącej do bazy Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Chodzieży, do którego należą również m.in. 4 korty tenisowe użytkowane przez Towarzystwo Tenisa Ziemnego AS, 2 boiska do piłki nożnej w użytkowaniu Klubu Sportowego Polonia, Przystań żeglarska HALS, Statek Spacerowy Chodzieżanka kursujący na akwenie Jeziora Miejskiego i inne.

Zimą narciarskie szaleństwo zapewnia najdłuższy w północnej Polsce stok „Talerz” o łącznej długości 550m z wyciągiem, gdzie wysokość wzniesienia wynosi 132m n.p.m.

W Margoninie działa również jedyny w Wielkopolsce, drugi co do wielkości w Polsce najnowocześniejszy elektryczny wyciąg nart wodnych o dł. ok. 1000 m.

W Powiecie Chodzieskim działa 13 klubów sportowych, łącznie z klubami wyznaniowymi i Uczniowskimi Klubami Sportowymi zrzeszającymi 817 członków.

Oprócz obiektów infrastruktury kultury, sportu i rekreacji wymienionych powyżej służących bezpośrednio turystyce, powiat dysponuje rozbudowaną siecią szlaków turystycznych, zarówno konnych jak i rowerowych – 10 znakowanych szlaków o łącznej długości 163,5 km.

Na terenie Powiatu z powodzeniem rozwija się również turystyka kajakowa, motorowodna, żeglarska, rowerowa, jeździecka czy łowiecka.

Szeroko dostępna jest sieć usług hotelarskich i gastronomicznych. Obejmuje ona m.in. hotel „Habenda” i motel Tomex-c w Budzynie, Ośrodek Leśny k/Margonina, Ośrodek Jeździecki w Sypniewie, Ośrodek letni „Amsterdam”; restauracja „Italiana” i motel „U Koziołka” w Szamocinie, „Przystań” w Laskowie, kompleks hotelowo – restauracyjny „Nestor” w Podaninie z międzynarodowym punktem obsługi podróżnych, gospodarstwa agroturystyczne w Bukowcu, Kłotyldzinie i Szamocinie oraz wiele innych obiektów, nie licząc bogatej bazy hotelowo – gastronomicznej miasta Chodzież – stolicy powiatu i siedziby gminy wiejskiej Chodzież.

Liczba korzystających z bazy noclegowej na terenie powiatu w 2009 roku wynosiła prawie 18,5 tys. Ogółem udzielono w tym czasie ponad 24,5 tys. noclegów, co oznacza że średnio pobyt jednego turysty na terenie powiatu trwa 1 dobę. Najwięcej turystów odwiedzających powiat korzysta z noclegów w Chodzieży.

Pomimo dość bogatego zaplecza turystycznego i rekreacyjnego Powiat nie wykorzystuje w pełni swojego potencjału w tym zakresie. Pewien niedosyt powoduje np. brak boisk lekkoatletycznych, które byłyby niewątpliwie ogromną atrakcją i doskonałą alternatywą na spędzenie wolnego czasu. Turystyka i jej rozwój wpływa na konieczność poszerzania infrastruktury turystycznej i paraturystycznej. Systematyczne podnoszenie poziomu bazy noclegowej i gastronomicznej, a także szybki jej rozwój i urozmaicenie, przyczyniają się do lepszego postrzegania powiatu przez turystów. Stają się dodatkową zachętą do przyjazdu.

Infrastruktura turystyczna i jej ocena to istotny element w badaniu możliwości rozwoju turystyki. W tym kontekście należy ocenić elementy podstawowej bazy turystycznej (baza noclegowa i gastronomiczna) oraz szeroko rozumianą infrastrukturę uzupełniającą, w której skład wchodzi zazwyczaj: kąpieliska, pływalnie, korty tenisowe, ośrodki jeździeckie itp.

Podkreśla się również, iż turystyka jest dziedziną, na którą wpływa rozległy kompleks uwarunkowań, zależy od wielu czynników, ich istnienia i dynamiki zmian. Stąd też działania w tym sektorze muszą ulegać ciągłej aktualizacji i weryfikacji. Żadna instytucja, miejscowość, region nie może izolować się z otoczenia. W ich interesie leży czerpanie z przymiotów, walorów bliższego i dalszego sąsiedztwa.

Turystyka to dziś jedna z najprężniej rozwijających się dziedzin gospodarki. Jest jednym ze źródeł dobrobytu oraz stanowi skuteczną metodę przeciwdziałania bezrobociu i rozwoju rynku pracy. Podstawą funkcjonowania tego sektora są z jednej strony potencjały przyrodniczy i kulturowy, a z drugiej infrastruktura, instytucje oraz przedsiębiorstwa.

Tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy, to podstawowy element polityki rozwoju sformułowany w ustawach o samorządzie województwa, powiatu i gminy. Można postawić tezę, że w układzie warunków rozwoju gospodarczego wielu powiatów najważniejsze miejsce zajmuje z tych względów turystyka.

e) Infrastruktura kultury

W powiecie chodzieskim funkcjonuje 13 bibliotek i filii/ punktów bibliotecznych:

- 1) Miejska Biblioteka Publiczna im. Stefana Michalskiego w Chodzieży pełniąca od listopada 1999 roku zadania biblioteki powiatowej.

Nadzór nad bibliotekami miejsko- gminnymi na terenie powiatu polega na współpracy w zakresie gromadzenia, opracowania zbiorów bibliotecznych, pełnienia funkcji ośrodka informacji bibliotecznej i bibliograficznej, na tworzeniu i udostępnianiu własnych

komputerowych baz danych, udzielaniu pomocy metodycznej, organizowaniu szkoleń, wystaw, spotkań itp.

- 2) Miejsko Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna w Margoninie,
 - posiada 2 filie biblioteczne: w Próchnowie oraz Radwankach
- 3) Szamociński Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna Miasta i Gminy w Szamocinie
 - posiada 2 filie biblioteczne: w Józefowiczach i Lipiej Górze
- 4) Gminny Ośrodek Kultury, Biblioteka Publiczna w Budzynie
 - posiada 1 filię biblioteczną w Wyszynach.

Miejska Biblioteka Publiczna przejęła w listopadzie 1994 roku realizację zadań bibliotecznych dla Gminy Chodzież, udostępnia zbiory w punktach bibliotecznych na terenie gminy, współpracuje z bibliotekami szkolnymi prowadząc działania popularyzujące czytelnictwo.

Punkty biblioteczne w Gminie Chodzież:

- 1) Świetlica Opiekuńczo- Wychowawcza w Pietuszkowie,
- 2) Świetlica Wiejska w Stróżewicach,
- 3) Punkt Biblioteczny w Oleśnicy,
- 4) Punkt Biblioteczny w Strzelcach.

Przy Miejskiej Bibliotece Publicznej w Chodzieży działa również Koło Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, zrzeszające 21 członków, a obejmujące swoją działalnością powiat chodzieski.

Oprócz bibliotek w Powiecie Chodzieskim funkcjonują inne istniejące kultury tj.:

- 1) Domu i ośrodki kultury, kluby i świetlice- 16,
- 2) Zespoły artystyczne- 68,
- 3) Koła kluby- 32

f) Infrastruktura pomocy społecznej

Wprowadzony od początku stycznia 1999 r. podział terytorialny państwa oraz towarzysząca mu reforma samorządowa, w ramach, której zostały utworzone powiaty, nakreśliła zadania publiczne o charakterze ponadgminnym m.in. w zakresie: polityki społecznej, polityki prorodzinnej oraz wspierania osób niepełnosprawnych. Ustawa o zmianie niektórych przepisów określających kompetencje organów administracji publicznej

wprowadza do Ustawy o pomocy społecznej przepis stanowiący, iż zadania powiatu z zakresu pomocy społecznej (własne i z zakresu administracji rządowej) wykonywane są przez Centra Pomocy Rodzinie, jednostki organizacyjnej wchodzącej w skład powiatowej administracji zespolonej. Również na terenie powiatu chodzieskiego działania w zakresie pomocy społecznej realizują jednostki i placówki pomocy społecznej tj. m.in. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży, miejskie, miejsko- gminne i gminne Ośrodki Pomocy Społecznej zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin powiatu, Dom Pomocy Społecznej w Chodzieży, Miejski Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno- Pedagogiczna, Warsztaty Terapii Zajęciowej, jak również wiele organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej, fundacji, związków, stowarzyszeń oraz kół.

Do zadań powiatu w zakresie pomocy społecznej należą w szczególności zadania związane z: Rodzinną zastępczą, Placówką opiekuńczo- wychowawczą, Domem Opieki Społecznej, pomocą dla osób niepełnosprawnych realizowanych ze środków PFRON np. zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne, uczestnictwo w turnusie rehabilitacyjnym, likwidacji barier architektonicznych

Na terenie Powiatu Chodzieskiego funkcjonują dwie placówki opiekuńczo- wychowawcze: Dom Dziecka w Szamocinie, w którym przebywało w 2007 r. 34 wychowanków i Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo- Wychowawcza „RODZINA” w Studzieńcu, w której w prezentowanym roku znajdowało się 54 wychowanków.

Całodobową opiekę i pielęgnację wymagającym tego osobom dorosłym, zapewnia Dom Pomocy Społecznej w Chodzieży, który jest domem pobytu stałego, przeznaczonym dla osób starszych somatycznie chorych. Posiada 120 miejsc stacjonarnych.

Dom Dziecka w Szamocinie- placówka typu socjalizacyjnego przeznaczona dla 30 dzieci w wieku od 3 do 18 roku życia, która zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, prowadząca zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne itp. Ponad to placówka podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach opieki zastępczej. Pracuje także z rodziną dziecka oraz organizuje dla swoich wychowanków odpowiednie formy opieki w środowisku, grupy usamodzielniające oraz kontakt z rodzinami zaprzyjaźnionymi.

W roku 2006 zanotowano największą liczbę od 6 lat przebywających w Domu Dziecka dzieci. Dla porównania w roku 2000 przebywało 32 wychowanków, w 2003- 31, a w roku 2006- 44 wychowanków. W latach 2000-2006 w/w placówkę opuściło 64 wychowanków.

Wielofunkcyjna Placówka Opiekuńczo – Wychowawcza „RODZINA” w Studzieńcu- Po przekształceniu w dniu 1 maja 2005 r. Pogotowia opiekuńczego w Wielofunkcyjną Placówkę Opiekuńczo- Wychowawczą „RODZINA” w Studzieńcu placówka ta zapewnia dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie, realizuje zadania przewidziane dla placówki opiekuńczo- wychowawczej wsparcia dziennego, typu interwencyjnego i socjalizacyjnego. Placówka ta jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej. W ramach tej działalności placówka zapewnia dziecku pozbawionemu częściowo lub całkowicie opieki rodziców, znajdującemu się w sytuacji kryzysowej : doraźną, całodobową opiekę, kształcenie dostosowane do jego wieku i możliwości rozwojowych oraz opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny lub umieszczenia w rodzinie zastępczej, placówce rodzinnej albo w placówce socjalizacyjnej Powiatu Chodzieskiego z siedzibą w Studzieńcu. Podmiotem prowadzącym jest Powiat Chodzieski. Placówka w zakresie opieki nad dzieckiem współpracuje z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, z rodziną umieszczonego dziecka oraz z rodzinami zaprzyjaźnionymi.

Liczba wychowanków przebywających w placówce znacznie spada, porównując rok 2002 z latami późniejszymi należy zauważyć ponad 2,5 krotny spadek. Placówka ta jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej Powiatu Chodzieskiego z siedzibą w Studzieńcu. Podmiotem prowadzącym jest Powiat Chodzieski.

Istotną rolę w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej na terenie Powiatu Chodzieskiego pełnią warsztaty terapii zajęciowej. Od 1993 roku funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Chodzieży, ul. Zdrojowa 14a prowadzony przez Obywatelską Fundację na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy.

Głównymi kierunkami działania w obszarze pomocy społecznej, oprócz wsparcia doraźnego jest pomoc w doposażeniu i modernizacji obiektów, w których przebywają wychowankowie z powiatu chodzieskiego, a także utworzenia mieszkań chronionych dla osób, które się usamodzielniają z domów pomocy społecznej, placówek opiekuńczo- wychowawczych oraz zakładów poprawczych, a także rodzin zastępczych oraz innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

g) Infrastruktura ochrony zdrowia i usług medycznych

Powiat Chodzieski na swoim terenie posiada dwie placówki służby zdrowia:

- 1) Szpital Powiatowy im. Prof. R. Drewsa w Chodzieży
- 2) Wielkopolski Specjalistyczny Szpital Chorób Płuc i Gruzlicy im. W. Biegańskiego w Chodzieży,

jednak jedynie Szpital Powiatowy realizuje zadania z zakresu ratownictwa medycznego i udziela świadczeń zdrowotnych ogółowi ludności na terenie powiatu chodzieskiego.

Rozpoczęta w 2003 roku rozbudowa Szpitala Powiatowego w Chodzieży, której celem było połączenie wszystkich budynków szpitalnych w celu stworzenia jednego spójnego organizmu Szpitala ze sprawnie działającym systemem komunikacji i właściwym wykorzystaniem wszystkich komórek była pierwszym krokiem w kierunku poprawy jakości opieki zdrowotnej. Z powodu niewystarczających środków finansowych konieczne było staranie się władz powiatu i szpitala o dofinansowanie części zadań z funduszy pochodzących spoza budżetu powiatu m.in. na dalszą rozbudowę i modernizację, której celem była poprawa jakości świadczonych usług medycznych, poszerzenie diagnostyki pacjentów, podniesienie standardu szpitala czy na termomodernizację obiektów i zakup sprzętu medycznego.

Istniejący od ponad 110 lat Szpital Powiatowy przeżywa obecnie silny okres rozwoju. Nowa elewacja, solary na dachu, piękniejsze i nowocześniejsze wnętrza. Z roku na rok przybywa w Szpitalu Powiatowym inwestycji, które czynią go bardziej przyjaznym pacjentowi, np. w 2007 roku Pracownia RTG została wyposażona w nowoczesny aparat RTG, aparat przyłóżkowy oraz Ramię C służące do wykonywania zdjęć w czasie zabiegów operacyjnych. Ponadto pracownia została przeniesiona do zmodernizowanych pomieszczeń, bardziej funkcjonalnych i przyjaznych dla pacjentów i personelu i zmodernizowana.

W 2009 roku Szpital w ramach projektu pn. "Podniesienie jakości świadczeń medycznych poprzez zakup sprzętu medycznego dla Szpitala Powiatowego w Chodzieży" współfinansowanego z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego otrzymał ponad 2 mln. zł na zakup sprzętu do pracowni ednoskopowej oraz sprzętu do pracowni USG, autoklawów przelotowych oraz dostawę sprzętu na Oddział Anestezjologii i Intensywnej Terapii. Ponadto coraz więcej oddziałów jest już na prawdziwie europejskim poziomie. Oprócz profesjonalnego sprzętu, szpital może pochwalić się także nowoczesnym, całkowicie odremontowanym oddziałem wewnętrznym.

W latach 2009/2010 roku wykonane zostało również przedsięwzięcie inwestycyjne pn. „Termomodernizacja budynków szpitala powiatowego oraz wykonanie układu solarnego”, współfinansowane z dotacji Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Pomimo dobrej infrastruktury zdrowia, którą dysponuje Powiat Chodzieski, dla dalszego skutecznego rozwoju Szpitala Powiatowego konieczne jest zwiększenie usług medycznych i jego zasobów poprzez np. dalszą jego rozbudowę.

Od 2006 roku Szpital posiada certyfikat ISO 9001:2000 -system zarządzania jakością i skutecznie go realizuje w każdym zakresie świadczonych usług medycznych tzn: ambulatoryjnych i stacjonarnych usług medycznych w tym rehabilitacji, ratownictwie medycznym oraz diagnostyce laboratoryjnej, kardiologicznej, endoskopowej i ultrasonograficznej. Ponadto w Szpitalu działa Pełnomocnik ds. praw pacjenta Szpitala, do którego mogą się zwrócić wszyscy pacjenci mający problemy, wątpliwości pojawiające się podczas pobytu w Szpitalu.

Tabela: Zasoby Szpitala Powiatowego w Chodzieży

Oddziały i zakłady	
1.	Oddział chorób wewnętrznych
2.	Oddział wewnętrzny
3.	Oddział dziecięcy
4.	Oddział położniczo-ginekologiczny
5.	Oddział chirurgii ogólnej
6.	Oddział urazowo- ortopedyczny
7.	Oddział rehabilitacji w Szamocinie
8.	Zakład przyrodolecznicy
Komórki pierwszego kontaktu pacjenta ze Szpitalem	
1.	Centralna izba przyjęć
2.	Oddział ratownictwa medycznego
Pracownie diagnostyczne	
1.	Centralne laboratorium analityczne
2.	Pracownia diagnostyki endoskopowej i obrazowej
3.	Pracownia EKG wysiłkowego, badań holterowskich i spirometrii

Źródło: Strona internetowa Szpitala Powiatowego w Chodzieży

Wszystkie świadczenia zdrowotne dla osób ubezpieczonych udzielane są bezpłatnie w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia.

Opiekę zdrowotną nad mieszkańcami Powiatu Chodzieskiego oprócz Szpital Powiatowego z zakresu specjalistyki ambulatoryjnej i leczenia szpitalnego sprawują następujące zakłady opieki zdrowotnej:

Tabela: Zakłady opieki zdrowotnej w Powiecie Chodzieskim

Zakłady opieki zdrowotnej w Powiecie Chodzieskim	
1.	Zakład Opieki Zdrowotnej SPEC MED. w Chodzieży przy ul. Żeromskiego 35
2	Przychodnia Lekarska, Chodzież, ul. Mickiewicza 15
3.	Przychodnia Lekarzy Rodzinnych MEDICUS, Chodzież, ul. Jagiellońska 15
4.	Przychodnia Lekarzy Rodzinnych MEDICUS, Chodzież, ul. Paderewskiego 2,
5.	Specjalistyczne Usługi Medyczne „ESKULAP”, Chodzież, ul. Mickiewicza 7
6.	Przychodnia Lekarza Rodzinnego, Margonin, ul. Polna 3,
7.	Poradnia Lekarska, Margonin, ul. Polna,
8.	Przychodnia Lekarzy Rodzinnych, Szamocin, ul. Górna 2,
9.	Poradnia Lekarska, Lipia Góra 77
10	Przychodnia Zespołu Lekarzy Rodzinnych, Budzyń, ul. Bugaje 2
11.	ZOZ ZDROWIE, Wyszyny 22

Źródło: Starostwo Powiatowe w Chodzieży

h) Infrastruktura bezpieczeństwa publicznego

Stan bezpieczeństwa jest jednym z najistotniejszych czynników wpływających na poziom życia mieszkańców powiatu chodzieskiego. Instytucje zapewniające mieszkańcom bezpieczeństwo to m.in.: Komenda Powiatowa Policji i Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotnicze Straże Pożarne.

Poprawę efektywności zapobiegania i zwalczania przestępczości oraz zapewnienie bezpieczeństwa w powiecie chodzieskim zapewnia Komenda Powiatowa Policji

w Chodzieży. Realizuje to poprzez zapewnienie służb, patrolowych w miejscach szczególnie zagrożonych oraz poprzez wyższą skuteczność tych służb w reagowaniu na wszelkie zachowania negatywnie wpływające na poczucie bezpieczeństwa.

Komendzie Powiatowej Policji w Chodzieży mieszczącej się przy ul. Wiosny Ludów 14 podlega:

1) Komisariat policji w Margoninie przy ul. Kościelnej 14 , któremu podlega:

1.1) Rewir Dzielnicowych w Budzynie ul. Dworcowa 28,

1.2) Rewir Dzielnicowych w Szamocinie, ul. Marcinkowskiego 49.

KPP w Chodzieży posiada:

- 5 pojazdów oznakowanych,
- 6 pojazdów nieoznakowanych,
- budynki tj. siedziba KPP, garaże, myjnię samochodową

KP Margonin posiada:

- 1 pojazd oznakowany, siedzibę KP Margonin oraz garaże.

Rewir Dzielnicowy w Budzynie posiada:

- 2 pojazdy oznakowane oraz siedzibę R.Dz. wraz z garażami,

Rewir Dzielnicowy w Szamocinie posiada:

- 1 pojazd oznakowany, 1 pojazd nieoznakowany oraz siedzibę R.Dz. wraz z garażami

Stan techniczny posiadanych radiowozów jest dobry lub bardzo dobry. Średnia wieku całego taboru to 4,5 roku. Jedynie siedziby w/w jednostek wymagają remontów i modernizacji.

Wg stanu na dzień 1.01.2009 r. KPP w Chodzieży dysponowała 84 etatami przy 1 wakacie oraz 2 osobach odbywających przeszkolenie w Szkołach Policji.

Formacją powołaną do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami w powiecie chodzieskim jest Komenda Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Chodzieży (KPPSP) oraz 22 jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) w tym 6 jednostek znajdujących się w Krajowym Systemie Ratowniczo- Gaśniczym (KSRG). Obecnie w Państwowej Straży Pożarnej zatrudnionych jest 43 strażaków oraz 2 kobiety, natomiast liczbę czynnych członków zrzeszonych w OSP trudno jest określić z uwagi na ogromne zainteresowanie udzielaniem pomocy na swoim terenie.

Legenda:

1 – KP PSP Chodzież

6 – OSP w KSRG

12 – pozostałe OSP

Podstawową siłę bojową KP PSP w Chodzieży stanowią dwa samochody gaśnicze (średni i ciężki) o pojemności wody łącznie 7,5 tys. litrów, samochód podnośnik hydrauliczny o wysokości ramienia z koszem 21 metrów oraz samochód ratownictwa drogowego z podstawowym sprzętem do ratownictwa technicznego. Pozostałe cztery pojazdy stanowią uzupełnienie w/w tj. samochód rozpoznawczo-ratowniczy z napędem terenowym, samochód kwatermistrzowski oraz dwa samochody operacyjne.

Tabela: Wyposażenie KPP PSP w Chodzieży w samochody pożarnicze

L.p	Kategoria pojazdu	Typ pojazdu	Podwozie
1.	Operacyjny	SLOp	RENAULT KANGOO
2.	Operacyjny	SLOp	OPEL
3.	ratownictwa technicznego – sprzęt hydrauliczny oraz 1000 l wody	SLRt	RENAULT MASCOTT
4.	gaśniczy średni – napęd terenowy, 2500 l wody	GBA 2,5/16	STAR – MAN
5.	gaśniczy ciężki – 5000 l wody	GCBA 5/32	MAN
6.	podnośnik hydrauliczny- 21m	SH – 21	VOLVO
7.	Kwatermistrzowski	SLKw	LUBLIN II
8.	rozpoznawczo – ratowniczy (napęd terenowy)	SLRR	Mitsubishi L200

Źródło: Strategia rozwoju ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej powiatu chodzieskiego na lata 2010-2020.

W dyspozycji jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (OSP) znajdujących się w Krajowym Systemie Ratowniczo- Gaśniczym (KSRG) jest ogółem 14 samochodów pożarniczych, natomiast OSP spoza KSRG użytkują 12 pojazdów.

Tabela: Wybrany sprzęt ratowniczy będący w dyspozycji KP PSP i OSP w KSRG

Sprzęt	KP PSP	OSP w KSRG
Agregaty prądotwórcze	4	9
Aparaty powietrzne nadciśnieniowe	12	14
Pompy szlamowe	3	0
Pompy pływające	1	7
Pompy przenośne M8/8	1	10
Piły do cięcia betonu i stali	2	5
Pilarki do cięcia drewna	5	9
Sprzęt pomiarowy do składu powietrza	3	0
Łódź z silnikiem na przyczepce	1	0
Poduszki pneumatyczne wysokociśnieniowe - zestawy	2	0
Sprzęt do ratownictwa wysokościowego (linki ratownicze, asekuracyjne, Rollgliss)	7	4
Sprzęt do ratownictwa medycznego zestawu PSP R-1	3	6
Sprzęt oświetleniowy (latarki, lampy itd.)	19	32
Ubrania gazoszczelne	4	0
Ubrania ługo i kwasoodporne	2	0
Ubrania olejoodporne	2	0
Ubrania żaroodporne	4	1
Kombinezony do pracy w wodzie	2	0
Hydrauliczne zestawy do ratownictwa technicznego/drogowego	2	5
Wentylator oddymiający nadciśnieniowy	1	0
Namiot pneumatyczny wraz z nagrzewnicą	1	0

Źródło: Strategia rozwoju ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej powiatu chodzieskiego na lata 2010-2020.

Siedziba KPPSP w Chodzieży usytuowana jest na 5 działkach o łącznej powierzchni 0,2694 ha. Właścicielem jest Skarb Państwa a trwałym zarządcą Komenda Powiatowa PSP. Stara część strażnicy została wybudowana w latach 1963 – 1964. Nową część oddano do użytku w kwietniu 2000 r. Cała dobudowana część składała się z trzech kondygnacji. Budynek został wyposażony w instalacje: łączności przewodowej i bezprzewodowej, alarmowania, nagłośnienia, itp. W ramach inwestycji została wykonana również

kompleksowa modernizacja kotłowni na gazową, która zapewnia ogrzewanie całego kompleksu strażnicy (nowy i stary budynek). W nowym budynku znalazła się siedziba dla jednostki ratowniczo-gaśniczej i komendy powiatowej. Na poszczególnych kondygnacjach zlokalizowano m.in.: cztery boksy garażowe wyposażone w bramy z napędem i zdalnym sterowaniem, stanowisko kierowania, ześlizg pomieszczenia socjalno-bytowe i pomieszczenia administracyjno-biurowe. W budynku starym zlokalizowane są nadal na parterze 4 boksy garażowe w tym 1 stanowiący zaplecze warsztatowe, pomieszczenia magazynowe natomiast na I piętrze świetlica oraz zaplecze administracyjno-biurowe. Łącznie powierzchnia użytkowa obu budynków wynosi 1404 m² a kubatura 6558 m³.

W 2007 r. przeprowadzono zadanie dotyczące termoizolacji budynku (starej części) KP PSP. W zakres inwestycji weszły prace: termoizolacja dachu wraz z całkowitą wymianą pokrycia, opierzeń, rynien i instalacji odgromowej; termoizolacja ścian zewnętrznych wraz z nową elewacją; wymiana bram garażowych, stolarki okiennej i drzwiowej, oraz parapetów zewnętrznych i wewnętrznych. Wykonanie tego remontu w tym okresie pozwoliło zabezpieczyć stary budynek strażnicy przed dalszą jego dewastacją. Niestety część budynku w starej jej części głównie na I piętrze (nieremontowana kilkadziesiąt lat) nie jest w ogóle eksploatowana. Wymaga gruntownej modernizacji/remontu, co pozwoliłoby przywrócić jej podstawowe walory użytkowe. W zakres powyższego muszą wejść bezwzględnie prace budowlane i instalacyjne a w tym: kompleksowa wymiana instalacji: co, elektrycznej, gazowej, wentylacyjnej (klimatyzacyjnej) i wodno-kanalizacyjnej oraz montaż instalacji teleinformatycznej; adaptacja wnętrz, polegająca na zmianie wewnętrznego układu funkcjonalnego pomieszczeń oraz wymianie wystroju wnętrz pomieszczeń (podłogi, ściany i sufit). Jeśli chodzi o zakup niezbędnych specjalistycznych sprzętów to możemy zaliczyć: zestaw hydrauliczny do ratownictwa technicznego- drogowego oraz sprężarkę do ładowania butli ochrony dróg oddechowych.

W powiecie chodzieskim funkcjonują całodobowo linie alarmowe podstawowych trzech służb : policja – 997, straż pożarna – 998 i pogotowie ratunkowe – 999 oraz od 1 września 2005 roku w KP PSP z wykorzystaniem cyfrowych łączy telefonicznych został uruchomiony numer alarmowy „112” a zgłoszenia, z terenu powiatu chodzieskiego, kierowane pod ten numer obsługiwane są przez Powiatowe Stanowisko Kierowania KP PSP Chodzież.

Ważnym zadaniem mającym na celu podniesienie systemu bezpieczeństwa w powiecie chodzieskim jest tworzone obecnie Centrum Zarządzania Kryzysowego

w zakresie współdziałania powiatowych służb, inspekcji i straży. Zadaniem CZK będzie przede wszystkim kierowanie działaniami związanym z monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem, usuwaniem skutków zagrożeń na terenie powiatu. CZK dyżurować będzie całą dobę, a służyć ma analizie i wymianie informacji o zagrożeniach. Celem tego zadania jest zwiększenie bezpieczeństwa ludności, środowiska naturalnego oraz mienia i ochrona tych wartości przed klęskami i katastrofami na terenie powiatu.

V.5. Potencjał gospodarczy (podmioty gospodarcze – ich ilość na 1000 osób, wielkość, branże, obroty, kondycja; rolnictwo – produktywność, wielkość gospodarstw, liczba, kondycja; działania samorządu na rzecz wspierania gospodarki, atrakcyjność inwestycyjna powiatu itd.)

Powiat chodzieski szczyci się dobrym rolnictwem i nowoczesnym przemysłem. Obecnie (2009 r.) w powiecie działa ok. 3944 podmiotów gospodarczych. Do największych firm zaliczają się: Europol Meble S.A- jedyny w powiecie zakład zatrudniający ponad tysiąc osób, którego produkcja znajduje zbyt głównie na Zachodzie Europy, istniejącą od 150 lat Porcelana Chodzież S.A, Stamar S.A, „Jenox” – największy producent akumulatorów w Polsce, „Kablonex” w Podaninie – wytwarzający folie przemysłowe.

Ślady działalności ludzkiej, w tym przede wszystkim gospodarczej sięgają w obszarze powiatu 4 tys. lat wstecz, kiedy krótkotrwale zasiedlano, przenosząc się z miejsca na miejsce, krawędzie pradoliny Noteci. Tysiąc lat później, w neolicie zaczęto uprawiać rolę i hodować zwierzęta. Ślady tego trwałego osadnictwa są np. w Laskowie czy w Strzelcach. W VII w. p.n.e. nastąpiła epoka żelaza i wtedy gospodarka nabrała szybszego tempa (wytop żelaza z rud darniowych). Ślady osadnictwa z tego okresu znajdują się np. w Oleśnicy i Podaninie.

W średniowieczu, obok rolnictwa, szczególnie silnie rozwinęło się rzemiosło i kupiectwo, zwłaszcza w miastach. Rzemiosło zorganizowane było w 6 cechach: sukienniczym, garncarskim, piekarskim, piwowarskim, krawieckim i szewskim. W późniejszych wiekach (XVIII-XIX) krąg ten się poszerzył o cechy bednarzy, rzeźników, kowali, rymarzy, stolarzy. Oprócz zrzeszanych w cechach istnieli także rzemieślnicy niezrzeszeni. Byli to m.in. garbarze, kaflarze, szklarze, ślusarze, cieśle, kamieniarze,

kapelusznicy, murarze, balwierze. Dziś w obszarze powiatu działa jeden cech – „Cech Rzemiosł Różnych” zrzeszający 97 zakładów rzemieślniczych, spośród których dominujący udział mają jednostki usługowe.

Duży wpływ na rozwój gospodarczy powiatu miał stan komunikacji. Przez obszar wiodł trakt poznański do Piły i dalej do Bałtyku. Pobudowano tu tor kolejowy Poznań – Chodzież – Piła.

Terytorium powiatu należało i należy obecnie do bardzo aktywnych gospodarczo. Świadczy o tym dynamiczny rozwój manufaktur w XVIII-XIX wieku, a później rozwój przemysłu i usług. Tu też zainstalowano pierwsze maszyny parowe w Wielkopolsce (Szamocin). W obszarze obecnie działa prężnie Chodzieski Klub Gospodarczy, organizujący od 1995 r. coroczne Chodzieskie Targi Promocyjne, w których uczestniczą przedsiębiorcy z całego obszaru powiatu i regionu. Liczne są wytwórnie Ceramiki (samodzielne lub satelitarne wobec Chodzieskiej „Porcelany”). Rozwinął się przemysł meblarski, turystyczno – rekreacyjny, metalowy, akumulatorowy. Szczególnie dynamiczny wzrost przedsiębiorczości notowany jest w paśmie intensywnego rozwoju gospodarczego, wzdłuż drogi K-11 (gm. Chodzież i Budzyń).

Wyrazem aktywności gospodarczej i przedsiębiorczości mieszkańców powiatu chodzieskiego jest liczba podmiotów gospodarczych – działa ich tutaj blisko 4 tys. (w roku 2009 zarejestrowanych było 3944 podmiotów, dane GUS). Głównym ośrodkiem gospodarczym powiatu jest miasto Chodzież. Obecnie miasto stanowi ośrodek dobrze rozwiniętego przemysłu, głównie spożywczego oraz środków transportu, materiałów budowlanych, a także drzewnego. Są tu głównie podmioty świadczące działalność usługową, ale nie tylko. Wśród firm zarejestrowanych, wg rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej, znajdziemy m.in.: autohandel, usługi transportowe, usługi ogólnobudowlane, produkcję i usługi stolarskie, handel, ślusarstwo produkcyjne, produkcję mięsa, usługi gastronomiczne, sprzedaż detaliczną, fryzjerstwo. Najliczniejszą grupę przedsiębiorców stanowią firmy świadczące usługi transportowe, naprawy samochodów, co przekłada się na zainteresowanie wśród pracowników wykwalifikowanych w zawodach mechanicznych.

Tabela: Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w Powiecie

Podmioty gospodarcze						
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Liczba podmiotów	3983	4021	4031	4054	3987	3944

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela: Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność w poszczególnych gminach

Liczba podmiotów gospodarczych					
Gmina/lata	2004	2005	2006	2007	2008
Chodzież (gmina miejska)	2172	2169	2128	2059	2055
Budzyń	589	605	617	644	653
Chodzież (gmina wiejska)	332	347	377	395	409
Margonin	425	432	428	447	411
Szamocin	466	468	481	509	459

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak widać z Tabeli liczba podmiotów gospodarczych w kilku ostatnich latach spadła, głównie wskutek łączenia i konsolidacji firm. Dynamikę odnotowują jedynie gminy położone wzdłuż drogi krajowej nr 11 tj. gmina wiejska Chodzież i gmina Budzyń - w której ulokowały się firmy produkujące m.in.: akcesoria samochodowe, części zamienne do ciągników i maszyn rolniczych, produkcja lamp i urządzeń oświetleniowych, ogumienia, sprzętu elektrycznego oraz mebli – ze swoim potencjałem należy do czołówki gmin wiejskich w Polsce (pierwsza 50. w rankingu „Rzeczpospolitej” podsumowującym kadencję samorządów 2002-2006). Działalność podmiotów gospodarczych w powiecie chodzieskim obejmuje przede wszystkim handel i naprawy, przemysł w tym przetwórstwo przemysłowe oraz obsługa nieruchomości.

Ilość podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w powiecie chodzieskim wynosiła 832, a nowo zarejestrowanych 90. Liczba ta utrzymywała

się przez ostatnie lata na zbliżonym poziomie, a firmy się coraz bardziej umacniały i konsolidowały. Liczba zarejestrowanych podmiotów na 10 tys. mieszkańców była jednak niższa niż w kraju -981 i województwie – 1054.

Najbardziej rozpowszechnioną formą działalności gospodarczej na terenie powiatu chodzieskiego są mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające średniorocznie mniej niż 10 pracowników). W ogólnej liczbie 3944 zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, aż 3664 to MŚP. Sektor mikrofirm jest specyficzną zbiorowością podmiotów gospodarczych napotykających na zupełnie inne problemy w działalności niż firmy duże czy nawet średnie. Podmioty wg klas wielkości przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Liczba podmiotów gospodarczych wg klas wielkości

Podmioty gospodarcze						
Wielkość zatrudnienia/lata	2004	2005	2006	2007	2008	2009
0-9	3710	3748	3759	3780	3708	3664
10-49	226	226	225	228	235	241
50-249	41	41	41	40	41	36
250- 999	5	5	5	5	2	2
1000 i więcej	1	1	1	1	1	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przedsiębiorstwa w zależności od wielkości często działają w niesprzyjających warunkach ekonomicznych i borykają się z dużymi trudnościami. Do problemów tych zaliczyć można m.in. trudności ze zbytem, niewystarczające przygotowanie sektora małych i średnich przedsiębiorstw do konkurencji na wspólnym rynku, wysokie składki ZUS za pracowników, brak płynności finansowej. Mimo podejmowanych w powiecie inicjatyw na rzecz wsparcia MŚP potrzebna jest pomoc doraźna, mająca na celu bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw w początkowym okresie funkcjonowania, np. poprzez opracowanie programów wspierania nowych podmiotów gospodarczych; ochronę istniejących miejsc pracy oraz tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy poprzez np. stworzenie mechanizmów zachęt ekonomicznych wspierających przedsiębiorczość; stworzenie ulg podatkowych w porozumieniu z gminami. Przy ograniczonych środkach finansowych

samorządu powiatowego należy główny nacisk położyć na pomoc dla małych i średnich firm w pozyskiwaniu kapitałów obcych oraz w zakresie ich promocji i szukaniu partnerów zagranicznych.

Mocną pozycję w powiecie zajmuje również rolnictwo. Rolniczy charakter gospodarowania na obszarach wiejskich dominuje tu nad przemysłowym. W ogólnej powierzchni powiatu przeważają użytki rolne, które stanowią 56,6 % ogółu powierzchni. Udział w nich gruntów ornych- jak to wspomniano w podrozdziale V.2- jest jednak niższy niż przeciętnie w województwie, a udział łąk i pastwisk – większy. Użytkowanie łąk, z uwagi na położenie w większości w Dolinie Noteci i prawną ochronę jej środowiska ma ekstensywny charakter. Determinuje to niższą o 25% obsadę bydła na 100 ha użytków rolnych niż średnią w województwie i nieco niższą towarowość produkcji rolniczej. Zważywszy na to, co napisano wyżej oraz niższą o 10% bonitację rolniczej przestrzeni produkcyjnej, towarowość produkcji jest i tak stosunkowo wysoka, bo zaledwie o kilka % niższa niż w województwie.

W powiecie jest około 1800 gospodarstw rolnych (ich liczbę zweryfikuje trwający obecnie powszechny spis rolny), kilka przedsiębiorstw rolniczych i gospodarstw posiada areał przekraczający 100 ha.

Część gospodarstw rolnych, położonych w atrakcyjnych okolicach, podejmuje dodatkową działalność agroturystyczną, połączoną ze zdrowym żywieniem opartym o własne proekologiczne produkty. Słabe gleby i małowydajna produkcja w innych częściach powiatu skłania rolników do podejmowania innej dodatkowej działalności: usług transportowych, komunalnych, rolniczych, leśnych, handlowych itd. Pozwala to zwiększyć dochody tych gospodarstw i znaleźć zajęcie dla członków rodziny. W ten sposób nie tylko wsie, ale i pojedyncze gospodarstwa nabierają – wzorem zachodnioeuropejskim- cech wielofunkcyjności.

Duże znaczenie ma przemysł spożywczy i przetwórstwo – reprezentowane przez liczne, spełniające wymogi unijne ubojnie, masarnie i zakłady przetwórstwa.

Dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna powiatu, stwarza szansę pozyskania przedsiębiorców inwestujących w nowe miejsca pracy na terenach uzbrojonych. Poza tym działalność inwestycyjną wspierają istniejące struktury administracyjno- przemysłowe oraz gospodarcze regionu, zainteresowane rozwojem przedsiębiorczości.

Poziom i struktura aktywności gospodarczej jest kluczowym elementem gospodarki rynkowej i stanowi często o dochodzie i zamożności ludności danego regionu. Powiat

chodzieski szczyty się rozwojem przemysłu i dobrym rolnictwem. Rozwój infrastruktury gospodarczej, przy jednoczesnym zachowaniu nienaruszalności środowiska naturalnego, sprawiają, że z roku na rok wzrasta zainteresowanie inwestorów, a działające od lat firmy konkurują na rynkach krajowych i zagranicznych.

Dużą szansę i nadzieję silnego rozwoju gospodarczego w Powiecie Chodzieskim stwarza powstający w miejscowości Kamionka w okolicach Chodzieży zakład zajmujący się kompleksowym przetwarzaniem odpadów stałych „Recykling Park Chodzież”.

Ten innowacyjny projekt łączyć będzie wiele funkcji – wszystkie z nich opierać się mają na surowcach wtórnych pozyskanych z komunalnych wysypisk z Północnej Wielkopolski.

Na początku 2010 roku list intencyjny o wzajemnym wspieraniu inwestycji w imieniu 40 gmin z Północnej Wielkopolski podpisał prezydent Piły Zbigniew Kosmatka, w imieniu inwestorów prezes Rafał Bauer, a także przedstawiciele firm zajmujących się zagospodarowaniem odpadów komunalnych.

RPC zostanie wybudowany w miejscowości Kamionka, około 7 km na północ od miejscowości Chodzież i 75 km od Poznania oraz około 20 km na południe od Piły. Jest to na styku obszarów oddziaływania dwóch Zakładów Utylizacji Odpadów, wskazanych przez Wojewódzki Program Gospodarki Odpadami dla Wielkopolski.

Teren jest bezpośrednio położony w odległości kilkuset metrów od drogi krajowej nr 11, prowadzącej z Poznania, przez Chodzież i Piłę na wybrzeże

Recykling Park Chodzież zajmować się będzie następującymi działaniami:

- 1) Odbiorem od firm wywozowych surowców wtórnych pochodzących z selektywnej zbiórki i pozostałości nieczystości stałych,
- 2) Recykling szkła, prowadzonym w dwóch instalacjach:
 - Hucie szkła opakowanego, gdzie produktem finalnym będą opakowania szklane tzn. butelki i słoje,
 - Instalacji do produkcji szkła spienionego, gdzie produktem finalnym będą materiały izolacyjne dla budownictwa tzn. granulat, płyty oraz bloczki izolacyjne
- 3) Recyklingiem plastiku, gdzie produktem finalnym będą palety plastikowe, wykorzystywane do transportu towarów,
- 4) Recyklingiem makulatury, gdzie produktem finalnym będą przekładki i opakowania tekturowe wykorzystywane przez przemysł,

5) Termicznym przetworzeniem odpadów w instalacji do spalania śmieci

Rozpoczęta w 2010 roku inwestycja będzie sukcesywnie realizowana przez najbliższe 8-10 lat, a zatrudnienie w niej znajdzie co najmniej 1000 osób.

Będzie to jedno z najbardziej nowoczesnych przedsiębiorstw, opierających swoją działalność na przetwarzaniu odpadów. W Polsce nie powstała jeszcze żadna podobna inwestycja, która w kompleksowy sposób rozwiązywałaby problem zagospodarowania odpadów.

V.6. Kapitał ludzki (demografia, edukacja, zatrudnienie, promocja zdrowia, pomoc społeczna, kultura, turystyka, sport, rekreacja, aktywność społeczna, bezpieczeństwo publiczne itd. – działalność prowadzona we wszystkich dziedzinach).

„Kapitał ludzki” oznacza zasób potencjału poszczególnych osób i całych społeczności. Wyraża się on w zbiorowej i indywidualnej wiedzy, umiejętnościach, zdolności do pracy i zmian w otoczeniu, a także do tworzenia i wykorzystania innowacyjnych rozwiązań.

a) Demografia

Powiat zamieszkuje 47 389 osób (stan na 2009 rok), z czego 23 284 mężczyzn i 24 105 kobiet.

Wielkość populacji nie ulega zasadniczej zmianie w przeciągu wielolecia. Odnotowywane było bądź to zerowe saldo migracji bądź dodatnie, z tendencją do coraz bardziej dodatniego w miarę upływu kolejnych lat.

Jak wynika z danych, najliczniejszą grupę wśród mieszkańców gminy stanowią młode osoby w wieku produkcyjnym (18 – 65 lat). Co istotne, grupa ta w ciągu ostatnich 4 lat powiększyła swoją liczebność. Młodzi ludzie stanowią siłę rozwojową powiatu. Od ich zaangażowania zależy m.in. prężny rozwój przedsiębiorczości oraz wiele innych dziedzin.

Struktura ludności według podziału na wiek przedstawia się następująco:

- przedprodukcyjny (do 18 lat) – 9 999, co stanowi 21,10% ogółu mieszkańców,
- produkcyjny (od 19 do 65 lat) – 30 665, co stanowi 64,71% ogółu mieszkańców,

- poprodukcyjny (od 66 lat) – 6 725, co stanowi 14,19% ogółu mieszkańców.

Strukturę demograficzną ludności z rozbiorem na wiek przedprodukcyjny, produkcyjny oraz poprodukcyjny, przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Struktura demograficzna Powiatu Chodzieskiego

DANE DEMOGRAFICZNE POWIATU CHODZIESKIEGO								
Wiek / lata	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
przedprodukcyjny	11 088	10 873	10 662	10 431	10 273	10 177	9 999	0-17 lat
produkcyjny	29 735	30 063	30 421	30 412	30 513	30 621	30 665	18-65 lat
poprodukcyjny	5 929	5 907	5 951	6 148	6 306	6 569	6 725	powyżej 66 lat
Łącznie ogółem	46 752	46 843	47 034	46 991	47 092	47 367	47 389	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ludność w miastach w % ogółu ludności w 2009 roku w Powiecie wynosi 56,48%.

Tabela: Ludność Powiatu Chodzieskiego w 2009 roku

Nazwa Gminy	Rodzaj gminy	Powierzchnia	Liczba ludności
Gm. Miejska Chodzież	miejska	11,90	19 525
Gm. Wiej. Chodzież	wiejska	212,74	5 628
Margonin	miejsko-wiejska	122,00	6 493 w tym Miasto: 2 980 w tym Gmina: 3 513
Szamocin	miejsko-wiejska	125,46	7 389 w tym Miasto: 4 258 w tym Gmina: 3 131
Budzyń	wiejska	207,60	8 354

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W Powiecie systematycznie wzrasta liczba urodzeń. Według danych pochodzących z Głównego Urzędu Statystycznego, na przełomie 6 ostatnich lat odnotowano dodatni przyrost naturalny (przewaga liczby urodzeń nad liczbą zgonów), co prezentują poniższe tabele.

Tabela: Liczba urodzeń w Powiecie Chodzieskim w latach 2003-2008

Urodzenia						
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba osób	476	529	540	502	560	582

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela: Liczba zgonów w Powiecie Chodzieskim w latach 2003-2008

Zgony						
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba osób	425	473	418	437	452	378

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Powiat chodzieski charakteryzuje wzrastający przyrost naturalny. Dane przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców

Przyrost naturalny						
Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Liczba osób	1,1	1,1	2,6	1,4	2,3	4,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z zestawienia wynika, że zarówno obecnie, jak i w przyszłości powiat będzie posiadał niezbędny dla rozwoju gospodarczego i kulturowego kapitał ludzki.

Tabela: Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w latach 2000 i 2009 w Powiecie Chodzieskim, Województwie Wielkopolskim i w Polsce

Wyszczególnienie		Ludność ogółem		Ludność w wieku					
				Przedprodukcyjny (poniżej 18 lat)		Produkcyjny 18-59 Kobiety 18-64 Mężczyźni		Poprodukcyjny Kobiety 60 lat i więcej Mężczyźni 65 lat i więcej	
Rok		2000	2009	2000	2009	2000	2009	2000	2009
Polska	Liczba ludności	38.253.955	38.167.329	9.332.905	7.231.271	23.261.003	24.624.443	5.660.047	6.311.615
	%	100	100	24,40	18,95	60,81	64,52	14,80	16,54
Województwo Wielkopolskie	Liczba ludności	3.345.316	3.408.281	850.693	682.307	2.041.805	2.214.527	452.818	511.447
	%	100	100	25,43	20,02	61,03	64,97	13,53	15,01
Powiat Chodzieski	Liczba ludności	46.469	47.389	12.418	9.999	28.189	30.665	5.862	6.725
	%	100	100	26,72	21,10	60,66	64,71	12,61	14,19

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jak wynika z tabeli procentowy udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w całej populacji był w 2000 r. i jest obecnie (2009) w powiecie Chodzieskim przeciętnie wyższy niż w kraju i województwie. Natomiast w grupie ludności w wieku produkcyjnym udział ten nie różni się znacząco od przeciętnego w kraju i województwie. Niższy był i jest udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Społeczność powiatu jest społecznością młodą, co dobrze rokuje rozwojowi powiatu na przyszłość. Jest to też społeczność ustabilizowana, o czym świadczy zmniejszona w 2009 roku w stosunku do roku 2000 migracja z powiatu (patrz tabela poniżej), przy wzroście w tym czasie liczby jego ludności. Wysoka jest też dynamika urodzeń w powiecie przy jednoczesnej ujemnej dynamice zgonów. Wszystko to razem potwierdza tezę zawartą w Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030, że powiatowi nie grozi depopulacja w najbliższych 10 latach.

Tabela: Migracje z powiatu

	Powiat Chodzieski		Województwo Wielkopolskie		Polska	
	2000	2009	2000	2009	2000	2009
Migracje na pobyt stały międzypowiatowe	281	240	24 486	27 711	284 456	290 084

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

b) Zatrudnienie

Bezrobotny – zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. 2004 nr 99 poz. 1001) oznacza osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły lub w szkole wyższej w systemie wieczorowym, zaocznym lub eksternistycznym, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli:

- ukończyła 18 lat,
- nie ukończyła 60 lat - kobieta lub 65 lat - mężczyzna,
- nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty socjalnej albo po ustaniu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, zaprzestaniu prowadzenia pozarolniczej działalności, nie pobiera zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego lub macierzyńskiego,
- nie jest właścicielem lub posiadaczem samoistnym lub zależnym nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe,

- nie uzyskuje przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym z działów specjalnych produkcji rolnej, chyba że dochód z działów specjalnych produkcji rolnej, obliczony dla ustalenia podatku dochodowego od osób fizycznych, nie przekracza wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnych gospodarstwach rolnych z 2 ha przeliczeniowych ustalonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego na podstawie przepisów o podatku rolnym, lub nie podlega ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w takim gospodarstwie,
- nie podjęła pozarolniczej działalności od dnia wskazanego w zgłoszeniu do ewidencji do dnia wyrejestrowania tej działalności albo nie podlega na podstawie odrębnych przepisów obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników,
- nie jest osobą tymczasowo aresztowaną lub nie odbywa kary pozbawienia wolności,
- nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych,
- nie pobiera na podstawie przepisów o pomocy społecznej zasiłku stałego,
- nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania,
- nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego,

Stopa bezrobocia jest wskaźnikiem określającym stosunek liczby bezrobotnych do liczby ludności aktywnej zawodowo.

Wg stanu na koniec IV kwartału 2009 r. stopa bezrobocia w powiecie wynosiła 15,5%, podczas gdy w województwie wyniosła wówczas 9,1%, a w Polsce było to 11,9%.

Stopa bezrobocia w powiecie chodzieskim w marcu 2010 r. wynosiła 17,3%, bez pracy było wówczas ponad 3200 osób. Dane za sierpień 2010 r. pokazują, iż sytuacja uległa pewnej poprawie- w powiecie bezrobotnych było nieco ponad 2800 osób, co daje 11,3%. Mimo poprawy sytuacji odsetek ten nadal jest wyższy niż średnia wojewódzka.

Bezrobocie w powiecie określa się jako wysokie. Na przełomie ostatnich lat prezentowało się ono następująco:

Tabela: Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Chodzieskim w latach 2000-2009

Bezrobocie										
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Wskaźnik %	20,8%	23,5%	24,4%	25,5%	23,7%	22,4%	17,1%	11,9%	12,2%	15,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Pod koniec grudnia 2009 r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych wynosiła 2 853 osoby. W porównaniu do stanu na koniec grudnia 2008 r. liczba bezrobotnych w powiecie wzrosła o 678 osób (tj. o 24%).

Cechą wyróżniającą bezrobotnych jest ich staż pracy. W strukturze tej znacznie dominują osoby nie posiadające praktyki zawodowej lub też legitymujące się praktyką, w wymiarze nie przekraczającym 5 lat pracy. Analiza populacji zarejestrowanych bezrobotnych powiatu chodzieskiego pod względem wieku wskazuje na dominację w niej osób młodych. Liczba bezrobotnych z przedziału wiekowego od 18 do 24 roku życia wynosiła na koniec 2009 roku 777 osób, natomiast z przedziału wiekowego 25-34 lat - 824 osoby.

W wyniku analizowanych lat (2005-2009) udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w powiecie chodzieskim należy stwierdzić, że jest on dużo wyższy niż w województwie czy kraju. Tylko w jednym z pięciu ostatnich analizowanych lat- 2007 udział % tych osób jest nieco mniejszy niż w kraju, ale zaledwie o 0,2%.

Tabela: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Chodzieskim, Województwie, Polsce w latach 2005- 2009

Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym			
Rok	Powiat Chodzieski	Województwo Wielkopolskie	Polska
2005	14,0%	9,7%	11,4%
2006	10,5%	7,7%	9,4%
2007	6,9%	5,1%	7,1%
2008	7,1%	4,1%	6,0%
2009	9,3%	6,0%	7,7%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Również bardzo niepokojącym zjawiskiem jest stały wzrost udziału w ogólnej liczbie bezrobotnych osób w wieku powyżej 45 lat (751 osoby na koniec 2009 roku, w tym w wieku: 45-54 lata-556 osób, w wieku 55 lat i więcej- 195 osób), a więc tych, którym szczególnie trudno jest znaleźć zatrudnienie.

Kobiety są bardziej narażone na zjawisko bezrobocia niż mężczyźni, o czym świadczy fakt, że w roku 2009 kobiety stanowiły blisko 60 % ogółu bezrobotnych w powiecie tj. 1687 kobiet na 2853 bezrobotnych ogółem.

Najliczniejszą grupę wśród bezrobotnych stanowi ludność pozostająca bez pracy ponad 2 lata. Sytuacji tej może towarzyszyć ubożenie ludności. Pod względem analizy wiekowej najliczniej jest reprezentowana grupa bezrobotnych w wieku produkcyjnym. Bezrobocie dotyka w szczególności ludzi młodych wkraczających w wiek produkcyjny (18 – 24 lata), ale też wzrasta liczba niepracujących osób w wieku 25 – 44 lata. Brak stabilności na rynku pracy i ubożenie społeczeństwa nie sprzyjają powiększaniu rodzin i w sposób pośredni lub bezpośredni może przekładać się na wzrost ujemnego przyrostu naturalnego w powiecie.

Podobnie jak w całym kraju struktura wykształcenia osób pozostających bez pracy jednoznacznie wskazuje na większy odsetek wśród osób z wykształceniem zasadniczym lub zawodowym oraz podstawowym. Poziom bezrobocia ludności z wykształceniem średnim ogólnokształcącym i średnim zawodowym utrzymuje się na podobnym poziomie. Biorąc pod uwagę staż pracy potwierdza się fakt, że absolwenci mają znaczne problemy ze znalezieniem pracy (brak tzw. doświadczenia zawodowego).

Problem zwalczania różnych form dyskryminacji i nierówności na rynku pracy przy tak dużej stopie bezrobocia, jaka występuje nie tylko w powiecie, ale także w Polsce, jest poważnym wyzwaniem. Pomimo tego Powiatowy Urząd Pracy w Chodzieży obok wypłat zasiłków dla bezrobotnych stale podejmuje aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu. Dwie z tych form: staże absolwenckie oraz umowy zawierane pomiędzy Powiatowym Urzędem Pracy a zakładami pracy charakteryzują się dużą skutecznością i efektywnością. Wysoki stopień bezrobocia motywuje do podejmowania działań prewencyjnych w celu zaktywizowania jak największej liczby osób bezrobotnych.

c) Rozwój kapitału ludzkiego przez edukację

W roku szkolnym 2009/2010 w szkołach prowadzonych i dotowanych przez powiat chodzieski uczy się wg stanu na 30 września 2009 r. łącznie 2102 uczniów i 773 słuchaczy szkół dla dorosłych, w tym w szkołach publicznych 1932 uczniów i 139 słuchaczy szkół dla dorosłych. Spośród 1932 uczniów szkół publicznych 246 stanowili uczniowie gimnazjum i 1686 uczniowie szkół ponadgimnazjalnych.

W sieci szkół i placówek oświatowych, naukę pobiera następująca liczba uczniów:

1) Szkoły publiczne i niepubliczne:

- I Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego - ul. Żeromskiego 11, 64-800 Chodzież – 375 uczniów w 12 oddziałach,
- Zespół Szkół Licealno – Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Ratajach – ul. Chodzieska 9, 64-800 Chodzież – 523 uczniów w 21 oddziałach,
- Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego – ul. Ks. Prymasa Wyszyńskiego 2, 64-800 Chodzież – 1034 uczniów w 39 oddziałach i 139 słuchaczy w 6 oddziałach,
- prywatne szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych – ul. Mickiewicza 3 64 – 800 Chodzież – 170 uczniów w 12 oddziałach i 634 słuchaczy szkół dla dorosłych.

2) Placówki oświatowe:

- Centrum Edukacji Zawodowej – ul. Ks. Prymasa Wyszyńskiego 2, 64-800 Chodzież.
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna – ul. Jagiellońska 3, 64-800 Chodzież,
- Młodzieżowy Dom Kultury im. Janusza Korczaka – ul. Staszica 17a, 64-800 Chodzież,

Podział szkół według typów:

- SZKOŁY DLA MŁODZIEŻY:

1) licea ogólnokształcące (4):

- I Liceum Ogólnokształcące im. Leona Kruczkowskiego w Chodzieży - 375 uczniów w 12 oddziałach.

- II Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego w Chodzieży - 89 uczniów w 3 oddziałach.
- Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Licealno - Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Ratajach – 174 uczniów w 6 oddziałach,
- Prywatne Liceum Ogólnokształcące – 71 uczniów w 4 oddziałach.

2) Szkoły zawodowe (w tym szkoły specjalne):

Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Chodzieży,

- a) Technikum kształcące w zawodach: technik mechanik, technik technologii żywienia i gospodarstwa domowego, technik handlowiec, technik ekonomista, technik elektryk, technik pojazdów samochodowych i technik obsługi turystycznej (nowy zawód wprowadzony do nauczania w szkole począwszy od roku szkolnego 2009/2010) – 425 uczniów w 15 oddziałach. Praktyczna nauka zawodu prowadzona jest w CEZ.
- b) Zasadnicza Szkoła Zawodowa (zawody – tapicer, stolarz, mechanik pojazdów samoch., elektryk, elektromech. poj. sam., ślusarz, operator obrabiarek skrawających, blacharz sam., piekarz, cukiernik, fryzjer, krawiec, monter instal. i urz. sanit., murarz, rzeźnik wędliniarz, kucharz małej gastronomii, lakiernik, malarz tapetiarz, dekarz , sprzedawca, operator urządzeń przemysłu ceramicznego, rolnik, drukarz, elektromechanik, monter-elektronik, zdobnik ceramiki) – 520 uczniów w 21 oddziałach, w tym 3 oddziały OHP (39 uczniów). Praktyczna nauka zawodu prowadzona jest w CEZ lub u pracodawców. Teoretyczna nauka zawodu w przypadku klas wielozawodowych prowadzona jest w CEZ.

Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Ratajach

- a) Zasadnicza Szkoła Zawodowa Specjalna kształcąca w zawodzie: rolnik 8 uczniów w 1 oddziale,
- b) Szkoła Specjalna Przysposabiająca do Pracy– 12 uczniów w 2 oddziałach,
- c) Technikum kształcące w zawodzie: technik–informatyk – 83 uczniów w 3 oddziałach

Prywatne Szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych w Chodzieży

- a) Prywatne Technikum Leśne w Chodzieży – 35 uczniów w 4 oddziałach.,
- b) Prywatne Technikum Informatyczne w Chodzieży – 64 uczniów w 4 oddziałach.

3) Gimnazja:

- **Zespół Szkół Licealno-Gimnazjalnych im. Józefa Wybickiego w Ratajach**

- a) gimnazjum – przejęte na podstawie porozumienia do prowadzenia przez Powiat Chodzieski od Gminy Chodzież od 1 września 2001 r. – 246 uczniów w 9 oddziałach.

SZKOŁY DLA DOROSŁYCH:

1) Licea ogólnokształcące:

- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych im. Hipolita Cegielskiego w Chodzieży – 59 słuchaczy w 2 oddziałach,
- **Prywatne Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Chodzieży ul. Mickiewicza 3 – 236 uczniów.**

2) Szkoły zawodowe:

- **Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych w Chodzieży,**
 - a) Technikum Uzupełniające dla Dorosłych - kształcące zawodach, technik: handlowiec, elektryk, technologii żywności, mechanik, elektryk –29 słuchaczy w 2 oddziałach,
 - b) Szkoła Policealna dla dorosłych: technik prac biurowych – 51 słuchaczy w 2 oddziałach.
- **Prywatne Szkoły niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych w Chodzieży**
 - a) **Prywatne Liceum Profilowane dla Dorosłych w Chodzieży, o profilu ekonomiczno– administracyjnym – 398 słuchaczy.**

Tabela: Zmiany ilości uczniów w poszczególnych typach szkół prowadzonych i dotowanych przez Powiat Chodzieski w latach szkolnych 2005/2006 – 2009/2010 przedstawia tabela:

rok szkolny	typ szkoły	średnie szkoły techn. i zawod.	ZSZ	licea ogóln.	licea profil.	szkoły specj.	szkoły polic.	gimn.	SUMA:	SUMA (bez gimn.)
2005/2006	dla młodz.	538	603	769	252	26	0	202	2390	2188
	dla dorosł.	271	0	364	597	0	199	0	1431	1431
	razem	809	603	1133	849	26	199	202	3821	3619
2006/2007	dla młodz.	533	584	781	203	23	0	176	2300	2124
	dla dorosł.	199	0	366	550	0	156	0	1271	1271
	razem	732	584	1147	753	23	156	176	3571	3395
2007/2008	dla młodz.	556	559	751	103	16	0	210	2195	1985
	dla dorosł.	172	0	306	520	0	75	0	1073	1073
	razem	728	559	1057	623	16	75	210	3268	3058
2008/2009	dla młodz.	582	557	710	33	20	0	235	2137	1902
	dla dorosł.	119	0	286	478	0	129	0	1012	1012
	razem	701	557	996	511	20	129	235	3149	2914
2009/2010	dla młodz.	607	520	709	0	20	0	246	2102	1856
	dla dorosł.	29	0	295	398	0	51	0	773	773
	razem	636	520	1004	398	20	51	246	2875	2629

Źródło: Dane Wydziału Oświaty Starostwa Powiatowego w Chodzieży

W szerszym okresie analizy tzn. 2005-2009 nastąpił spadek ogólnej liczby uczniów z 2390 w 2005r. do 2102 w 2009r., co w skali 4 lat stanowi ok. 14%. Podstawową tego przyczyną jest niż demograficzny obejmujący osoby w wieku szkolnym, szczególnie w przypadku szkół ponadgimnazjalnych.

Szczególnie silny spadek dotyczył zasadniczych szkół zawodowych, w których liczba uczniów spadła z 603 do 520 uczniów, tzn. o około 16%. Spadające zainteresowanie ZSZ wynika z faktu, że tego typu szkoła nie odpowiada często wymaganiom przyszłych pracodawców, wymagających od coraz większej części swoich pracowników posiadania, co najmniej średniego wykształcenia. Trzeba dodać, że mimo mniejszego zainteresowania kształceniem zasadniczym zawodowym, stanowi ono nadal ważny udział w strukturze,

umożliwiając dostęp do siły roboczej dla tej części pracodawców, którzy nie potrzebują wysoko wykwalifikowanej kadry.

Mniejsze zainteresowanie zasadniczym szkolnictwem zawodowym w pewnej mierze zostało zrekompensowane nauczaniem technicznym na poziomie średnim. Liczba uczniów w technikach w analizowanym okresie wzrosła 538 do 607 uczniów, tzn. o około 13%. Może mieć na to wpływ otwarcie nowych kierunków kształcenia na poziomie technikum w tym m. in. w roku szkolnym 2006/2007 przeprowadzono pierwszy nabór do techników o nowoczesnych formach kształcenia (technik informatyk), co spowodowało począwszy z rokiem szkolnym 2007/2008 powolny wzrost liczby uczniów w technikach. W roku szkolnym 2009/2010 pojawił się kolejny nowy zawód – technik obsługi turystycznej.

Mimo niżu demograficznego, co roku wzrastała liczba uczniów liceów ogólnokształcących. Taka tendencja utrzymywała się do roku szkolnego 2006/2007 (781 uczniów). Począwszy od kolejnego roku szkolnego notowana jest malejąca liczba uczniów w tym typie szkoły. Spadek liczby uczniów liceów ogólnokształcących w okresie 2005 – 2009 na poziomie około 8%.

Subwencja oświatowa w 2009 roku wyniosła 15 004 505 zł, w 2010 roku – 15 250 941 zł – wzrost o 1,65%. W 2009 roku zrealizowano podwyżki wynagrodzeń nauczycieli dwukrotnie po 5% do miesiąca stycznia i września 2009 r. W 2010 r. nastąpiła jedna podwyżka wynagrodzeń nauczycieli o 7% od miesiąca września 2010 r., która jeśli chodzi o skutki finansowe dotyczy roku szkolnego 2010/2011.

Plany finansowe szkół ustalane są na podstawie uchwały Nr 197/2008 Zarządu Powiatu Chodzieskiego z dnia 18 sierpnia 2008 r. w sprawie bonu oświatowego jako podstawy ustalania wielkości planów finansowych szkół, dla których organem prowadzącym jest Powiat Chodzieski. Plan finansowy jest sumą planu podstawowego wyliczonego jako iloczyn skorygowanego bonu oświatowego dla danego typu szkoły i liczby uczniów oraz zwiększeń o koszty zadań, które nie zostały uwzględnione w bonie oświatowym. Są to zadania, które występują jednorazowo np. nagrody jubileuszowe, zasiłki na zagospodarowanie lub nie występują we wszystkich szkołach np. nauczanie indywidualne, urlopy dla poratowania zdrowia, dodatek wiejski, mieszkaniowy, za warunki pracy, wynagrodzenie za poprawę prac i przeprowadzone egzaminy w szkołach dla dorosłych oraz o naliczenie ZFŚS, funduszu nagród, pomocy zdrowotnej dla nauczycieli itp. Ponadto plany finansowe zostały zwiększone o planowane dochody szkół.

Szkoły i placówki oświatowe prowadzone przez powiat chodzieski zatrudniały łącznie w roku szkolnym 2009/2010 w przeliczeniu na pełne etaty 165,87 nauczycieli co daje około 2% mniej niż w 2005 roku. W podziale na nauczycieli zatrudnionych w szkołach i placówkach oświatowych widać jeszcze wyraźniej spadek liczby nauczycieli w szkołach. Jest to spowodowane zmniejszającą się z roku na rok liczbą uczniów a przez to ilością oddziałów w szkołach ponadgimnazjalnych (spadek o około 3,5%).

Na uwagę zasługuje również fakt, że dzięki inicjatywie i zaangażowaniu nauczycieli i dyrekcji szkół podejmowane są różnego rodzaju inicjatywy dla młodzieży mające na celu kształtowanie poczucia szacunku dla pracy własnej i innych, dla przedsiębiorców, a także szacunku wobec wspólnego dobra. Nauczyciele organizują też różnego rodzaju zawody, kółka, olimpiady, opracowują programy, projekty współfinansowane ze środków zewnętrznych, w tym także Unii Europejskiej. O dobrych wynikach ich pracy świadczą np. wyniki z egzaminu maturalnego, do którego w 2010 roku w powiecie chodzieskim przystąpiło 357 uczniów i słuchaczy, a jego zdawalność kształtowała się na poziomie 82,4% co stanowi wartość wyższą niż średnia województwa wielkopolskiego (80,19%) i średnia krajowa (81%) lub np. ilość stypendiów przyznawanych przez Starostę Chodzieskiego w ramach Powiatowego Programu wspierania edukacji uzdolnionych uczniów szkół – w roku szkolnym 2009/2010- 31 stypendiów.

Natomiast średnia zdawalność egzaminów zawodowych na terenie powiatu wyniosła w 2010 roku 63,87%. Jest to wynik porównywalny do średniej w woj. wielkopolskim 64,62% i niższy od średniej krajowej wynoszącej 66,4%. W powiecie chodzieskim spośród zawodów kształconych na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej wyższy lub równy wynik w porównaniu od średniej województwa wielkopolskiego osiągnięto w zawodach fryzjer, kucharz małej gastronomii, operator urządzeń przemysłu ceramicznego i ślusarz.

d) Rozwój kapitału ludzkiego poprzez działalność kulturalną, sportową i rekreacyjną

Organizowanie działalności kulturalnej, sportowej i turystycznej w powiecie chodzieskim odbywa się w oparciu m.in. o powiatowy kalendarz imprez, obejmujących rokrocznie szereg ciekawych zdarzeń o zasięgu ponadlokalnym, współfinansowanych przez powiat. Imprezy zawarte w kalendarzu to owoc współpracy powiatu z m.in. gminami, ośrodkami kultury, szkołami prowadzonymi przez powiat. Powiat koordynuje szereg spraw związanych z tworzeniem kalendarza imprez, zawieraniem porozumień i przepływem środków finansowych przekazywanych w formie dotacji. Rokrocznie z samorządami

gminnymi zawierane są porozumienia w sprawie powierzenia gminom realizacji zadań własnych powiatu z zakresu kultury, sportu i turystyki. Zadania te realizowane są przez gminy i gminne jednostki organizacyjne.

W powiatowym kalendarzu imprez kulturalnych, sportowych i turystycznych zawartych jest wiele imprez sztabarowych, które mogą się poszczycić wieloletnią tradycją. Są wśród nich np.

- Bieg noworoczny (styczeń),
- Mistrzostwa Chodzieży w Pływaniu Szkół Podstawowych i Gimnazjalnych (styczeń),
- Ferie z Delfinem (styczeń/ luty),
- Wielkopolskie Mistrzostwa Młodzieży LZS w Pływaniu (luty),
- Mistrzostwa Chodzieży w narciarstwie zjazdowym (marzec),
- Inwentaryzacja młodych talentów estrady „PIRAMIDA” (kwiecień),
- Dni Chodzieży, Margonina, Szamocina, Budzyna (kwiecień/ czerwiec),
- Skandia Maraton Lang Team, Mistrzostwa Polski Samorządowców (kwiecień)
- Ogólnopolski Przełajowy Bieg Grzymalitów (maj),
- Bliżej Gitary (maj),
- Festyn historyczno- archeologiczny (maj/ czerwiec),
- Międzynarodowy przegląd orkiestr dętych (maj/ czerwiec),
- Przegląd Folklorystyczny w Szamocinie (maj/ czerwiec),
- Powiatowa wystawa koni (czerwiec),
- Ogólnopolski Festiwal Piosenki Dziecięcej i Młodzieżowej (czerwiec/ lipiec),
- Puchar Pięciu jezior (czerwiec/ sierpień),
- Młodzieżowe warsztaty Muzyczne Margonin w Chodzieży (lipiec),
- Zawody triathlonowe (lipiec/ sierpień),
- Regaty o Błękitną Wstęgę Jeziora Miejskiego w Chodzieży w klasie optymist i Cadet oraz Regaty o Srebrną Szklę Szwajcarii Chodzieskiej w klasie omega std. I omega sport (lipiec/sierpień),
- Akcja SPORTOWE WAKACJE- rajdy rowerowe (lipiec/ wrzesień),
- Międzynarodowe Warsztaty Jazzowe (lipiec/ sierpień),
- Motorowodne Mistrzostwa Świata’’ w klasie OSY-400 (czerwiec/sierpień),
- Jarmark porcelany (sierpień),
- Dożynki Powiatowe (sierpień/ wrzesień),
- Wielkopolska Liga Masters w kolarstwie Górskim o Puchar Tiule (październik)
- Wielkopolskie Mistrzostwa Młodzieży LZS w Pływaniu

- Otwarty Turniej Halowy Piłki Nożnej (listopad/ grudzień),
- Koncerty kolęd w gminach powiatu chodzieskiego (grudzień).

W 2009 roku z inicjatywy powiatu, gmin, powiatowych, gminnych instytucji kultury zorganizowano 447 imprez, w których wzięło udział 43 596 uczestników. Dla porównania w 2003 roku zorganizowano 290 imprez, a wzięło w nich udział 42 644 uczestników.

Na wsi również prężnie działają organizacje rolnicze. W Chodzieży ma siedzibę Regionalny Związek Rolników, Kółek i Organizacji Rolniczych, obejmujący liczne Kółka Rolnicze i Koła Gospodyń Wiejskich z obszaru Powiatu Chodzieskiego. Inspiruje on liczne wydarzenia społeczne, kulturalne, obyczajowe.

Wysoki poziom aktywności społecznej przejawia się też w bogato rozwiniętym życiu kulturalnym obszaru. Działają liczne kółka zainteresowań i różnych form spędzania wolnego czasu, Towarzystwo Śpiewu im. I.J. Paderewskiego w Szamocinie, Ośrodek Edukacyjny „Stacja Szamocin”, dęta orkiestry OSP, Zespół Folklorystyczny – Regionalny „Próchnowianki”, Kapela Podwórkowa „Kombinatorzy” w Budzynie oraz liczne kółka zainteresowań. Liczne organizacje społeczne zajmują się bezpieczeństwem i ochroną p. poż. (OSP) oraz sportem (Ludowe Zespoły Sportowe i Uczniowskie Kluby Sportowe). „Leśnik” Margonin i „Sokół” Szamocin, czy „Polonia Chodzież” rywalizują w rozgrywkach ligowych Wielkopolski (IV liga), „Kłós” Budzyń, „Korona” Stróżewo i „Iskra” Wyszyny w A – klasie. Działają też Bractwa Strzeleckie – Budzyń, Margonin, Szamocin itd., Koła Pszczelarzy, Gołębi Poczтовых i inne.

Troska o obiekty kultury materialnej to również zadanie priorytetowe powiatu określone w ustawie o samorządzie powiatowym. Ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami umożliwiła organom samorządowym udzielanie dotacji celowych na ochronę zabytków. Od czasu wprowadzenia w Powiecie Chodzieskim „zasad udzielania dotacji celowych na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków położonych na obszarze Powiatu Chodzieskiego” Rada Powiatu Chodzieskiego w uchwalanym przez siebie budżecie planuje środki na tego typu dotacje.

Powiat wykonuje również określone ustawami zadania publiczne o charakterze ponadgminnym w zakresie kultury fizycznej. Ustawa Prawo o stowarzyszeniach, dająca obywatelom polskim możliwość zrzeszania się w stowarzyszeniach, zobowiązała starostów

właściwych ze względu na siedzibę stowarzyszeń do sprawowania nadzoru nad ich działalnością. Obecnie Starosta Chodzieski sprawuje nadzór nad działalnością 17 stowarzyszeń sportowych, z których 5 zarejestrowanych jest w KRS. Prowadzi ewidencję Uczniowskich Klubów Sportowych, których członkami mogą być w szczególności uczniowie, rodzice i nauczyciele. Obecnie w ewidencji wpisanych jest 18 UKS -ów.

Powiat dbając o rozwój sportu oraz sprawność ruchową młodzieży i dorosłych wspiera działalność stowarzyszeń sportowych. W oparciu o Ustawę o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na początku każdego roku ogłaszany jest konkurs ofert dla organizacji pozarządowych, w ramach którego stowarzyszenia i fundacje mogą ubiegać się o środki finansowe. Uzyskana w ten sposób dotacja pozwala na realizację wielu wartościowych przedsięwzięć.

W powiecie chodzieskim oprócz wspomnianych wcześniej 17 stowarzyszeń sportowych, z których 5 zarejestrowanych jest w KRS oraz wpisanych do ewidencji Starosty 18 Uczniowskich Klubów Sportowych, działa jeszcze wiele innych – około 100 organizacji pozarządowych (stowarzyszeń, kół, oddziałów, filii), z czego najwięcej w Gminie Miejskiej w Chodzieży oraz Gminie Szamocin. Obejmują one wszystkie sfery życia społeczno-gospodarczego. Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie odbywa się w oparciu o Program współpracy określający zakres oraz formy współpracy uchwalany corocznie przez Radę Powiatu.

Powiat tworząc program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, wyraża w ten sposób wolę współdziałania w celu jak najlepszego zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty, tworzonej przez jego mieszkańców. Program wspiera również tym samym rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zachęca społeczność lokalną do większej aktywności na rzecz wspólnego dobra. Aktywna współpraca z organizacjami pozarządowymi jest jednym z elementów efektywnego kierowania rozwojem powiatu. Organizacje pozarządowe, skupiające coraz większą liczbę aktywnych obywateli, poczuwających się do odpowiedzialności za rozwój lokalny, stają się odpowiednim partnerem powiatu do realizacji zadań publicznych.

Głównym celem programu jest prowadzenie przez powiat chodzieski działalności w sferze zadań publicznych określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie we współpracy z organizacjami pozarządowymi i podmiotami,

prowadzącymi odpowiednio do terytorialnego zakresu działania powiatu, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom powiatu.

Obszar współpracy powiatu chodzieskiego z organizacjami obejmuje sferę zadań publicznych, z zakresu:

- 1) Kultury i sztuki,
- 2) Kultury fizycznej i turystyki,
- 3) Promocji i organizacji wolontariatu

Program adresowany jest m.in. do: organizacji pozarządowych, osób prawnych i jednostek organizacyjnych działającej na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego, stowarzyszeń jednostek samorządu terytorialnego, prowadzących odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów powiatu, działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.

W 2009 roku do konkursu przystąpiły trzy organizacje, a pula wynosiła 6500,00 zł.

e) Działania na rzecz bezpieczeństwa ludzi i zapewnienia pomocy społecznej

Według opracowanej przez Komendę Powiatową Policji w Chodzieży oceny stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie powiatu chodzieskiego w 2009 roku wykrywalność ogółem we wszystkich kategoriach przestępstw wzrosła do poziomu 84,2%, (tj. o 0,5% wyższa od ubiegłorocznej). Należy jednak podkreślić, że odnotowano 1344 przestępstwa, tj. o 19 więcej, aniżeli w roku poprzednim (dynamika 101,4%).

W zakresie przestępstw kryminalnych, mających podstawowe znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa mieszkańców, odnotowano 857 przestępstw, tj. o 16 więcej aniżeli w 2008 roku. Nastąpił tutaj również wzrost wykrywalności o 76,1% (o 0,8% większa niż w roku poprzednim).

Przestępstwa stwierdzone na terenie powiatu chodzieskiego stanowiły 1,38% ogółu przestępstw popełnionych na terenie województwa wielkopolskiego (rok wcześniej 1,51%).

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców zanotowano 283,42 przestępstwa (w roku poprzednim 281,10) przy średniej wojewódzkiej 287,09. Tylko 6 powiatów spośród całego

województwa zanotowało wskaźnik wyższy. To dowodzi o wysokim poziomie zagrożenia, występującym w powiecie chodzieskim.

W okresie 2009 roku na terenie miasta i gminy Chodzież stwierdzono 780 przestępstw tj. ogółem 58 % ogółu przestępstw dokonanych na terenie powiatu. Natomiast w miastach i gminach podległych Komendzie Policji w Margoninie popełniono 564 przestępstw ogółem tj. 42% spośród wszystkich dokonanych na terenie powiatu.

Spośród wybranych kategorii przestępstw kryminalnych w 2009 roku odnotowano m.in.:

- przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu- 48 czyny- wykrywalność 93,8%
- przestępstwo przeciwko mieniu- 520 przestępstw stwierdzonych, wykrywalność 61,3%,
- kradzieży z włamaniem-107 czynów (najwięcej do mieszkań i budynków), wykrywalność 49,1%,
- kradzieży- 195 przestępstw (z czego głównymi przedmiotami kradzieży były akcesoria i części samochodowe oraz telefony komórkowe),- wykrywalność 48,7%,
- rozboje, kradzieże i wymuszenia rozbójnicze-14 przestępstw, wykrywalność 92,9%,
- kradzieże samochodów- 12 kradzieży, wykrywalność 28,6%,
- przestępczość narkotykowa- 211 czynów, w tym 124 przez nieletnich.

Niestety z roku na rok udział nieletnich w popełnianiu przestępstw sukcesywnie wzrasta- w roku 2009 nieletni dopuścili się 205 czynów karalnych, co przy ogólnej liczbie 1344 przestępstw stwierdzonych stanowiło 15,3%. Spośród ustalonych w 2009 roku sprawców przestępstw, 102 to osoby nieletnie, a więc 12,6%.

KPP w Chodzieży od lat prowadzi programy prewencyjne skierowane na zapobieganie przestępczości, a w 2009 roku do najważniejszych zaliczyć należy:

- „Razem bezpieczniej”- cel: bezpieczeństwo w ruchu, w miejscach publicznych, miejscach zamieszkania, szkole, przemocy w rodzinie,
- „Z Pyrkiem bezpieczniej” – cel: edukacja najmłodszych dzieci w zakresie bezpiecznego postępowania w domu jak i poza nim,
- „Bezpieczne wakacje”- cel: szeroko rozumiane bezpieczeństwo podczas wakacji,
- „Bezpieczna szkoła”- cel: uczenie dzieci i młodzieży unikania zagrożeń,
- „Uwaga Zagrożenie”- cel: przeciwdziałanie zjawisku narkomanii głównie wśród dzieci i młodzieży szkolnej, edukacja środowisk nauczycielskich,
- „Uwaga niebezpieczny pies”- cel: podniesienie bezpieczeństwa dzieci w wieku przedszkolnych i wczesno szkolnym,

- „Jesteś widoczny- jesteś bezpieczny”- cel: program skierowany do uczniów klas I szkół podstawowych mający na celu podniesienia ich bezpieczeństwa jako pieszych poprzez zapoznanie z podstawowymi zasadami poruszania się w ruchu drogowym oraz bezpiecznej zabawy, oraz wyposażenie ich w elementy odblaskowe.

Jeśli chodzi o działania z zakresu Bezpieczeństwa w Ruchu Drogowym w 2009 roku na drogach powiatu chodzieskiego doszło do 56 wypadków, w których zginęło 7 osób, a 66 osób zostało rannych oraz zaistniało 336 kolizji drogowych.

W porównaniu do roku 2008 r. nastąpił:

- spadek liczby wypadków drogowych o 10,
- utrzymała się liczba zabitych tj. 7 osób,
- spadek liczby rannych o 16,
- spadek liczby kolizji o 35.

Główną przyczyną wypadków drogowych było niedostosowanie prędkości do warunków ruchu- 21,4%; nieudzielanie pierwszeństwa przejazdu- 19,6%; nieprawidłowe przejeżdżanie przejścia dla pieszych- 12,5 %.

Z winy kierujących pojazdami zaistniało 69,4% wypadków drogowych, piesi zaś byli sprawcami 13% wypadków.

Policjanci KPP w Chodzieży w 2009 roku ujawnili 253 nietrzeźwych kierujących oraz 41 kierujących po użyciu alkoholu, z czego nietrzeźwi kierowcy spowodowali 9 wypadków i 18 kolizji drogowych, natomiast nietrzeźwi piesi spowodowali 1 wypadek i 2 kolizje.

Ogólnie na terenie powiatu zarejestrowano ponad 7 tys. naruszeń Prawa o ruchu drogowym, które zakończyły się nałożeniem mandatu, bądź że złożeniem wniosku do Sądu.

KPP podejmowała szereg przedsięwzięć mających na celu ograniczenie ilości zdarzeń drogowych m.in. wzmocniano patrole kierując do wspólnej służby policjantów prewencji, prowadzono na bieżąco politykę informacyjną o głównych przyczynach wypadków i ich skutkach, czy przy współudziale Starostwa Powiatowego w Chodzieży Zespół Ruchu Drogowego zorganizował etapy Powiatowe dla dzieci szkół podstawowych i gimnazjów Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o BRD, a dla szkół ponadgimnazjalnych Konkursu Motoryzacyjnego, a także „X Powiatowy Turniej Wiedzy Prewencyjnej”.

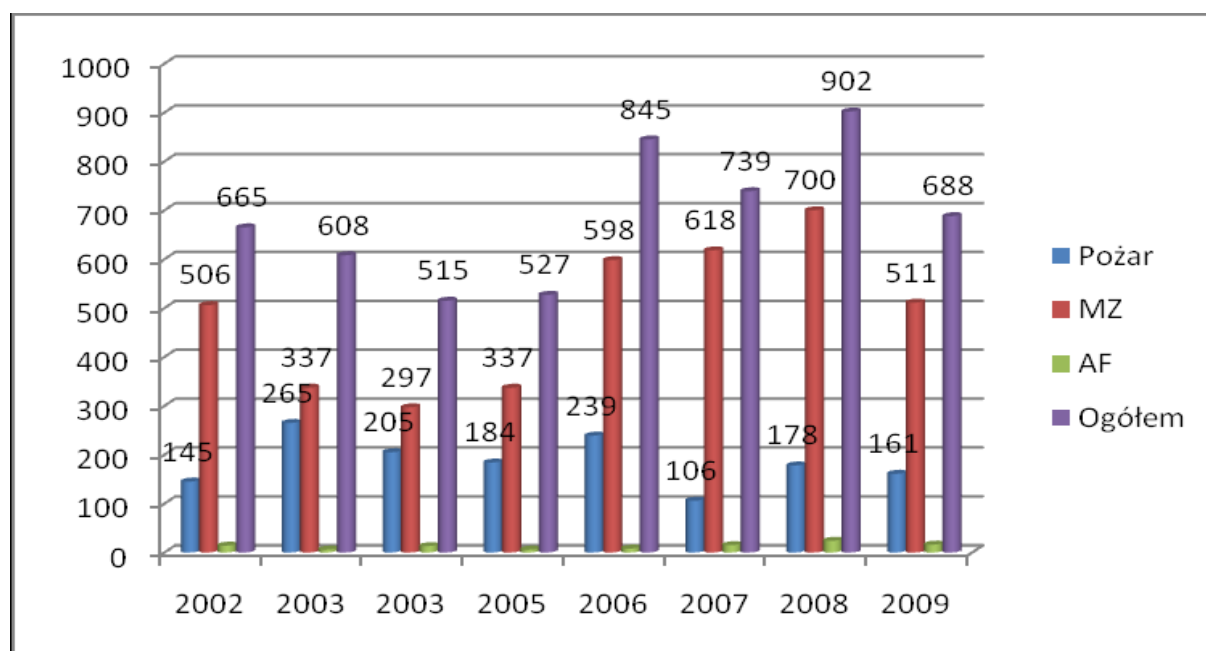
Bezpieczeństwo przeciwpożarowe, a także przed klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami w powiecie zapewnia Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Chodzieży.

W 2009 roku strażacy uczestniczyli w 688 zdarzeniach, w porównaniu z rokiem 2008 zanotowano o 214 zdarzeń mniej, co stanowi 24% spadek.

Z ogólnej liczby 688 zdarzeń odnotowano 161 pożarów, 511 miejscowych zagrożeń oraz 16 alarmów fałszywych.

Statystykę zdarzeń podejmowanych przez jednostki ochrony przeciwpożarowej powiatu w latach 2002 – 2009 przedstawia poniższa tabela.

Tabela: Statystyka zdarzeń podejmowanych przez Jednostki Ratowniczo- Gaśnicze JRG

Źródło: Strategia rozwoju ratownictwa i ochrony przeciwpożarowej powiatu chodzieskiego na lata 2010-2020.

Powyższy wykres przedstawia wyraźnie utrzymującą się tendencję przewagi zdarzeń klasyfikowanych jako miejscowe zagrożenia (MZ) nad pożarami i alarmami fałszywymi (AF). W roku 2009 miejscowe zagrożenia stanowiły aż 74% ogółu zdarzeń a pożary 24%.

Najwięcej pożarów odnotowano w działach: uprawy-68, obiekty mieszkalne-24, lasy-15, obiekty produkcyjne-6.

W roku 2009 w ramach działalności kontrolno- rozpoznawczej przeprowadzono łącznie 119 kontroli. Kontrolę objęły 234 obiekty, w których wykryto 314 uchybień i w celu wyegzekwowania przestrzegania przepisów przeciwpożarowych nałożono 66 decyzji administracyjnych.

Według statystyk KW PSP w Poznaniu w 2009 roku jednostka PSP powiatu chodzieskiego i OSP powiatu osiągnęły średni czas dojazdu do zdarzenia – niecałe 7 minut, przy średniej wojewódzkiej- 9 minut.

Działania służby kontrolno-rozpoznawczej to również prowadzona na szeroką skalę edukacja w zakresie ochrony przeciwpożarowej i ratownictwa np. włączenie się w przeprowadzenie Turnieju Wiedzy Prewencyjnej; kontrola wspólnie z WOPR-em i Policją kąpielisk na terenie powiatu; kontrola obiektów przeznaczona na letni i zimowy wypoczynek dzieci i młodzieży; kontynuacja wraz z ENEA, Policją akcji „Bezpieczny prąd- bezpieczny dom” polegająca na przeprowadzeniu pogadanek we wszystkich klasach I szkół podstawowych w zakresie eksploatacji instalacji elektrycznej, użytkowania urządzeń elektrycznych. Przeprowadzono również różnego rodzaju konferencje, informacje, lokalne audycje telewizyjne dot. szeroko pojętej profilaktyce przeciwpożarowej.

Bezpieczeństwo sanitarne na terenie powiatu zapewnia Powiatowa Stacja Sanitarно- Epidemiologiczna w Chodzieży. Głównym celem jej działalności jest promowanie zdrowego stylu życia, czuwanie nad bezpieczeństwem żywności i żywienia oraz bezpieczeństwem zdrowotnym wody, zapobieganie powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych poprzez sprawowanie nadzoru sanitarnego oraz prowadzenie działalności zapobiegawczej i przeciwepidemiologicznej. Działalność oświatowa polega na przekazywaniu wiedzy na temat czynników warunkujących zachowania prozdrowotne i mających wpływ na utrzymanie oraz umacnianie zdrowia jednostki i społeczeństwa. W 2009 roku realizowano głównie programy ogólnopolskie i wojewódzkie, w dalszej części programy lokalne i akcje profilaktyczne w oparciu o potrzeby środowiska lokalnego. Podobnie jak w roku 2008 priorytetowym działaniem w zakresie oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia była realizacja Programu Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu. Realizowano też inne programy ogólnopolskie i wojewódzkie m.in.: Profilaktyka HIV/AIDS; „Trzymaj formę”- program w zakresie promowania zdrowego stylu życia; „Moje dziecko idzie do szkoły”- program mający na celu poprawę stanu zdrowia dzieci rozpoczynających naukę w szkole. W zakresie programów lokalnych i innych przedsięwzięć było to m.in. Wsparcie metodyczne i merytoryczne Szkół Promujących Zdrowie; „Akcja MAMMOBUS” – program wspierający badania mammograficzne u kobiet głównie w wieku 50-69 lat; współorganizacja z PCK Mistrzostw Pierwszej Pomocy- etapu powiatowego, czy np. „Zapobieganie chorob zakaźnych”.

Rozwiązywanie problemów społecznych ma charakter długofalowy.

W każdym społeczeństwie i w każdym okresie dziejów istniał i nadal istnieje pewien odsetek osób, które z przyczyn dziedzicznych, wrodzonych, w wyniku wypadków, chorób czy też niewłaściwych warunków życia nie posiadają pełnej sprawności psychicznej bądź fizycznej. Deficyt ten powoduje obiektywne trudności w wypełnianiu ról społecznych zgodnych z wiekiem, płcią i pozycją społeczną. Z danych demograficznych wynika, iż tak jak na całym świecie tak i Polsce liczba osób niepełnosprawnych sukcesywnie wzrasta. Rośnie też skala problemu związana z umożliwieniem pełnej integracji tychże osób z ogółem społeczeństwa oraz stworzeniem dla nich optymalnych warunków do rehabilitacji i odzyskania utraconych sprawności. Obowiązujące w naszym kraju akty prawne gwarantują, iż nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny oraz, że osobom niepełnosprawnym władze publiczne udzielają, zgodnie z ustawą, pomocy w zabezpieczeniu egzystencji, przygotowaniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

Na terenie powiatu chodzieskiego działania w zakresie pomocy społecznej realizują miejskie, miejsko- gminne i gminne Ośrodki Pomocy Społecznej zlokalizowane na terenie poszczególnych gmin powiatu, a także Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie z siedzibą w Chodzieży.

Do zadań Powiatu z zakresu pomocy społecznej należą w szczególności:

Zadania własne, do których zalicza się m.in.:

- prowadzenie domów pomocy społecznej o zasięgu ponad gminnym oraz kierowanie osób ubiegających się o przyjęcie do wyżej wymienionych domów;
- opracowanie powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- organizowanie i prowadzenie specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego dla rodzin naturalnych i zastępczych a także terapii rodzinnej;
- prowadzenie ośrodka interwencji kryzysowej;
- prowadzenie i organizowanie placówek opiekuńczo – wychowawczych o zasięgu ponadgminnym dla dzieci i młodzieży pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodziców, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;
- doradztwo metodyczne dla Ośrodków Pomocy Społecznej i pracowników socjalnych;
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze;
- przyznanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz pokrywanie wydatków

związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze, rodziny zastępcze;

- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb;
- utworzenie i utrzymanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Chodzieży (PCPR), jest samodzielną jednostką organizacyjno- budżetową podporządkowaną bezpośrednio zarządowi powiatu wchodzącą w skład powiatowej administracji zespolonej. Swoją działalność rozpoczęło 1 stycznia 1999 roku.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych nakłada na powiaty obowiązek opracowania i realizacji powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Opracowany przez PCPR Powiatowy Program Działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2005-2010 realizuje założony główny cel programu tj. „Zmniejszenie izolacji osób niepełnosprawnych oraz zapewnienie im dostępu do wszelkich form rehabilitacji i rozwoju poprzez stworzenie systemu wspierania osób niepełnosprawnych” a także cele szczegółowe m.in. aktywizowanie społeczności lokalnej czy wspieranie osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji zawodowej. PCPR również swoje działania realizuje zgodnie z opracowanym w 2009 roku „Powiatowym Programem Pomocy Dziecku i Rodzinie na lata 2009-2020” . Beneficjentami programu są : dzieci, młodzież, rodzice, opiekunowie, rodziny zastępcze, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zaprzyjaźnionej, wychowankowie placówek opiekuńczo-wychowawczych i rodzin zastępczych, osoby znajdujące się w sytuacji kryzysowej i niedostosowane społecznie.

Na koniec 2008 roku na terenie powiatu chodzieskiego funkcjonowały 45 rodziny zastępcze, w których umieszczonych było 59 dzieci. Nie wszystkie dzieci wymagające opieki w rodzinnych formach opieki zastępczej umieszczane są w rodzinach zastępczych. Wiele z nich z powodu braku kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej umieszczane są na podstawie postanowienia sądu w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

W 2008 roku liczba wychowanków przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wynosiła 88 dzieci, w tym w Wielofunkcyjnej Placówce Opiekuńczo-Wychowawcza „RODZINA” w Studzieńcu – 54 dzieci, natomiast w Domu Dziecka w Szamocinie- 34 dzieci.

Polityka prorodzinna państwa kładzie nacisk na umieszczanie dzieci w rodzinnych formach opieki zastępczej odchodząc od instytucjonalnych form opieki. Głównym problemem staje się umieszczanie w rodzinie zastępczej dziecka, które jest w wieku starszym, niepełnosprawnym, niedostosowanym społecznie. Jednym z przejawów patologii społecznej jest przemoc w rodzinie – w 2008 roku miały miejsce 204 interwencje domowe, przy czym liczba pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej wynosiła 187 osób. Obok przemocy domowej innym ważnym problemem jest narkomania i alkoholizm. Z roku na rok odnotowuje się tendencję wzrostową przestępstw stwierdzonych z ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii. Dane z sierpnia 2008r. z Miejskiego Ośrodka Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Chodzieży wskazują, że 426 osób zarejestrowanych i zgłoszonych zostało na leczenie odwykowe. Wobec 15 osób wszczęto postępowanie o leczenie, które zostały skierowane do sądu. Działalność świadcząca pomoc dziecku i rodzinie przez PCPR to m.in. prowadzenie specjalistycznego wsparcia, organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych, wypłacanie wynagrodzenia zawodowym rodzinom zastępczym, pokrywanie kosztów pobytu dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo wychowawczych.

Również Ustawa o pomocy społecznej nałożyła na powiat obowiązek opracowania i realizacji powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych (zgodnie z art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64 z 2004r., poz. 593 z późn. zm.) po konsultacji z właściwymi gminami.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2009-2020 dla Powiatu Chodzieskiego wpisuje się w cele zawarte w projekcie Strategii Integracji i Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. Nadmienić należy, iż umożliwia ona finansowanie zadań samorządów w dziedzinie pomocy społecznej ze środków unijnych, co stało się możliwe dzięki akcesji Polski do Unii Europejskiej. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych skupiona jest przede wszystkim na rozszerzenie i pogłębienie form pracy socjalnej, współpracę z różnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi, zajmującymi się pomocą społeczną na terenie Powiatu Chodzieskiego oraz instytucjami działającymi w szerszym obszarze polityki społecznej takimi jak: oświata, służba zdrowia i sądownictwo.

Specyfiką działalności systemu pomocy społecznej jest różnorodność kategorii osób korzystających z pomocy społecznej. Dominującymi problemami, z którymi nie radzą sobie mieszkańcy powiatu są: bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba, niepełnosprawność,

alkoholizm, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego. Z pomocy korzystają także osoby mające trudności w integracji ze środowiskiem: zwolnione z zakładu karnego, opuszczające placówki socjalizacyjne, resocjalizacyjne, specjalne ośrodki szkolno – wychowawcze czy osoby z nadanym statusem uchodźcy, powodem przyznania pomocy bywa także alkoholizm, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezdomność, sieroctwo i narkomania.

Od początku 1999 roku powiat realizuje nowe zadania, które związane są między innymi ze środowiskiem osób niepełnosprawnych, a ściślej z rehabilitacją społeczną poprzez uczestnictwo w warsztatach terapii zajęciowej, turnusach rehabilitacyjnych oraz działaniach zmierzających do ograniczenia barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się. W 1999 roku PCPR rozpoczęło realizację dofinansowania ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej dla osób niepełnosprawnych z terenu powiatu. Środki wykorzystuje się na turnusy rehabilitacyjne, z których w 2007 roku skorzystało 258 osób; na likwidację barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się -24 osoby. Na sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w 2007 r. PCPR wydało kwotę 231 243,50 zł, a pomocą zostało objętych 247 osób.

Istotną rolę w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej na terenie Powiatu Chodzieskiego pełnią warsztaty terapii zajęciowej. Od 1993 roku funkcjonuje Warsztat Terapii Zajęciowej w Chodzieży, ul. Zdrojowa 14a prowadzony przez Obywatelską Fundację na Rzecz Dzieci Niepełnosprawnych i Potrzebujących Pomocy. Głównym celem planowanych działań przez PCPR jest wyrównywanie szans osób niepełnosprawnych.

Źródłem finansowania pomocy społecznej jest budżet państwa i dochody własne samorządów. Najczęstszą formą pomocy świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej są zasiłki celowe w formie pieniężnej i w naturze. Łącznie na ten cel w 2007r. wydano 566 835 zł. Kwota ta w porównaniu z rokiem 2006 wzrosła o 41 057 zł. Na świadczenia udzielone w ramach zadań zleconych w powiecie chodzieskim w 2007 r. wydano łącznie kwotę 6 606 504 zł. Na zasiłki stałe w 2007 r. wydatkowano kwotę 469 890 zł, co w porównaniu z rokiem poprzednim daje kwotę większą o 111 236 zł. Natomiast na zasiłki okresowe wydano 586 256 zł, na zasiłki rodzinne 3 906 496 zł, a na zasiłki pielęgnacyjne 10 729 332 zł.

Wraz ze zmniejszającymi się środkami z budżetu państwa wzrasta aktywność finansowa po stronie samorządu terytorialnego. Zaznaczyć jednak należy, iż katalog zadań po stronie państwa jest znacznie bardziej rozbudowany niż katalog zadań własnych gmin. Na poziomie jednak samorządu terytorialnego pozostają także zadania niewymagające bezpośredniego

nakładu finansowego. Mowa mianowicie o pracy socjalnej, poradnictwie specjalistycznym w szczególności prawnym i psychologicznym oraz pomocy w załatwianiu spraw urzędowych. Pomoc społeczna czuje się stale niedofinansowana i nie ma chyba realnej puli środków finansowych, która mogłaby ją w pełni zadowolić. Potrzeby zawsze przewyższają możliwości finansowe nie tylko budżetu państwa, ale i także samorządu terytorialnego.

V.7. Finanse powiatu (dochody, wydatki bieżące, na inwestycje i programy)

Kształtowanie się wyników finansowych powiatu w minionych 10 latach i strukturę dochodów i wydatków prezentują tabele od V.7.1 do V.7.4 (wszystkie dane pochodzą z Wydziału Planowania i Sprawozdawczości Budżetowej Starostwa Powiatowego).

Tabela V.7.1. Kształtowanie się wyników finansowych powiatu w latach 2000-2010 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 plan VI
Dochody ogółem	26.588	27.823	27.199	23.969	27.957	31.352	31.857	33.309	35.756	38.456	41.786
Wydatki ogółem	26.425	28.225	27.201	23.982	28.535	30.980	35.171	36.913	38.418	40.053	48.716
Wynik finansowy Nadwyżka (+) Deficyt (-)	163	-402	-2	-13	- 578	372	-3.314	-3.604	-2.662	-1.597	-6.930

Tabela V.7.2. Struktura dochodów wg działów klasyfikacji budżetowej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 plan VI
Rolnictwo i łowiectwo	493	244	324	156	67	45	98	2	7	11	13
Leśnictwo	19	20	16	108	136	141	142	153	150	148	149
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	37	0	0	0	0	0	0	0	0
Transport i łączność	3	47	154	130	161	858	560	337	370	1 119	2 372
Turystyka	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
Gospodarka mieszkaniowa	518	295	464	569	236	201	238	371	300	309	1 197

Działalność usługowa	222	116	154	174	227	213	304	344	415	301	437
Administracja publiczna	1 211	1 405	2 222	162	208	169	158	137	140	204	185
Urzędy naczelných organów władzy państwowej	0	0	14	0	0	0	15	0	0	0	0
Obrona narodowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Bezpieczeństwo publiczne	5 010	5 506	5 194	1 502	1 742	1 839	1 850	2 228	2 619	2 669	2 757
Dochody od osób prawnych i fizycznych	314	297	298	1 544	6 795	8 434	6 891	8 021	8 541	7 909	8 023
Różne rozliczenia	11 075	11 502	11 868	13 088	13 412	13 880	14 644	14 591	15 782	16 869	17 564
Oświata i wychowanie	351	582	422	622	187	489	1 003	816	1 168	1 039	865
Szkolnictwo wyższe	0	0	0	0	11	69	77	54	0	0	0
Ochrona zdrowia	1 714	2 202	540	455	497	587	670	629	840	1 273	1 353
Pomoc społeczna	4 962	4 856	4 760	4 713	4 024	3 483	3 726	4 441	4 597	5 623	5 786
Polityka społeczna	651	653	620	650	98	414	576	442	640	710	812
Edukacyjna opieka wychowawcza	45	97	111	96	156	530	905	743	181	271	66
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	204
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	0	0	0	0	0	0	0	0	6	1	0
Dochody ogółem	26 588	27 823	27 199	23 969	27 957	31 352	31 857	33 309	35 756	38 456	41 786

Tabela V.7.3. Szczegółowa struktura wydatków (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 plan VI
Rolnictwo i łowiectwo	487	243	324	156	79	58	94	0	6	11	20
Leśnictwo	19	20	16	108	151	158	159	167	165	163	169
Górnictwo i kopalnictwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7
Przetwórstwo przemysłowe	0	0	37	20	2	1	2	9	0	0	0
Transport i łączność	1 000	1 295	1 350	1 458	2 562	1 570	3 225	2 705	2 784	3 465	6 019
Turystyka	16	33	15	15	49	16	8	9	0	0	0

Gospodarka mieszkaniowa	36	172	161	426	479	287	442	120	505	193	1 182
Działalność usługowa	222	116	154	175	227	223	303	344	415	301	437
Administracja publiczna	3 526	3 578	3 560	3 496	4 512	4 575	4 781	3 978	4 183	4 642	4 760
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej	0	0	14	0	0	0	15	0	0	0	0
Obrona narodowa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Bezpieczeństwo publiczne	5 068	5 718	5 223	1 572	1 875	1 941	2 011	2 287	2 731	2 762	2 914
Dochody od osób prawnych i fizycznych	0	0	0	0	0	0	0	1 037	1 175	917	4 009
Obsługa długu publicznego	0	0	19	0	37	14	61	212	490	577	817
Różne rozliczenia	0	11	0	0	0	0	0	0	0	0	1081
Oświata i wychowanie	7 313	8 056	9 159	9 202	10 337	12 626	12 866	14 449	14 471	14 160	14 060
Szkolnictwo wyższe	0	0	0	0	12	69	78	54	0	0	0
Ochrona zdrowia	1 773	2 459	540	455	599	1 066	1 419	1 089	1 282	1 788	1 529
Pomoc społeczna	5 122	4 548	4 859	5 059	5 322	5 964	6 267	6 965	7 021	7 469	7 770
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	652	679	638	666	677	707	1 227	1 272	1 505	1 753	1 987
Edukacyjna opieka wychowawcza	1 017	1 124	1 082	1 085	1 468	1 616	2 134	2 126	1 548	1 716	1 683
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	124
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	158	113	44	75	123	65	68	74	126	121	131
Kultura fizyczna i sport	16	60	6	14	24	24	11	16	11	15	13
Wydatki ogółem	26 425	28 225	27 201	23 982	28 535	30 980	35 171	36 913	38 418	40 053	48 716

Tabela V.7.4. Struktura grup wydatków (w zł)

Wyszczególnienie	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010 plan VI
1. Wydatki ogółem	26 424 977	28 225 038	27 201 152	23 982 347	28 535 447	30 979 875	35 171 272	36 912 431	38 417 867	40 053 083	48 715 629
2. Wydatki majątkowe	2 110 451	1 573 241	1 918 453	1 842 684	3 353 999	3 478 000	5 970 996	6 197 473	5 147 641	4 189 600	7 137 470
3. 2:1 %	7,99	5,57	7,05	7,68	11,75	11,23	16,98	16,79	13,40	10,46	14,65
4. Wydatki bieżące	24 314	26 651	25 282	22 139	25 181	27 501	29 200	30 714	33 270	35 863	41 578

	526	797	699	663	393	875	276	958	226	483	159
5. Dochody ogółem	26 587 571	27 822 919	27 198 967	23 969 479	27 957 059	31 351 854	31 856 764	33 308 677	35 755 656	38 455 631	41 786 194
6. 4:5 %	91,45	95,79	92,95	92,37	90,07	87,72	91,66	92,21	93,05	93,26	99,50

Jak można wyczytać z tabel, dochody ogółem wzrosły w minionym 10-leciu o ponad 57%, a wydatki ogółem – o ponad 84%, co pogorszyło wynik finansowy z plus 163 tys. zł, jaki miał miejsce w 2000 roku do minus 6930 tys. zł, jak to przewiduje się w 2010 roku. Szczególny wpływ na ten deficyt miały wydatki majątkowe głównie w drogi, które wzrosły aż o 238%, podczas gdy wydatki bieżące o 71%. W tych ostatnich najbardziej wzrosły wydatki na oświatę i wychowanie (92,26%).

Udział wydatków majątkowych w dochodach ogółem zwiększył się w latach 2000-2010 z 7,99% do 14,65% co wskazuje na proinwestycyjną koncepcję rozwoju powiatu w tym czasie. Nie wpłynęło to ani na przekroczenie granicznego 60% udziału długu do dochodów (relacja ta wg prognozy wyniesie w 2010 r. 44,94%), ani na przekroczenie 15% granicy rocznej spłaty zobowiązań do dochodu (prognozowana relacja w 2010 r. wyniesie 4,06%). Umożliwia to dalsze inwestowanie z wykorzystaniem funduszy strukturalnych i kredytu bankowego.

V.8. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest w odniesieniu do dokumentów planistycznych o charakterze społeczno-gospodarczym najlepszym narzędziem syntetycznego zidentyfikowania i zdiagnozowania czynników rozwoju. Jest zwięźleniem całej diagnozy, poprzez zbilansowanie mocnych i słabych stron powiatu, jego endogenicznych cech i uwarunkowań oraz szans i zagrożeń rozwoju płynących z zewnątrz. Inaczej mówiąc – analiza SWOT wskazuje możliwości rozwojowe i stojące na ich drodze przeszkody. Ujawnia te cechy i właściwości powiatu, które decydują o jego przewagach konkurencyjnych oraz te zjawiska i problemy, które wymagają rozwiązania w ramach Strategii.

Jakość rozwoju i jego tempo zależą przede wszystkim od silnych stron i szans. Są to motory rozwoju i budowania kapitału społecznego. Na nich przeto, jako głównych potencjałów rozwojowych, SRP koncentruje swoją uwagę i wykorzystuje je do formułowania celów i sposobów ich osiągnięcia.

Analiza SWOT uwzględnia zasoby i uwarunkowania zidentyfikowane w trakcie ich inwentaryzacji (patrz pkt V.1-V.7) oraz w czasie prac studialnych nad KPZK, Wojewódzkim Planem Zagospodarowania Przestrzennego, strategiami rozwoju kraju, województwa i gmin, ale uzupełnia je o dodatkowe informacje pozyskane od mieszkańców powiatu w trybie konsultacji społecznych i ankietyzacji. W ten sposób analiza SWOT nabrała cech zespołowej analizy i oceny problemów, wspierając wybór najlepszych rozwiązań strategicznych.

Mocne i słabe strony, szanse i zagrożenia

MOCNE STRONY

- powiat obszarem cennym przyrodniczo, o niskim stopniu degradacji środowiska, jeden z najbardziej urokliwych i malowniczych zakątków Wielkopolski, zakwalifikowany w planie zagospodarowania przestrzennego województwa do rekreacji, duża powierzchnia objęta ochroną prawną,
- położenie:
 - w strefie impulsów z Zachodniej Europy,
 - w pasie przyspieszonego rozwoju (wokół drogi K-11)
 - korzystne wobec miasta regionalnego (Poznań) i subregionalnego (Piła) dzięki infrastrukturze transportowej – droga K-11 (Poznań-Piła), linia kolejowa nr 354 (Piła-Poznań),
- występujące złoża kopalin (żwiry, piaski, ropy, wody podziemne-IV rzędowe objęte wysoką ochroną),
- ponad przeciętna aktywność przemysłowa, dużo firm o wysokiej aktywności i mobilności,
- duże zasoby ziemi rolniczej i wydajne, przy nienajwyższej jakości gleb gospodarstwa rolne,
- dość dobra dostępność do usług publicznych, zwłaszcza edukacyjnych,
- zachowane charakterystyczne krajobrazy przyrodnicze, kulturowe, obiekty materialnego dziedzictwa kulturowego, w tym układy przestrzenne – urbanistyczne i ruralistyczne,
- zachowana spójność historyczna i kulturowa obszaru,
- bogate życie kulturalne w powiecie, w tym kultywujące stare zwyczaje, tradycje i obrzędowość, wysoki poziom tożsamości lokalnej,
- dość dobrze rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna i turystyczna, bogata sieć hotelowo-gastronomiczna,
- kreatywni ludzie,
- duża aktywność społeczna i gospodarcza

SŁABE STRONY

- niższa niż średnio w powiatach wielkopolskich jakość życia (odpowiednie wskaźniki 0,235 i 0,305),
- gorsza niż przeciętnie w województwie i w kraju jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej (powiat mieści się w grupie 50-60 pktów, województwo i kraj 60-70 pktów), dużo obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW, strefa nizinna I),
- niewykorzystane w pełni walory powiatu dla rozwoju turystyki,
- niedokształcona zdolność jednostek samorządu terytorialnego i ludności do wspólnych działań, zwłaszcza na obszarach wykraczających poza własne terytorium i środowisko społeczne,
- niedostateczny rozwój instytucji obsługi biznesu,
- brak markowego produktu turystycznego (na wzór produktu przemysłowego – porcelany),
- nienajlepsza jakość dróg, przy dostatecznie rozwiniętej ich sieci; analogiczna sytuacja ma miejsce w przypadku sieci energetycznej,
- liczba mieszkań na 1000 mieszkańców niższa niż średnio w województwie (250 wobec 317 – 2008 r.),
- większa liczba bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (powiat mieści się w grupie 6,1-10%, województwo 4,1-5% - 2008 r.),
- występowanie obszaru o mniejszym stopniu rozwoju społeczno-gospodarczego (gm. Szamocin),
- natężenie hałasu przy drogach o natężonym ruchu (głównie K-11),
- mały stopień powiązań kooperacyjnych w ramach partnerstw (grup producenckich, partnerstw publiczno-prywatnych, wielosektorowych itd.),
- brak nadziei na przywrócenie do 2020 r. żeglowności na Noteci większych statków i

<ul style="list-style-type: none"> • mieszkańców oraz utrwalaony etos pracy, • liczne więzi z partnerami z UE, • dość dobrze rozwinięta sieć energetyczna (elektryczna i gazowa), • wysoki stopień zwodociągowania gospodarstw domowych (powyżej 90%) i skanalizowania sanitarnego (powyżej 70%), • przydatność terenów do rozwoju energetyki wiatrowej, • podjęcie budowy centrum recyklingu odpadów, • dobrze funkcjonujące i prosperujące samorządy – powiatowy i gminne, zaangażowane w rozwój powiatu, • zadowalająca sytuacja społeczno-gospodarcza. 	<ul style="list-style-type: none"> • barek, • niski wskaźnik zagospodarowania odpadów stałych (poniżej 55%), • wyższy niż przeciętnie w kraju wskaźnik zgonu niemowląt, • wyższy niż przeciętnie w kraju wskaźnik ludzi z wykształceniem zaledwie podstawowym (kraj 25%, powiat 30%).
--	---

SZANSE

<ul style="list-style-type: none"> • dobre położenie powiatu wobec dróg, linii kolejowej, szlaków wodnych, • otwarcie rynków unijnych, • dostępność do funduszy unijnych, • wzrost popytu w miastach i UE na zdrową polską żywność o dobrych walorach smakowych, • stopniowa poprawa usług w skali makro, • moda w miastach na „folk” (wieś), co stwarza szansę na rozwój turystyki, a w szczególności wiejskiej, • stworzone warunki prawne dla zawiązywania partnerstw, co poprawi dostęp do kapitałów na rzecz rozwoju powiatu (nowe kontrakty terytorialne, partnerstwa publiczno-prywatne, wielosektorowe itd.), • przewidywany przez rząd zwiększony udział j.s.t. w strukturze dochodów i wydatków państwa, • starania o zakwalifikowanie Doliny Noteci do zabytków dziedzictwa światowego UNESCO – szansą na promocję powiatu, • utrwalona zewnętrzna opinia o rzetelności ludzi i firm z obszaru powiatu, • coraz powszechniejsze w skali „makro” rozumienie potrzeby ochrony środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> • niebezpieczeństwo marginalizacji powiatu w związku z zamierzoną koncentracją środków finansowych na tzw. biegunach rozwoju – aglomeracjach wielkomiejskich i metropoliach, • emigracja młodych, wykształconych ludzi z powiatu do dużych ośrodków miejskich i za granicę, • kryzysy wywoływane na globalnych rynkach finansowych i towarowych przy słabej integracji państw w procesie ich przewycięzania, • możliwość zmniejszenia się popytu na usługi turystyczne oferowane przez powiat na rzecz słonecznych wczasów zagranicznych w miarę ich tanienia i zmniejszania terroryzmu.
---	---

V.9. Reasumpcja diagnozy, ocena uwarunkowań rozwojowych, prognozy, wnioski i rekomendacje wynikające z diagnozy

V.9.1. Ocena uwarunkowań wewnętrznych i prognozy rozwoju oparte o te uwarunkowania

Mocne i słabe strony powiatu pozostają we wzajemnej równowadze. Sugeruje to wybór zrównoważonego, harmonijnego rozwoju powiatu, z akcentem na wykorzystanie mocnych stron, co zdynamizuje rozwój i ograniczy oddziaływanie na jego tempo słabych stron. Pomiędzy silnymi i słabymi stronami istnieje bowiem najczęściej zależność przyczynowo-skutkowa np. wykorzystanie walorów krajobrazowych powiatu (silna strona) przez gospodarstwa rolne do celów agroturystycznych może zwiększyć ich dotychczasowe niskie dochody osiągane z mało urodzajnych gleb (co było ich słabą stroną). Inny przykład: wyjazdy za pracą za granicę ludzi aktywnych zawodowo i wykształconych osłabia potencjał produkcyjny kraju i powiatu (słaba strona), ale zdobywane tam środki finansowe, gromadzone i inwestowane w kraju, z wykorzystaniem nabytej za granicą wiedzy, są korzystne dla kraju i powiatu (mocna strona). Tak więc słabe strony mogą być przewyżczone i równoważone mocnymi stronami, stanowiącymi motory rozwoju.

Powiat – z uwagi na walory geograficzno-przyrodnicze, zwiększającą się lesistość i wysoki udział obszarów prawnie chronionych, posiadane szlaki komunikacyjne (drogowe, kolejowe i wodne), bogatą historię i dziedzictwo kulturowe – jest predestynowany do prowadzenia przyjaznej środowisku gospodarki oraz do pełnienia funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej i sportowej, a także do uprawiania myślistwa i zbieractwa runa leśnego.

Walory te niosą ze sobą korzyści społeczno-gospodarcze, ale też szczególne wymagania w sferze inwestowania, prowadzenia działalności rolniczej i biznesowej oraz zachowań społecznych w czasie przebywania w środowisku objętym ochroną, bądź korzystania z niego.

Położenie powiatu poza strefą funkcjonalnie powiązaną z aglomeracją poznańską, będącą centrum rozwoju i zamożności oraz ograniczona dostępność do owoców tego rozwoju i wynikający stąd niedostatek pieniądza u ludności powiatu sprawia, że ich zdolność inwestycyjna, a więc rozwojowa jest ograniczona. Z kolei zamierzona przez władze kraju polityka koncentracji wsparcia metropolii i aglomeracji ogranicza środki na uruchomienie i wykorzystanie wszystkich wewnętrznych czynników rozwoju powiatu. To, że powiat ma nienajgorsze wyniki gospodarcze i jeszcze do niedawna charakteryzował się dość wysokim na

tle kraju eksportem w przeliczeniu na mieszkańca, zawdzięcza głównie ambitnym i zaradnym ludziom oraz firmom, które znalazły tu swoje miejsce i potrafiły zachować konsensus produkcji i ochrony środowiska. Tą aktywność gospodarczą mieszkańców i firm podmiot realizujący Strategię (powiat) powinien podtrzymywać dostępnymi sobie metodami i środkami wsparcia. Wydaje się przy tym zasadna intensyfikacja rozwoju najbardziej aktywnych gospodarczo obszarów z równoczesnym wyrównywaniem szans obszarów najmniej rozwiniętych. Rokowania na ożywienie transportu towarowego na Noteci, w czasie objętym Strategią, są znikome. Stopniowo będzie się natomiast zwiększał ruch małych, płaskodennych statków wycieczkowych, motorówek i kajaków, co wraz z turystycznymi szlakami wodnymi na innych rzekach i akwenach czynić będzie powiat atrakcyjnym obszarem turystyki wodnej zwłaszcza, iż turystce tej w sukurs przychodzi budowa przystani wodnych.

Trend rozwojowy wykazuje też turystyka rowerowa, piesza i konna, a także agroturystyka. Ta ostatnia związana jest coraz częściej z rolnictwem zrównoważonym, o niskim stopniu intensywności nawożenia, bądź proekologicznym albo w pełni ekologicznym (certyfikowanym). Dotychczasowy trend rozwoju agroturystyki będzie się nadal utrzymywał. Przemawiają za tym następujące przesłanki:

- Słaba jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej na większości powierzchni powiatu i niska naturalna ich wartość plonotwórcza, połączona z prawnym ograniczeniem nawożenia, wymuszonym wymogami ochrony środowiska. Skłaniać to będzie rolników do przekwalifikowania dotychczasowego rolnictwa konwencjonalnego na wspierane finansowo rolnictwo zrównoważone i ekologiczne, łączone z działalnością agroturystyczną i zdrowym żywieniem gości. Zwiększać się będą tym samym dochody właścicieli tych gospodarstw.
- Moda w miastach na „Folk” (wieś) i zrozumienie potrzeby detoksykacji organizmów ludzkich przez naturalne żywienie i choć krótkotrwały pobyt w naturalnym, wiejskim środowisku. Pobyt taki stanowi atrakcję dla całej rodziny, a dzieci w szczególności.
- Rozwój działalności agroturystycznej będzie wspierany finansowo przez Unię, najprawdopodobniej także po 2013 roku.

Opisane tu trendy rozwoju turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki i towarzyszące temu przemiany sposobu produkcji rolnej na rzecz zapewnienia zdrowej żywności, będą miały miejsce na znacznej części obszaru powiatu. Jedynie w enklawach powiatu, gdzie walory turystyczno-rekreacyjne są nieco gorsze, gleby nieco lepsze, rolnictwo będzie miało nadal charakter intensywny, co nie znaczy, że nie będzie ono uwzględniać interesu ochrony środowiska. Interes ten zabezpieczają bowiem zasady dofinansowywania gospodarstw

rolnych w ramach tzw. cross compliance (wymogów wzajemnej zgodności produkcji i środowiska).

V.9.2. Ocena uwarunkowań zewnętrznych i oparte na tych uwarunkowaniach prognozy rozwoju powiatu.

W podsumowaniu listy szans i zagrożeń, w przeciwieństwie do listy silnych i słabych stron powiatu, pozostających z sobą we względnej równowadze, można dorozumiewać, że szanse górują. Ale zarówno tu jak i tam nie ma pewności co do trafności takich ocen. Nie są znane bowiem adekwatne miary „wag” mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń. Ponieważ jednak analiza SWOT jest oparta w znacznej mierze na społecznych odczuciach, a podczas konsultacji społecznych nie zgłaszano innych – poza prezentowaną listą – szans i zagrożeń (podobnie jak poza listą mocnych i słabych stron), uznać należy obie listy za pełne i wnioskować jak to czynimy.

Przewaga szans nad zagrożeniami zachęca do jej wykorzystania dla wzmocnienia mocnych stron, co może wnieść nową wartość dodaną do Strategii, a następnie do rozwoju powiatu.

Podobnie jak w przypadku słabych i mocnych stron tak i tu szanse równoważą się niekiedy z niektórymi zagrożeniami. I tak, globalizacja rynków i integracja europejska jest dla Polski (i powiatu) zarówno źródłem szans jak i zagrożeń. Szansą są powstałe możliwości swobodnego przepływu towarów, kapitału, ludzi i idei, a zagrożeniem coraz większa podatność naszej gospodarki na światowe kryzysy rynków towarowych i finansowych. W sumie korzyści z szans są jednak większe niż straty z zagrożeń.

Szansą rozwojową jest coraz powszechniejsze na świecie, nie mówiąc już o Europie, zrozumienie potrzeby ochrony środowiska przed nadmierną eksploatacją i dewastacją oraz konieczność prowadzenia polityki trwałego, zgodnego z prawami natury, zrównoważonego rozwoju, uwzględniającego aspiracje i ekonomiczne interesy obecnego pokolenia i zaspokajającego te same aspiracje i interesy przyszłych pokoleń. Powiat dysponując unikalnymi walorami przyrodniczymi i innymi zasobami oraz własnymi służbami ochrony środowiska, może odegrać dużą rolę w realizacji tej polityki.

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego daje szanse szerokiemu spektrum dopuszczalnej działalności, także na obszarach prawnie chronionych. Wystarczy mądrze tę działalność ukierunkowywać i do niej zachęcać.

Zagrożeniem dla powiatu jest zakładana w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2010-2020 polaryzacja terytorialna kraju. Nieskuteczność, zdaniem ekspertów i rządu, dotychczasowej polityki wyrównywania szans między regionami (nierówności się pogłębiły) spowodowała, że odstąpiono od niej i skoncentrowano się na umocnieniu tzw. biegunów wzrostu, którymi są duże miasta, wraz z przyległymi strefami, powiązanymi z nimi funkcjonalnie. Może odbić się to ujemnie na rozwoju terytoriów bardziej oddalonych od tych miast (za takie uważa się terytoria oddalone o ponad 60 minut czasu dojazdu do centrów miast) albo wręcz na ich zmarginalizowaniu.

Szansą dla kraju i powiatu jest to, iż Polska jest i prawdopodobnie pozostanie po 2013 roku największym beneficjentem polityk wspólnotowych:

- polityki spójności,
- polityki wsparcia dla obszarów wiejskich.

Środki unijnego wsparcia mają być kierowane według następujących zasad:

- koncentracja na przedsięwzięciach najbardziej pożądanym, w tym wynikającym ze Strategii Lizbońskiej, z uwzględnieniem stopnia opłacalności ekonomicznej planowanych inwestycji;
- wyrównywania dostępu do zewnętrznego finansowania przedsięwzięć rozwojowych podmiotom publicznym mającym ograniczoną możliwość finansowania inwestycji z pomocą kredytu.

Nastąpi terytorializacja dysponowania środkami. W wysokości ponad dwukrotnie większej niż dotąd będą one kierowane do województw, z przeznaczeniem także do niższych stopni samorządów. Województwa w ramach zintegrowanych programów operacyjnych grupować będą środki z EFRR, EFS i EFROW. Ten ostatni Fundusz był dotychczas prawie w całości w gestii Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Województwa zawierać będą z rządem 3 letnie Nowe Kontrakty Terytorialne współfinansujące ważne dla województw i partnerów z niższych szczebli samorządów przedsięwzięcia.

Jak z tego widać zwiększy się ilość źródeł finansowania polityk terytorialnych i subterytorialnych.

Terytorializacja funduszy jest z założenia szansą dla powiatów i gmin, ale przy założeniach rozwoju polityki metropolizacyjnej i aspiracji Poznania, by jak najszybciej stać się metropolią, jest zagrożeniem dla subterytoriów oddalonych więcej niż 60 minut jazdy do centrum województwa (a powiat jest takim subterytorium).

Dla zachowania spójności finansowania polityki terytorialnej również programy sektorowe mają być uzgadniane i koordynowane dla osiągnięcia celów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego, a więc także osiągnięcia celów strategii wojewódzkich i powiatowych.

Dla samorządu powiatowego rysuje się potrzeba podejmowania, w ramach realizacji SRP, takich przedsięwzięć, zwłaszcza inwestycyjnych, aby wkomponować się w przedsięwzięcia realizowane w ramach Strategii Wojewódzkiej, WRPO i Nowych Kontraktów Terytorialnych, a także potrzeba ubiegania się o wpisanie własnych zamierzeń inwestycyjnych w programy sektorowe (resortowe).

Wykonując zobowiązania Polski dotyczące realizacji Strategii Lizbońskiej – i chcąc skorzystać z większej dostępności do środków – powiat zmuszony będzie do dodatkowego zaangażowania w sprawy jemu powierzone, a dotyczące: poprawy jakości kapitału ludzkiego, pomocy społecznej dla starzejącego się społeczeństwa, zmiany źródeł energii itp.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020 zakłada zwiększenie udziału samorządów w strukturze dochodów i wydatków publicznych. Zwiększyło by to ich możliwości inwestowania, zatem i rozwoju. Wzrosnąć ma też rola i dostępność funduszy pożyczkowych, gwarancyjnych i poręczeniowych. Stwarza to kolejną szansę na rozwój powiatu.

Z innych uwarunkowań zewnętrznych – poza wyżej wymienionymi – znaczenie mają zapisy dokumentów dotyczących zagospodarowania przestrzennego kraju i województwa. Opisano je w rozdziale IV „Planistyczne uwarunkowania Strategii rozwoju powiatu”.

V.9.3. Wnioski, konkluzje, rekomendacje

Uwarunkowania zewnętrzne, w powiązaniu z uwarunkowaniami wewnętrznymi wskazują, iż w działalności samorządu powiatowego i w Strategii należy:

- opierać przyszłość powiatu na endogenicznych czynnikach rozwoju, a dla efektywnego ich wykorzystania pozyskiwać środki zewnętrznego wsparcia, głównie unijnego pochodzenia. W ten sposób użyte potencjały przyczynią się do rozwoju przedsiębiorczości, w tym turystycznej, do rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa, do kreowania wzrostu zatrudnienia i poprawy jakości życia mieszkańców,
- wyznaczyć cele SRP, w miarę spójne z celami Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego, aby zwiększyć szanse powiatu na wsparcie finansowe dla inwestycji

i innych przedsięwzięć preferowanych przez samorząd wojewódzki, w tym wsparcie finansowe w ramach kontraktów terytorialnych,

- tworzyć partnerstwa do realizacji przedsięwzięć wspólnych zarówno „twardych” jak i „miękkich”, w tym opartych na priorytetach Strategii Lizbońskiej. Ułatwi to samorządom pozyskiwanie środków finansowych na realizację celów ważnych dla powiatu jak i partnerów,
- wykorzystać szanse stwarzane przez dostępność do środków unijnych na:
 - a) rozwój i poprawę infrastruktury służącej ludziom i gospodarce, a stanowiącej dźwignię każdego rozwoju;
 - b) umocnienie tożsamości kulturowej poprzez poszerzenie zasięgu i promocję imprez kulturalnych, organizowanych dotąd lokalnie, na obszar całego powiatu;
 - c) zapewnienie rozwoju i podniesienie jakości kapitału ludzkiego poprzez: edukację i wzrost kwalifikacji odpowiadających potrzebom społecznym i gospodarczym, poprawę dostępności do usług medycznych, kulturalnych i rekreacyjno-turystycznych oraz zapewnienie bezpieczeństwa publicznego i socjalnego wspólnocie powiatu,
 - d) korzystać z doświadczeń zagranicznych i krajowych partnerów powiatu.

ROZDZIAŁ VI

WIZJA I MISJA

Wizja i misja są osiami przewodnimi każdej strategii rozwoju. Wizja jest zwięzłym opisem docelowego, oczekiwanego społecznie stanu jednostki terytorialnej, a misja zakresem funkcji spełnianych przez jej władze na rzecz wspólnoty zamieszkującej tę jednostkę.

Wizja rozwoju powiatu.

Wizja z definicji jest wytworem ludzkiej wyobraźni (tu wyobraźni zbiorowej). Widzeniem przez lokalną społeczność i jej samorząd rzeczy odległych w czasie i przestrzeni. Jest zdefiniowaniem pożądanego społecznie cech danego terytorium. Jest zatem uogólnieniem oczekiwań społecznych; w tym przypadku – wobec jednostki samorządu terytorialnego jaką jest powiat. Z wizji wywodzą się cele strategiczne, które są jakby wynikiem jej dekompozycji i uszczegółowienia.

Ta wizja, w odniesieniu do powiatu chodzieskiego, brzmi następująco:

„Powiat o dużym potencjale społeczno-ekonomicznym; racjonalnie i w sposób niezagrażający środowisku wykorzystujący, posiłkując się zewnętrznymi środkami wsparcia, wewnętrzne czynniki rozwoju: położenie geograficzne, walory krajobrazowo-turystyczne i gospodarcze, nie wyłączając rolniczych oraz aspiracje i umiejętności ludzkie; rozbudowujący infrastrukturę; zapewniający zatrudnienie i wysokiej jakości usługi publiczne; przyczyniający się do zapewnienia bezpieczeństwa i poprawy jakości życia mieszkańców, a także uatrakcyjnienia pobytu turystom”.

W tak sformułowanej wizji powiat jawi się obszarem m. in.:

- zachowującym swoje czyste środowisko dla życia mieszkańców, do produkcji zdrowej żywności i czasowego pobytu turystów;
- wykorzystującym miejscowe zasoby krajobrazowo-przyrodnicze, kulturowe, ekonomiczne i społeczne, a zwłaszcza ludzkie umiejętności dla rozwoju wszelkich form działalności;
- podnoszącym albo utrzymującym co najmniej obecny poziom zatrudnienia;
- rozbudowującym swoją infrastrukturę drogową, techniczną i społeczną, a przez to zapewniającym coraz lepsze warunki dla rozwoju społeczno-gospodarczego, poprawy

usług społecznych, a zwłaszcza edukacyjnych, medycznych i związanych z bezpieczeństwem, a w konsekwencji do podniesienia poziomu i jakości życia.

Wszystko to razem sprawi, że lokalna społeczność stanie się zdrowsza, lepiej wykształcona, zamożniejsza, bezpieczniejsza, a zachowując własne przekonania i wartości będzie otwarta na innych, gotowa do wzajemnej pomocy i współpracy. Wyrażać się to będzie w bardziej przyjaznym nastawieniu do sąsiadów i turystów, podatności na tworzenie partnerstw itd. Nabędzie też większych umiejętności w zdobywaniu zewnętrznych środków finansowych dla realizacji własnych i wspólnych celów.

Misja powiatu.

Misja w znaczeniu ogólnym to posłannictwo powiatu. To skondensowany plan działania jego samorządu na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty powiatu, a także urzeczywistniania wizji rozwoju jego terytorium.

W odniesieniu do powiatu chodzieskiego, misję sformułowano następująco:

„Misją samorządu powiatowego jest podejmowanie, wraz z partnerami strategicznymi i mieszkańcami, różnorodnych działań w zakresie swoich kompetencji, z wykorzystaniem wszystkich czynników rozwoju, w tym mądrości ludzi i umiejętności ich współpracy w dążeniu do urzeczywistnienia wizji i wywodzących się z niej celów Strategii”.

Misja ta sprowadzać się będzie m. in. do:

- inicjowania i realizowania przedsięwzięć mających na celu poprawę jakości życia mieszkańców;
- pobudzania procesów wzrostowych poprzez stymulowanie lokalnych inicjatyw, wskazywanie szans rozwoju podmiotom gospodarczym, promowanie ich działalności, ułatwianie kontaktów, udzielanie pomocy w zdobywaniu środków zewnętrznych na rozwój itp.;
- tworzenia nowej wartości dodanej dla lokalnej przestrzeni społecznej i gospodarczej poprzez uruchamianie niewykorzystanych w pełni potencjałów rozwojowych, zawiązywanie partnerstw dla realizacji wspólnych celów i wykorzystania zbiorowej mądrości;
- budowania infrastruktury umożliwiającej lepsze wykorzystanie miejscowych zasobów np. dla turystyki, gospodarki i codziennego życia ludzi;

- realizowania innych działań o znaczeniu strategicznym, rozwojowym, opisanych w podrozdziale VII.2.
- stosowania instrumentów przewidzianych w systemie realizacji Strategii (rozdział VIII).

ROZDZIAŁ VII

CELE STRATEGII

VII.1. Informacje ogólne o celach i miarach ich osiągnięcia

Każdej ludzkiej aktywności, indywidualnej, bądź zbiorowej, przyświecają określone cele. Ludzie działają bowiem na jakiś użytek, dla zaspokojenia różnorodnych potrzeb. Cele wskazują i opisują spodziewane zmiany jakie nastąpią, bądź powinny nastąpić, wskutek podjęcia określonych działań i przedsięwzięć. Cele Strategii wywodzą się z rozpoznania zasobów i analizy potencjałów rozwojowych powiatu dokonanych w diagnozie, w połączeniu z analizą SWOT oraz z wizji rozwoju powiatu. Są wynikiem dekompozycji wizji, rozłożenia jej na czynniki pierwsze, z uwzględnieniem możliwości i sposobów wykorzystania zasobów oraz innych potencjałów powiatu, w ramach spełnianej przez samorząd misji.

Celem głównym Strategii, jakkolwiek najbardziej ogólnym i perspektywicznym jest dążenie samorządu do osiągnięcia stanu powiatu zdefiniowanego w społecznie wykreowanej wizji jego rozwoju.

Celami ściśle powiązanymi z celem głównym są cele rozwojowe (strategiczne) i pośrednie (szczegółowe zwane też operacyjnymi). Cele strategiczne powinny być osiągnięte w czasie objętym Strategią, tj. w ciągu 10 lat, przyczyniając się do spełnienia, w możliwie największym stopniu postulatów wizji.

Cele strategiczne powinny być i są w Strategii ograniczone do zaledwie czterech. Ich nadmiar rozpraszałby wysiłki i wskazywał, że powiat nie ma zhierarchizowanych priorytetów rozwoju, a tak przecież nie jest. Cele strategiczne wywodzą się z wizji, ale uwzględniają także rekomendacje z diagnozy i analizy SWOT, dane ze strategii gmin, województwa, LSR i sondażu mieszkańców odnośnie najważniejszych społecznie obszarów tematycznych. Z ankiet i rozmów z liderami społeczności lokalnej wynika, iż priorytetowymi dziedzinami, do których cele strategiczne powinny się odnosić są:

WYSZCZEGÓLNIENIE	WYPOWIEDZI
Gospodarka i miejsca pracy	60%
Infrastruktura transportowa i komunikacja	44%
Turystyka i ochrona walorów przyrodniczych	44%
Usługi społeczne:	

• edukacja	32%
• usługi medyczne	30%
• usługi socjalne, bezpieczeństwo publiczne i inne usługi	20%

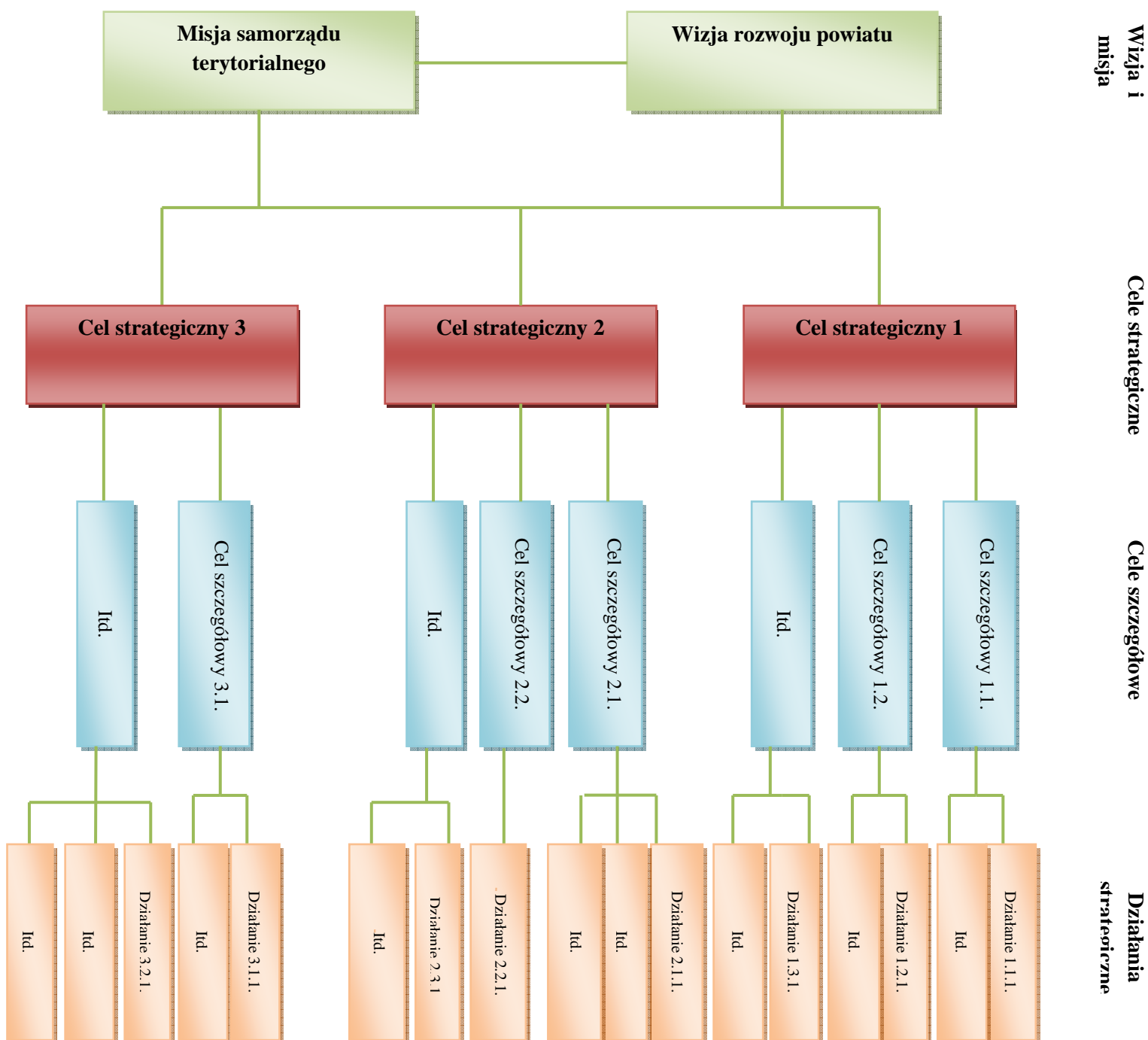
Przedstawione wyżej wyniki sondażu nie są oczywiście reprezentatywne, ale w połączeniu z informacjami zawartymi w strategiach województwa i gmin, Lokalnej Strategii Rozwoju, opracowanej przez LGD na użytek programu LEADER, przy opracowaniu których to strategii mieszkańcy powiatu brali liczny udział – można uznać, że odpowiadają one poglądom szerszych grup społecznych. Są też zbieżne z wnioskami i rekomendacjami wynikającymi z diagnozy stanu powiatu zwieńczonej analizą SWOT (rozdział V Strategii). Mogą więc być wykorzystane do formułowania celów strategicznych, obok sugestii wynikających z dokumentów zewnętrznych (Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020, Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 r., Strategia Rozwoju Województwa Wlkp., Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wlkp, WRPO 2007-2013 i innych) oraz z trendów rozwojowych.

Cele strategiczne będą osiągnęte poprzez realizację celów pośrednich (szczegółowych), częściowych wobec strategicznych. Jest ich w Strategii 14. Cele szczegółowe z kolei będą realizowane poprzez różnego rodzaju działania zwane też operacjami. Działania (operacje) – to grupy projektów lub projekty/ przedsięwzięcia wdrażane przez jednego bądź kilku beneficjentów, przyczyniające się do osiągnięcia celów szczegółowych do których się odnoszą. Działania są rozwinięciem misji samorządu i swego rodzaju mini programami realizacyjnymi Strategii.

Cele operacyjne/szczegółowe dają z reguły szybsze rezultaty niż cele strategiczne. Są bowiem osiągnęte w krótszym czasie, a ich efekty bezpośrednio widoczne.

W trakcie realizacji Strategii do 2020 roku, zostaną sporządzone dwa programy wdrożeniowe. Będą to programy operacyjne. Ich zadaniem jest wskazać priorytety i zhierarchizować zadania inwestycyjne, bądź inne przedsięwzięcia rozwojowe i ustalić harmonogram ich realizacji. Pierwszy program odnosi się do 2015 r. i jest załącznikiem do Strategii. Drugi obejmie lata 2015-2020 i będzie zbieżny z czasem nowej Agendy finansowej Unii Europejskiej 2014-2020. System powiązań celów z wizją, misją oraz działaniami strategicznymi ilustruje Schemat 2.

Schemat 2

Miarami stopnia osiągania celów Strategii będą odpowiednie **wskaźniki**. Zestawy tych wskaźników znajdują się dalej, w rozdziale VIII. Tu scharakteryzujemy je tylko w sposób ogólny.

Dla oceny realizacji celu głównego i celów strategicznych, wykraczających z reguły poza natychmiastowe i bezpośrednie efekty realizacji działań i przedsięwzięć rozwojowych, adekwatne są **wskaźniki oddziaływania** na powiat i jego rozwój w dłuższych odstępach czasu. Wskaźnikami tymi będą np. przyrost lub brak spadku zatrudnienia, wzrost zadowolenia z życia w powiecie przejawiający się ujemną migracją ludności z jego granic itd. Strategia zakłada ocenę wskaźników oddziaływania po 10 latach, tj. po zakończeniu realizacji celów strategicznych. Nie ogranicza to oceny trendów oddziaływania tych celów na powiat w krótszych okresach. Do pomiaru realizacji celów szczegółowych stosowane będą **wskaźniki rezultatu**, pokazujące bezpośredni efekt osiągany z realizacji działań i przedsięwzięć, które podejmuje się dla osiągnięcia tych celów. Będzie to np. skrócenie czasu podróży lub zmniejszenie liczby wypadków wskutek modernizacji drogi itd.

Miernikami zaś odnoszącymi się do oceny działań/operacji i przedsięwzięć rozwojowych będą **wskaźniki produktu** (materialne np. ilość km zmodernizowanej drogi lub finansowe np. kwota wydana na stypendia dla uczniów itp.). Wskaźniki produktu będą sprecyzowane w dokumentach wdrażających Strategię – w programach rozwoju powiatu.

VII.2. Cele strategiczne i operacyjne/ szczegółowe oraz działania strategiczne służące ich realizacji.

Cel strategiczny 1

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu

Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu jest w ocenach mieszkańców powiatu najpilniejszą potrzebą i najważniejszym postulatem kierowanym do jego władz. Nie dziwi to, skoro w czerwcu br. bezrobocie wyniosło 15,7% i było jednym z największych w Wielkopolsce.

Wpływ samorządu powiatowego na rozwój przedsiębiorczości jest niewielki, co nie znaczy, że niemożliwy. Możliwości w tym zakresie pokazuje zestaw działań prorozwojowych dla realizacji celów szczegółowych 1.1, 1.2 i 1.3.

Większa jest natomiast możliwość oddziaływania, m. in. poprzez Powiatowy Urząd Pracy, na aktywizowanie i równoważenie lokalnego rynku pracy oraz promowanie różnych form zatrudnienia.

Wykorzystanie zasobów pracy jest jednym z najważniejszych czynników wzrostu gospodarczego. Zasoby pracy mogą zaś być efektywnie wykorzystane, gdy gospodarka charakteryzuje się trwałym trendem wzrostowym.

Lokalne rynki pracy wykraczają poza granicę pojedynczych gmin i zawierają się głównie – poprzez układy komunikacyjne i inną infrastrukturę – w granicach powiatu. Stąd też samorząd powiatowy i Powiatowy Urząd Pracy muszą poszukiwać równowagi między popytem na pracę a jej podażą, korzystając z różnych sposobów osiągania tej równowagi. Jest to jedno z głównych zadań samorządu powiatowego, realizowane w ramach polityki rozwiązywania problemów społecznych. Uzasadnione jest zatem wprowadzenie do SRP jednego z celów strategicznych (cel 1) poświęconych tej problematyce. Dróg wiodących do poprawy na rynku pracy jest wiele. Dotyczą one kształtowania materialnego otoczenia, tj. rozbudowy wszelkiego rodzaju infrastruktury, zwłaszcza drogowej i usprawnienia komunikacji zbiorowej. Z jednej strony sprzyja to inwestycjom i rozwojowi przedsiębiorczości, zarówno w miastach jak i we wsiach (dywersyfikacja działalności wiejskiej) i zwiększeniu ilości miejsc pracy, a z drugiej – poprawia mobilność społeczną i dostępność do oddalonych niekiedy miejsc pracy. Znaczący wpływ na równowagę rynku pracy ma infrastruktura edukacyjna i system kształcenia, a zwłaszcza jego dostosowanie do potrzeb tego rynku, a także jakość usług medycznych zapewniających zdrowie osobom pracującym.

Niniejszy cel strategiczny będzie osiąganym wskutek realizacji celów szczegółowych (operacyjnych) 1.1, 1.2, 1.3, 1.4 i przewidzianych dla nich działań strategicznych zwanych też rozwojowymi. Cele te i działania mogą zostać w przyszłości zmodyfikowane bądź uzupełniane.

Cele operacyjne/ szczegółowe, których realizacja przyczyniać się będzie do osiągnięcia celu strategicznego 1 – „Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu”.	Działania i przedsięwzięcia strategiczne (rozwojowe), przy pomocy których zamierza się osiągnąć cele operacyjne/ szczegółowe.
1	2
<i>Cel 1.1. Tworzenie miejsc pracy poprzez promowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości.</i>	1.1.1. Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej powiatu dla wywołania ekspansji inwestorów lokalnych i pozyskania nowych z zewnątrz.

<p>Podstawowym warunkiem rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia miejsc pracy jest rozbudzenie skłonności oraz tworzenie warunków do zakładania firm i samozatrudniania się. Potrzebne jest zatem nauczanie podstaw przedsiębiorczości w szkołach ponadgimnazjalnych i w systemie edukacji pozaszkolnej. Potrzebne jest ułatwianie, wspólnie z j.s.t. różnych szczebli, działalności gospodarczej. Potrzebna jest wreszcie dalsza rozbudowa infrastruktury w powiecie. Dziś nie wystarczy oferować przedsiębiorcom i inwestorom uzbrojonych terenów inwestycyjnych i ludzi do pracy. Trzeba zapewnić im ponadto dobrą dostępność komunikacyjną do tych terenów, infrastrukturę społeczną i około biznesową wraz z usługami medycznymi, kulturalnymi, sportowymi, handlowymi, bankowymi i innymi. Tu również otwiera się pole do współdziałania samorządów terytorialnych różnych poziomów i tworzenia między sobą i z innymi podmiotami partnerstw. Realizacja celu ma przyczynić się do zwiększenia zatrudnienia oraz wykorzystania potencjału osób odchodzących z rolnictwa i sektorów tracących znaczenie gospodarcze. Ma też wzmocnić finansowo j.s.t. wskutek wzrostu dochodów z tytułu udziału w podatkach od osób fizycznych i prawnych.</p>	<p>Dokonywać tego należy poprzez kształtowanie struktury przestrzennej, tj. rozwój infrastruktury transportowej, technicznej i społecznej oraz stwarzanie przyjaznego klimatu, wskazywanie szans rozwoju przedsiębiorstwom, promowanie firm i ich produktów oraz dobrych praktyk, które innych doprowadziły do sukcesów gospodarczych.</p> <p>1.1.2. Promowanie i utrwalanie zróżnicowanego gospodarczo modelu wsi oraz wielofunkcyjnych gospodarstw rolnych prowadzących dodatkową działalność pozarolniczą dla ochrony wsi przed wahaniami koniunktury rolniczej i zatrudnienia nadwyżek siły roboczej gospodarstw (we współdziałaniu z O/ODR i O/ Izby Rolniczej).</p> <p>1.1.3. Podniesienie poziomu wyposażenia i usług istniejących instytucji obsługi biznesu zwłaszcza w zakresie pozyskiwania unijnych środków na rozwój przedsiębiorczości i rolnictwa albo podjęcie inicjatywy, o której mowa w działaniu 1.1.9.</p> <p>1.1.4. Wspieranie, dostępnymi środkami, zatrudnienia, samozatrudnienia, e-pracy oraz tworzenia spółdzielni socjalnych.</p> <p>1.1.5. Promowanie ochrony środowiska i stosowanie zachęt do budowy zakładu segregowania i recyklingu odpadów, dla zwiększenia zatrudnienia, w tym osób o niskich kwalifikacjach zawodowych.</p> <p>1.1.6. Uczenie podstaw przedsiębiorczości, agrobiznesu i szacunku dla przedsiębiorców w szkołach ponadgimnazjalnych oraz rozpowszechnianie tych wartości wśród całej społeczności lokalnej.</p> <p>1.1.7. Zabieganie przez władze powiatu o modernizację sieci elektroenergetycznej.</p> <p>1.1.8. Wyznaczanie w porozumieniu z gminami, terenów inwestycyjnych, w tym pod elektrownie wiatrowe i promocja tych terenów.</p> <p>1.1.9. Rozważenie podjęcia współrealizacji inicjatywy gminy Budzyń dotyczącej powołania Centrum Bezpłatnej Obsługi Biznesu i Agrobiznesu zwłaszcza dla podmiotów rozpoczynających działalność.</p>
1	2
<p>Cel 1.2. <i>Promowanie turystyki dla zwiększenia udziału usług turystycznych w gospodarce, wzrostu zatrudnienia i dochodów.</i></p>	<p>1.2.1. Promowanie różnych form turystyki, rekreacji i wypoczynku jako jednej z potrzeb ludzi, społeczeństw i jako działalności gospodarczej, przynoszącej dochód i przysparzającej miejsca pracy.</p> <p>1.2.2. Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu przez ochronę i ulepszanie walorów przyrodniczych i kulturowych oraz poprawianie do nich dostępności.</p> <p>1.2.3. Znakowanie, w porozumieniu z gminami, przy drogach lokalnych miejsc atrakcyjnych turystycznie i wskazywanie dojazdów do obiektów turystycznych (kąpielisk, wypożyczalni sprzętu, kempingów, pól</p>

<p>Turystyka jest zarówno zjawiskiem społecznym, jak i dziedziną gospodarczą, o charakterze interdyscyplinarnym, oddziałującym kreatywnie na rozwój wielu innych działalności. Znamionuje ją wysoki udział pracy ludzkiej. W ten sposób staje się ona generatorem licznych miejsc pracy. Dla turysty i jego psychiki potrzebna jest otwartość przestrzeni. Duży udział łąk i otwartych wód w strukturze użytkowania powierzchni powiatu przestrzeń tę mu zapewnia. Powiat jest atrakcyjny turystycznie z uwagi na posiadane zasoby natury i kultury, czyste środowisko, wielobarwne krajobrazy, ale także bogatą infrastrukturę turystyczną: szlaki piesze i rowerowe, wielofunkcyjnie zagospodarowane zbiorniki wodne, zrewaloryzowane obiekty architektury i kultury, bogatą bazę gastronomiczno-noclegową, rozwiniętą agroturystykę itd.</p> <p>Wszystko to warto jest udostępnić ludziom – nie tylko mieszkańcom, ale turystom i rekreantom z dużych miast. Rozwój działalności turystycznej i ożywienie przez nią całej gospodarki leży w interesie mieszkańców i świadczeniodawców usług turystycznych, a także j.s.t.: gmin i powiatu. Mogą one bowiem liczyć na wzrost dochodów budżetowych z tytułu udziału w podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych.</p>	<p>biwakowych, ośrodków wypoczynkowych, hoteli, szlaków turystycznych itd.).</p> <p>1.2.4. Współdział w partnerstwie z gminami i województwem, w budowaniu infrastruktury turystycznej, m. in. ścieżek pieszo-rowerowych, odgałęzień od dróg do obiektów turystycznych, w tym w ramach budowy infrastruktury dla Wielkiej Pętli Wielkopolsko-Kujawsko-Lubuskiej (Warta-Notec). </p> <p>1.2.5. Wypracowanie wspólnie z gminami sposobów udostępniania infrastruktury publicznej sportu, rekreacji, kultury i wypoczynku na potrzeby turystyki masowej.</p> <p>1.2.6. Stworzenie sprawnie działającego Powiatowego Punktu Informacji Turystycznej GIS, mającego zinwentaryzowane zasoby turystyczne całego terytorium powiatu, oferty turystyczne dla określonych grup np. wędkarzy, grzybiarzy, myśliwych, rowerzystów itd.</p> <p>1.2.7. Promowanie wzajemnego świadczenia usług przez różne ośrodki turystyczne i gospodarstwa agroturystyczne wczasowiczom np. zapewnienie w każdy dzień pobytu wypoczynku w innym obiekcie, co uatrakcyjniłoby pobyt.</p> <p>1.2.8. Organizowanie szkoleń doskonalących dla organizatorów turystyki i agroturystyki.</p> <p>1.2.9. Aktywne wspieranie realizacji programów turystycznych różnych organizacji działających na rzecz powiatu, m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Związku Miast i Gmin Nadnoteckich realizującego „Program Rozwoju Produktu Turystycznego oraz Kreacji Marki Gmin Nadnoteckich”, - Międzypowiatowego Klastra Turystycznego, - Turystycznej Pętli Wielkopolsko-Kujawsko-Lubuskiej (szlaku wodnego), - LGD „Dolina Noteci”, <p>Albo opracowanie Zintegrowanego Programu Rozwoju Turystyki w Powiecie i określenie kierunków wsparcia poszczególnych obszarów pro turystycznych.</p> <p>1.2.10. Udzielanie pomocy w pozyskiwaniu przez organizatorów turystyki wsparcia finansowego z funduszy unijnych na rozwój świadczonych usług.</p> <p>1.2.11. Skoordinowanie i wsparcie międzygminnej budowy wież widokowych i punktów obserwacyjnych przyrody w Dolinie Noteci i na wzgórzu Gontyniec.</p> <p>1.2.12. Promowanie, wraz z gminą miejską Chodzież wzgórza „Talerz” i zachęcanie inwestorów do wybudowania tam hotelu i pokrycia stoku narciarskiego nawierzchnią igielitową dla całorocznego wykorzystania.</p>
---	---

1	2
<p><i>Cel 1.3.</i> <i>Równoważenie i aktywizowanie rynku pracy.</i></p> <p>Powyższy cel ma doprowadzić do utrzymywania w stałej równowadze popytu na pracę z jej podażą. Zważywszy na zmienność podaży i popytu na rynku dóbr konsumpcyjnych i inwestycyjnych oraz dostosowywanie się do tej zmienności firm i wytwarzanych w nich produktów – jest to niezwykle trudne.</p> <p>Zachowanie równowagi utrudniają też wprowadzane do firm innowacje organizacyjne i technologiczne, wywołujące zmienność zapotrzebowania na pracę. Niemniej możliwe są działania mogące wspomagać zachowanie tej równowagi i aktywizować rynek pracy.</p> <p>Zamieszczony obok zestaw działań i przedsięwzięć rozwojowych wskazuje kierunki i niektóre sposoby wspomagania tej równowagi i aktywizacji.</p>	<p>1.3.1. Ustalenie trendów popytu na określoną pracę i dostosowanie kształcenia w szkołach ponadgimnazjalnych i centrach edukacji pod zapotrzebowanie rynku w dłuższym okresie czasu.</p> <p>1.3.2. Zapewnienie lepszego dostępu do publicznego systemu informacji i poradnictwa zawodowego, w tym dotyczącego adaptacji do zachodzących zmian gospodarczych, zmienności i różnorodności warunków zatrudnienia (zatrudnienie krótkookresowe, na część etatu, sezonowe, telepraca itp.).</p> <p>1.3.3. Ułatwianie pracodawcom zatrudniania pracowników poprzez organizowanie giełd i targów pracy, oferowanie pośrednictwa, bieżące diagnozowanie potrzeb rynku itd.</p> <p>1.3.4. Aktywizowanie osób pozostających bez pracy, zagrożonych i wykluczonych, ułatwianie wejścia na rynek pracy i utrzymania zatrudnienia.</p> <p>1.3.5. Upowszechnianie dobrych praktyk dotyczących zwiększania i doskonalenia sposobów zatrudniania, w tym alternatywnych form pracy (patrz działanie 1.3.2.).</p> <p>1.3.6. Inicjowanie podejmowania prac interwencyjnych i robót publicznych, zwłaszcza w zakresie prostych technik realizacyjnych oraz prac społecznie użytecznych, staży i przygotowania zawodowego bezrobotnych.</p> <p>1.3.7. Wzmacnianie i wykorzystywanie miasta Chodzież i gminnych centrów ekonomicznych, mających większy niż inne ośrodki osadnicze potencjał gospodarczy i chłonność na pracę, a także wpływ na społeczno-gospodarczą aktywność otoczenia, do kreowania wzrostu zatrudnienia i stymulowania rozwoju całego powiatu.</p> <p>1.3.8. Zachęcanie pracodawców do stosowania, a pracobiorców do korzystania z wolontariatu, ułatwiającego nabycie wymaganych kwalifikacji, a potem zatrudnienie.</p> <p>1.3.9. Promowanie i stymulowanie zmian struktury gospodarczej wsi dla ograniczenia ukrytego tam bezrobocia i przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego tych jednostek osadniczych.</p> <p>1.3.10. Opracowanie i wdrożenie, w porozumieniu z ODR, Izbą Rolniczą i szkołami średnimi pakietu kursów kwalifikacyjnych, kierowanych do ludności rolniczej zamierzającej podjąć pracę poza gospodarstwem rolnym.</p>
1	2
<p><i>Cel 1.4.</i> <i>Zwiększenie efektywności instytucjonalnej obsługi rynku pracy.</i></p>	<p>1.4.1. Trafne diagnozowanie potrzeb rynku pracy, standaryzowanie usług świadczonych przez służby zatrudnienia oraz skuteczne realizowanie programów dotyczących zatrudnienia i promocji</p>

<p>Praca służb publicznych obsługujących rynek pracy jest – zważywszy na rangę społeczną i zmienność tego rynku niezwykle trudna. Muszą więc one doskonalić własne umiejętności oraz instrumenty oddziaływania na rynek pracy. Powinny też współpracować z podmiotami komercyjnymi i społecznymi obsługi rynku pracy np. poprzez wspólną bazę danych dotyczących rynku pracy.</p> <p>Cel ten i jego realizacja temu wszystkiemu ma służyć.</p>	<p>przedsiębiorczości.</p> <p>1.4.2. Inicjowanie powstawania partnerstw na rzecz zatrudnienia i rozwoju oraz ułatwianie pozyskiwania na to środków.</p> <p>1.4.3. Rozszerzanie współpracy z partnerami rynku pracy, a głównie z pracodawcami, szkołami i innymi placówkami kształcenia zawodowego, niepublicznymi agencjami zatrudniania bezrobotnych, służbami społecznymi itp.</p> <p>1.4.4. Stałe modernizowanie PUP dla dostosowania poziomu usług do standardów europejskich. Idzie tu o warunki lokalowe, sprzętowe, system informatyczny itd.</p> <p>1.4.5. Podnoszenie kwalifikacji pracowników obsługujących rynek pracy (m.in. poprzez realizację projektu „Dokształcająca kadra-dokształcające usługi”.</p>
--	--

Cel strategiczny 2

Zwiększanie dostępności i spójności komunikacyjnej

Dostępność i spójność komunikacyjna danego terytorium i powiązanego z nim otoczenia ma wielkie znaczenie społeczne: poprawia komfort życia, ułatwia dostęp do pracy i usług (publicznych i rynkowych), wzajemne komunikowanie się itd.

Podstawowym czynnikiem integrującym przestrzeń jest infrastruktura drogowa i okołodrogowa oraz związany z nią cały system transportowy, a także infrastruktura telekomunikacyjna, w tym teleinformatyczna. Poprawa i rozbudowa infrastruktury komunikacyjnej to drugi, po przedsiębiorczości i zapewnieniu miejsc pracy, postulat zgłaszany przez lokalną społeczność w trakcie budowy Strategii.

Zmiana stanu infrastruktury komunikacyjnej i jej rozbudowa to kształtowanie warunków do lepszego życia i działalności społeczno-gospodarczej. Jest to domena państwa i samorządów, a w tym przypadku także jeden z priorytetów władz samorządowych powiatu.

Węzłami rozwoju lokalnego są: miasto Chodzież, z podstawową siecią usług i centra gmin. Realizacja niniejszego celu strategicznego powinna ułatwić dostęp do tych miejscowości i oferowanych w nich usług. Można się spodziewać, że poprawi to spójność terytorialną i społeczną powiatu, ułatwi dostęp do wszystkich innych zasobów w jego obszarze: gospodarczych, przyrodniczych i kulturowych, a przez to umożliwi, bądź ułatwi lepsze ich wykorzystanie dla dobra całej wspólnoty samorządowej i przyjezdnych, w tym turystów.

Podobną rolę odegra rozbudowa infrastruktury telekomunikacyjnej, a głównie teleinformatycznej; przyczyni się ona nadto do budowy społeczeństwa informatycznego i podniesienia jakości kapitału ludzkiego.

Cel będzie osiągnięty poprzez realizację celów operacyjnych 2.1. i 2.2., a ewentualnie też innych, które wykreuje przyszłość.

Cele operacyjne/ szczegółowe, których realizacja przyczyniać się będzie do osiągnięcia celu strategicznego 2 – „Zwiększanie dostępności i spójności komunikacyjnej”	Działania i przedsięwzięcia strategiczne, przy pomocy których zamierza się osiągnąć cele szczegółowe/ operacyjne
1	2
<p>Cel 2.1. <i>Budowa/ przebudowa dróg i infrastruktury okołodrogowej oraz usprawnienie całego systemu transportu.</i></p> <p>Poprawa jakości połączeń ma pierwszorzędne znaczenie dla wzmocnienia integracji terytorialnej, a zwłaszcza połączeń pomiędzy ośrodkami świadczenia usług rynkowych i społecznych, a ich terenowym zapleczem, w tym z obszarami wiejskimi. Rozbudowa infrastruktury, rozwijanie i integrowanie systemów transportu zbiorowego znacząco tę jakość poprawia.</p> <p>Realizacja celu przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - usprawnienia i potaniania transportu oraz komunikacji zbiorowej, - wzrostu bezpieczeństwa użytkowników dróg, - większej mobilności społecznej (m. in. w poszukiwaniu pracy na dalszej odległości), - wzrostu aktywności inwestycyjnej i gospodarczej, - zwiększenia liczby turystów, - poprawienia spójności terytorialnej, ale też ekonomicznej i społecznej. 	<p>2.1.1. Budowa i modernizacja dróg powiatowych, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i usługi publiczne.</p> <p>2.1.2. Budowa i modernizacja infrastruktury okołodrogowej (zatoki, parkingi, chodniki, ścieżki pieszo-rowerowe itd.).</p> <p>2.1.3. Usprawnianie transportu zbiorowego, dla poprawienia i potaniania dostępu do dalszych miejsc pracy i młodzieży ponadgimnazjalnej do szkół oraz dla ograniczenia ruchu samochodowego na drogach.</p> <p>2.1.4. Skoordinowanie rozkładów jazdy dla zharmonizowania godzin dojazdów środkami transportu zbiorowego z godzinami pracy większości firm i z godzinami świadczenia usług publicznych.</p> <p>2.1.5. Poprawianie rozwiązań komunikacyjnych i inżynierii ruchu na drogach, zwłaszcza w większych jednostkach osadniczych.</p> <p>2.1.6. Budowa obwodnic i przebudowa dróg gminnych i powiatowych w Chodzieży dla aktywizacji obszarów miejskich i zwiększenia bezpieczeństwa ruchu drogowego”.</p> <p>2.1.7. Budowa – wraz z granicami – odgałęzień dróg powiatowych do miejsc atrakcyjnych przyrodniczo, kulturowo i turystycznie.</p> <p>2.1.8. Zabieganie o udrożnienie szlaku wodnego na Noteci dla potrzeb transportu.</p>
1	2
<p>Cel 2.2. <i>Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej.</i></p> <p>Cel ma przyczynić się do tworzenia społeczeństwa informatycznego, zgodnie z wytycznymi odnowionej Strategii Lizbońskiej i z celem horyzontalnym Strategii Rozwoju Województwa.</p>	<p>2.2.1. Podłączenie do Internetu szerokopasmowego, tam gdzie sieci te powstaną, szkół ponadgimnazjalnych i innych jednostek świadczących usługi publiczne.</p> <p>2.2.2. Promowanie społeczeństwa informatycznego dla wszystkich.</p> <p>2.2.3. Rozpowszechnianie efektywnego wykorzystywania na obszarze powiatu technik</p>

Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013, który zgodnie z zasadą n+2 będzie realizowany do 2015 roku zakłada budowę lokalnych szkieletowych sieci szerokopasmowych i systemów bezprzewodowego dostępu do Internetu oraz realizację projektów z zakresu e-administracji, e-zdrowia, e-kultury, e-edukacji. Samorząd powiatowy powinien włączyć się w realizację, przynajmniej niektórych z tych projektów, w odniesieniu do jednostek, dla których jest organem prowadzącym.	informatycznych i wprowadzanie ich w jednostkach usług publicznych, dla ułatwienia korzystania z tych usług przez mieszkańców (np. MDK, szpital, szkoły, biblioteki).
---	---

Cel strategiczny 3

Podniesienie jakości życia przez zapewnienie wszechstronnego rozwoju i kondycji zasobów ludzkich

Podnoszenie jakości życia wspólnoty lokalnej, zaspokajanie – w miarę możliwości – jej potrzeb i oczekiwań jest głównym zadaniem, żeby nie powiedzieć najważniejszym składnikiem misji władz samorządowych. Jakość życia społeczności lokalnej zależy od stanu otoczenia materialnego i zapewnienia pracy, czystego środowiska i zaspokojenia różnorodnych potrzeb: edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych, psychoruchowych i aktywności społecznej.

Poprawa stanu otoczenia materialnego (infrastruktury), wzrost przedsiębiorczości i dostępności pracy, zachowanie czystego i zdrowego środowiska oraz zaspokojenie pozostałych oczekiwań społecznych zgłaszane były jako priorytety podczas konsultacji w trakcie budowy Strategii.

Niektóre z tych postulatów uwzględniono przy wytyczaniu i formułowaniu pierwszego i drugiego celu strategicznego. Niniejszy, trzeci z kolei cel strategiczny przenosi pozostałe wnioski społeczne w swój zakres, a także – podobnie jak to miało miejsce przy poprzednich celach – w zakres celów szczegółowych i przyporządkowanych im działań realizacyjnych.

Cele pośrednie, zwane też szczegółowymi lub operacyjnymi, oznaczono numerami: 3.1., 3.2., 3.3., 3.4. Cele te i działania mające przyczynić się do ich osiągnięcia, w zależności od przyszłych potrzeb i uwarunkowań mogą być, w trakcie aktualizacji Strategii zmienione, uzupełniane o kolejne itd.

<p>Cele operacyjne/ szczegółowe, których realizacja przyczyniać się będzie do osiągnięcia celu strategicznego 3 – „Podniesienie jakości życia przez zapewnienie wszechstronnego rozwoju i kondycji zasobów ludzkich”</p>	<p>Działania i przedsięwzięcia strategiczne (rozwojowe), przy pomocy których zamierza się osiągnąć cele operacyjne/ szczegółowe.</p>
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Cel 3.1. <i>Zachowanie i ulepszanie środowiska przyrodniczego i kulturowego dla poprawy jakości życia obecnego i przyszłych pokoleń.</i></p> <p>Trwały, zrównoważony i stabilny rozwój danego terytorium może być zapewniony tylko wtedy, kiedy zaspokaja potrzeby nie tylko obecnej generacji, ale nie ogranicza tych potrzeb przyszłym pokoleniom. Dlatego też mamy obowiązek chronić i ulepszać środowisko życia człowieka – najpierw przyrodnicze, szczególnie trudne do odtworzenia, a potem kulturowe. Do ochrony środowiska przyrodniczo-kulturowego trzeba podchodzić całościowo i systemowo. Ujmować zjawiska, zwłaszcza przyrodnicze jako organiczną całość i jedność ze zjawiskami społecznymi, kulturowymi i gospodarczymi zachodzącymi w przestrzeni geograficznej. Ochrona i poprawa środowiska naturalnego i kulturowego jest zadaniem nakreślonego tu celu operacyjnego.</p>	<p>3.1.1. Kształtowanie świadomości społecznej poczynając od szkół w zakresie racjonalnego użytkowania i ochrony dóbr natury i kultury, zwłaszcza objętych ochroną prawną, wspieranie NGO w tym zakresie.</p> <p>3.1.2. Podejmowanie przedsięwzięć na rzecz ograniczenia emisji do środowiska substancji szkodliwych.</p> <p>3.1.3. Dokończenie termomodernizacji budynków użyteczności publicznej, w tym oświatowych w Chodzieży i promowanie tych czynności wśród innych użytkowników obiektów kubaturowych.</p> <p>3.1.4. Promowanie powszechnej wymiany eternitu na inne pokrycia dachowe i poszukiwanie źródeł sfinansowania tych operacji.</p> <p>3.1.5. Propagowanie wśród rolników, w partnerstwie z gminami, oddziałami ODR, ARiMR, Inspektorem Ochrony Roślin, stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej, szczególnie w strefach przyrodniczo-wrażliwych (m. in. przy rowach i jeziorach) oraz proekologicznego, zintegrowanego rolnictwa; nagradzanie dobrych praktyk z tego zakresu.</p> <p>3.1.6. Promowanie i wspieranie systemu przydomowej segregacji odpadów komunalnych oraz ich recyklingu lub wykorzystania do produkcji bioenergii.</p> <p>3.1.7. Promowanie wyznaczonych w wojewódzkim planie zagospodarowania przestrzennego dla Doliny Noteci alternatywnych kierunków gospodarowania z wykorzystaniem zasad ekorozwoju.</p> <p>3.1.8. Opiekowanie się – w partnerstwie z gminami, a w miarę możliwości także z organizacjami pozarządowymi (np. z LGD) zabytkami, a w razie potrzeby ich rewitalizowanie.</p> <p>3.1.9. Promowanie i znakowanie miejsc lokalizacji zabytkowych obiektów natury i kultury oraz atrakcyjnych krajobrazów (miejsc widokowych).</p>
<p>1</p>	<p>2</p>
<p>Cel 3.2. <i>Rozwój systemu edukacji.</i></p>	<p>3.2.1. Upowszechnianie średniego wykształcenia wśród młodzieży i dorosłych dla umożliwienia dalszego kształcenia lub zdobycia kwalifikacji zawodowych zwiększających skłonność do indywidualnej przedsiębiorczości zapewniającej rozwój powiatu i chłonność na innowacje oraz na środki unijne temu rozwojowi sprzyjające.</p>

<p>Rozwój intelektualny kapitału ludzkiego zależy od infrastruktury, bazy (w tym wyposażenia pracowni i warsztatów), zadysponowanej na rzecz edukacji oraz od umiejętnego jej wykorzystania i pomnażania we własnym zakresie przez szkoły, dzięki pomysłowości uczniów i nauczycieli. Zależy też od sprawności systemu kształcenia i jakości kadr nauczycielskich. Poziom wykształcenia lokalnej społeczności jest nieco niższy niż przeciętnie w kraju (więcej o około 5% osób z zaledwie podstawowym wykształceniem). Przywiązywanie więc wagi do edukacji przez władze samorządowe i Strategię jest społecznie uzasadnione. Edukacja to inwestycja, co najmniej tak ważna, jeśli nie bardziej, jak inwestycje materialne. Realizacja celu przy pomocy działań i przedsięwzięć strategicznych powinna zapewnić zmiany służące poprawie istniejącego stanu. Cel powinien być osiągnięty dzięki zintegrowanemu, partnerskiemu współdziałaniu samorządu i środowisk społecznych i szkolnych – nauczycielskich i uczniowskich.</p>	<p>3.2.2. Dostosowanie kształcenia ponadgimnazjalnego do potrzeb rynku pracy poprzez dostosowanie stosownej bazy szkolno-warsztatowej (techno-dydaktycznej), zmiany profilu kształcenia oraz zapewnienia dostępu do praktyk zawodowych w zakładach pracy, tworzenie mini przedsiębiorstw szkolno-ucznio-wskich, uczenie podstaw przedsiębiorczości i szacunku do przedsiębiorców.</p> <p>3.2.3. Sukcesywne udostępnianie szkołom szerokopasmowego dostępu do Internetu wraz z upowszechnianiem nauki informatyki.</p> <p>3.2.4. Zapewnienie ustawicznego kształcenia osób dorosłych, w tym osób odchodzących z rolnictwa i z zawodów tracących znaczenie, które zamierzają podjąć inną pracę.</p> <p>3.2.5. Rozwijanie doradztwa dla uczniów co do dalszego kształcenia lub wyboru pracy.</p> <p>3.2.6. Stworzenie systemu zajęć pozaszkolnych i pozalekcyjnych umożliwiających rozwijanie uzdolnień i kształcenie umiejętności kluczowych, mających na celu wyrównywanie szans edukacyjnych młodzieży pochodzącej z różnych środowisk.</p> <p>3.2.7. Wprowadzenie zajęć uczących umiejętnego korzystania z dziedzictwa natury, zwłaszcza w obszarach objętych ochroną prawną.</p> <p>3.2.8. Zapewnienie korzystania przez młodzież ponadgimnazjalną z publicznej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.</p> <p>3.2.9. Stworzenie systemu ograniczającego migrację młodych, wykształconych i przedsiębiorczych ludzi z powiatu, m. in. poprzez: stypendia, zapewnienie warunków do uprawiania sportu, rekreacji, i wypoczynku (np. przez ułatwienia w korzystaniu ze stosownej infrastruktury publicznej), oraz do korzystania z dobrze funkcjonujących usług publicznych.</p> <p>3.2.10. Promowanie wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych postaw obywatelskich, aktywności społecznej np. poprzez: uczestnictwo w pracach organizacji pozarządowych, w tym sportowych, pracy w wolontariacie, wyróżnianie szczególnie aktywnych w tym zakresie uczniów, organizowanie wyborów do samorządów szkolnych, prawyborów do samorządów terytorialnych itd.</p> <p>3.2.11. Dbanie o jakość kadr nauczycielskich (np. wprowadzenie konkursów i rankingów nauczycieli, opracowywanie i wdrażanie programów autorskich, pozyskiwanie kadr inżynierskich z zakładów pracy do nauki zawodu i umożliwienie im zdobywania uprawnień pedagogicznych itd.).</p> <p>3.2.12. Rozwijanie współpracy pomiędzy uczniami z krajów partnerskich, między innymi w ramach</p>
--	--

	projektu „Comenius”.
1	2
<p>Cel 3.3. Promocja i ochrona zdrowia oraz zapewnienie pomocy społecznej.</p> <p>Zdrowie jest dla człowieka najważniejszą wartością. Na jego stan wpływają cechy wrodzone, prozdrowotny tryb życia i jakość usług medycznych. Niektóre osoby dotyka niesprawność, a wiele rodzin inne przypadki spowodowane przez los. Troskę o zdrowie i instytucjonalną pomoc dotkniętym przez los ustawowo powierzono samorządom, w tym samorządowi powiatowemu oraz innym agendom państwowym, które świadcząc usługi medyczne i socjalne mają obowiązek z tymi samorządami współdziałać.</p> <p>Mieszkańcy powiatu zawierają w zasadzie terytorialnym instytucjom publicznym, domagają się jednak doskonalenia ich wzajemnej współpracy i ciągłego poprawiania świadczonych usług, do czego przyczyniać się też ma realizacja niniejszego celu.</p>	<p>3.3.1. Promowanie zdrowia, prozdrowotnego trybu życia, odżywiania się i zachowań oraz utrzymania czystości i idącej najczęściej z nią w parze estetyki otoczenia.</p> <p>3.3.2. Opracowywanie i wdrażanie, w zależności od zmieniających się potrzeb, programów profilaktyczno-leczniczych adresowanych do określonych grup społecznych, bądź koncentrowanych na określonych zagrożeniach zdrowotnych; wdrażanie tych programów powinno być łączone z coraz lepszym wykorzystaniem środków PO Kapitał Ludzki i szerokim ich upowszechnianiem, aby jak najwięcej osób z nich korzystało.</p> <p>3.3.3. Tworzenie, bądź współtworzenie w partnerstwach, ośrodków leczniczo-pielęgnacyjnych dla osób starszych i dla leczenia uzależnień.</p> <p>3.3.4. Rozbudowa Szpitala Powiatowego i dostosowanie do wymaganych standardów oddziałów: Położniczo-Noworodkowego i Rehabilitacyjnego.</p> <p>3.3.5. Wyrównywanie szans życiowych osób niepełnosprawnych i starszych przez stwarzanie możliwości aktywnego udziału w życiu społecznym, a młodzieży, dodatkowo, w szkolnych grupach integracyjnych.</p> <p>3.3.6. Udzielanie instytucjonalnej pomocy i opieki rodzinom i osobom jej potrzebującym, po rzetelnym rozpoznaniu konieczności tej pomocy.</p> <p>3.3.7. Stwarzanie warunków do życia i rozwoju dzieciom pozbawionym opieki naturalnych rodzin, przez wspieranie rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>3.3.8. Zapewnienie wymaganych standardów świadczenia usług przez Dom Dziecka i Placówkę Opiekuńczo-Wychowawczą przez adaptację pomieszczeń i otoczenia do potrzeb, a także wygospodarowanie lub zakup mieszkań dla usamodzielniających się wychowanków.</p> <p>3.3.9. Likwidacja barier architektonicznych i urbanistycznych w budynkach i innych obiektach użyteczności publicznej dla ułatwienia do nich dostępności osobom niepełnosprawnym.</p> <p>3.3.10. Przeciwdziałanie uzależnieniom poprzez publiczną edukację i realizację programów profilaktyczno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży.</p> <p>3.3.11. Utworzenie Ośrodka Wsparcia dla ofiar przemocy, w celu zapewnienia czasowego pobytu i bezpieczeństwa osób znajdujących się w kryzysie.</p> <p>3.3.12. Powołanie Centrum Informacji Społecznej dla osób zagrożonych wykluczeniem, w tym osób</p>

	<p>niepełnosprawnych.</p> <p>3.3.13. Monitorowanie zagrożeń i analizowanie przypadków patologii w rodzinach oraz tworzenia wspólnych projektów profilaktycznych w partnerstwie PCPR-MOPS-NGO dla zapobiegania tym patologiom.</p> <p>3.3.14. Tworzenie systemu lokalnych korzyści dla pracodawców tworzących miejsca pracy dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym dla osób niepełnosprawnych.</p>
1	2
<p>Cel 3.4. <i>Stymulowanie działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla podniesienia jakości kapitału ludzkiego.</i></p> <p>Korzystanie z dobrodziejstw kultury jest duchową potrzebą człowieka, a uprawianie sportu i czynnej rekreacji – jego potrzebą psychoruchową, wzmacniającą przy okazji zdrowie. Społeczność lokalna oczekuje od samorządów, głównie gminnego, ale też powiatowego, zapewnienia warunków materialnych – infrastruktury i utrzymania jej w gotowości do świadczenia usług zaspokajających te potrzeby, bądź do udostępnienia na działalność społeczną.</p> <p>Aktywność samorządów w tym zakresie czyni obszary, którymi one zarządzają atrakcyjnymi nie tylko dla mieszkańców, ale też dla turystów i potencjalnych inwestorów.</p> <p>Realizacja niniejszego celu operacyjnego ma pomóc powiatowemu samorządowi i całej wspólnocie lokalnej w osiągnięciu sukcesu na tym polu.</p>	<p>3.4.1. Animowanie lokalnych inicjatyw kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych o zasięgu ponadgminnym.</p> <p>3.4.2. Inspirowanie i tworzenie partnerstw dla realizacji wspólnych przedsięwzięć w sferze kultury, sportu i rekreacji.</p> <p>3.4.3. Podjęcie, wspólnie z gminami i innymi podmiotami, inicjatywy powołania i prowadzenia Szkoły Muzyki i Sztuki o szerokim profilu kierunków muzycznych i sztuk plastycznych, w tym projektowania i zdobnictwa porcelany – markowego produktu powiatu.</p> <p>3.4.4. Rozbudowanie Młodzieżowego Domu Kultury w Chodzieży i dostosowanie do wymogów wynikających z pełnionych funkcji.</p> <p>3.4.5. Budowanie potencjału społecznego do absorpcji środków unijnych na działalność kulturalną i sportowo-rekreacyjną (tzw. „projekty miękkie”).</p>
1	2
<p>Cel 3.5. <i>Budowanie społeczeństwa obywatelskiego dla wzmocnienia integracji i utrwalenia lokalnej tożsamości.</i></p> <p>Aktywność życiowa i społeczna są przyrodzonymi cechami gatunku ludzkiego. Wynika ona z potrzeby samorealizowania się ludzi. Ma wpływ na kształtowanie indywidualnych i zbiorowych postaw i zachowań. Tworzy też społeczne i obywatelskie wartości, a wśród nich takie jak branie współodpowiedzialności za losy wspólnoty powiatu i zamieszkałego przez nią terytorium, podtrzymywanie międzyludzkich więzi i grupowej solidarności, utrwalanie lokalnej tożsamości społeczno-kulturalnej itd. Uprawianie działalności społecznej jest więc ze wszech miar pożądane, a realizacja celu ma tę działalność wzbogacić i umocnić fundamenty</p>	<p>3.5.1. Prowadzenie edukacji obywatelskiej oraz wspieranie aktywności indywidualnej (wolontariatu) i społecznej mieszkańców na rzecz własnego środowiska i całej wspólnoty powiatu.</p> <p>3.5.2. Wzmacnianie systemu komunikacji społecznej dla lepszego przepływu informacji między samorządem a organizacjami pozarządowymi.</p> <p>3.5.3. Angażowanie organizacji społecznych do współrealizacji zadań powiatu i wspieranie finansowe tej realizacji.</p> <p>3.5.4. Promowanie dorobku organizacji non profit przynoszących najmniejszym nakładem środków samorządowych największą korzyść dla lokalnej wspólnoty.</p> <p>3.5.5. Budowanie potencjału społecznego dla pozyskiwania i spożytkowania środków unijnych na wszelkiego rodzaju działalność indywidualną i zbiorową, służącą rozwojowi powiatu.</p>

społeczeństwa obywatelskiego, w którym obywatel jest orędownikiem interesów publicznych i głosić publiczną opinię.	
--	--

Cel strategiczny 4

Aktywne uczestnictwo samorządu powiatowego w wieloszczeblowym systemie zarządzania i promocji powiatu oraz zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego na jego terytorium.

Funkcjonowanie każdej wspólnoty społecznej wymaga utrzymywania sprawnej, darzonej zaufaniem, władzy publicznej i służb zapewniających porządek i bezpieczeństwo. Państwo i jego struktury, w tym samorządowe i różnego rodzaju agendy, bądź instytucje, powoływane są m. in. po to, aby zapewnić jej wspólnocie należyłą obsługę, także administracyjną, promocję prowadzonej przez tę wspólnotę działalności oraz poczucie jej bezpieczeństwa. Człowiek żyjący we wspólnocie musi mieć pewność, że w trudnych, nadzwyczajnych sytuacjach może na państwo liczyć. Że służyć mu ono będzie pomocą, zapobiegać i łagodzić skutki klęsk żywiołowych, bądź spowodowanych ludzką działalnością, zapobiegać przestępczości lub ją zmniejszać.

Powiat dysponuje, adekwatnymi do pełnionej funkcji, zasobami instytucjonalnymi, to jest jednostkami organizacyjnymi świadczącymi różnego typu usługi publiczne, łącznie z usługami administracyjnymi i usługami służb zespolonych. Wymienione zasoby – obok dóbr natury i kultury oraz szeroko pojmowanej infrastruktury i kapitału ludzkiego – są głównymi potencjałami rozwojowymi powiatu. Takimi widzi je też lokalna społeczność. Samorząd powiatu ma tego wszystkiego świadomość. Przenosi więc w proces formułowania czwartego z kolei celu strategicznego problematykę efektywnego i sprawnego funkcjonowania służb publicznych w nadziei, że jego realizacja przyczyni się do udoskonalenia ich pracy i spełnienia społecznych oczekiwań.

Cel będzie osiągany poprzez realizację celów szczegółowych 4.1., 4.2., i 4.3., a te – poprzez przyporządkowane im działania i przedsięwzięcia rozwojowe (strategiczne). Cele szczegółowe i działania mogą zostać w przyszłości, wskutek aktualizacji Strategii zredefiniowane, bądź uzupełnione o kolejne.

<p>Cele operacyjne/ szczegółowe, których realizacja przyczyniać się będzie do osiągnięcia celu strategicznego 4 – „Aktywne uczestnictwo samorządu powiatowego w wieloszczeblowym systemie zarządzania i promocji powiatu oraz zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego na jego terytorium.”</p>	<p>Działania i przedsięwzięcia strategiczne, przy pomocy których zamierza się osiągnąć cele operacyjne (szczełowe).</p>
1	2
<p><i>Cel 4.1.</i> <i>Sprawne kierowanie powiatem.</i></p> <p>Pomimo wieloszczeblowego systemu zarządzania terytoriami, jaki obowiązuje w naszym państwie (autonomiczne szczeble regionów, powiatów i gmin) samorząd powiatu, będący organem wiodącym w powiecie jest uprawniony do sterowania procesami rozwojowymi na całym jego terytorium. Rola wiodąca przysługuje mu z tego tytułu, że reprezentuje on całą wspólnotę powiatu, w tym także wspólnoty gmin. Powiat korzystając z uprawnień koordynacyjnych jednostki wiodącej, z ustawowych kompetencji i kreatywności, z porozumień partnerskich z gminami i innymi podmiotami – może wiele zdziałać w zakresie kierowania powierzonym mu terytorium, promocji jego zasobów i działalności społeczno-gospodarczej. Wskazane obok działania rozwojowe powinny pomóc powiatowi osiągnąć cel i zwiększyć spójność społeczną w powierzonym mu obszarze i stopień zadowolenia mieszkańców z jego działalności.</p>	<p>4.1.1. Realizowanie misji powiatu z wykorzystaniem działań rozwojowych i integracyjnych, o których niżej oraz wskazań systemu realizacji Strategii zamieszczonych w rozdziale VIII. W szczególności dotyczy to:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenia warunków do skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji przedsięwzięć oraz działań rozwojowych i wyrównawczych ukierunkowanych terytorialnie (np. wyrównywanie różnic pomiędzy miastem Chodzież, a obszarami wiejskimi) dla ułatwienia dostępu do usług publicznych i zapobiegania marginalizacji subterytoriów, - budowania współpracy i sieci partnerstw oraz czynne uczestnictwo w tych partnerstwach, łącznie z partnerstwem na rzecz realizacji kontraktów terytorialnych, - koordynowania, z racji posiadanego statusu jednostki wiodącej, wszelkich poczynań na terytorium powiatu i wspieranie tych poczynań, także w zakresie gazyfikacji i reelektryfikacji, - stymulowania i wspierania inicjatyw służących rozwojowi lokalnemu, - zwiększania potencjału instytucji świadczących usługi publiczne, w tym administracji powiatu, - planowania rozwoju oraz wdrażanie planów (strategii, programów itp.) i pozyskiwanie środków na ich realizację, - wprowadzenia wieloletniego planowania finansowego, - reagowania na zagrożenia, - zapewnienia przepływu informacji między powiatem a gminami i innymi jednostkami organizacyjnymi, - czuwania nad efektywnym wykorzystaniem potencjałów powiatu i systematycznego ich promowania, z wykorzystaniem działań przewidzianych dla osiągnięcia celu 4.2., - wzbogacania wizerunku i marki powiatu oraz ich promowania. <p>4.1.2. Doskonalenie pracy Starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu, a w szczególności:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - zapewnienie sprawności decyzyjnej i wykonawczej pracowników Starostwa i jednostek organizacyjnych powiatu, - podniesienie profesjonalności kadr administracyjnych powiatu i zarządzanie nimi przez system bodźców, - umożliwienie obywatelom pełnego dostępu do informacji, - stosowanie przez administrację powiatu zasad good governance, przewidujących: otwarcie na ludzi (służebność) i sprawy, systematyczność, odpowiedzialność, skuteczność i uczestnictwo w dialogu społecznym.
1	2
<p>Cel 4.2. <i>Promowanie wizerunku powiatu i działalności prowadzonej w oparciu o jego zasoby.</i></p> <p>Powiat mając z jednej strony bogate zasoby i atrakcyjne walory przyrodniczo-krajobrazowe, a z drugiej – niewykorzystany ich potencjał, uznaje promocję swego obszaru za jeden z celów operacyjnych.</p> <p>Promocja to propagowanie wszystkich dóbr materialnych i niematerialnych powiatu, to upowszechnianie, reklamowanie czegoś co powinno być znane. W tym przypadku ma ona sprawić, by powiat stał się rozpoznawalny i wyróżniający się spośród innych poprzez swoje przewagi konkurencyjne: unikalną przyrodę, szlaki turystyczne (wodne, piesze, rowerowe, konne itd.), wielokulturową historię i tradycję, dobre położenie wobec dróg, przyjazne nastawienie samorządów: powiatowego i gminnych oraz otoczenia społecznego dla wszelkiej działalności, a działalności gospodarczej, w tym turystycznej w szczególności, docenianie tej działalności i jej produktów.</p> <p>Samorząd powiatowy jest i pozostanie motorem sprawczym rozwoju na obszarze swego działania. Przy ograniczonych środkach finansowych i możliwościach zarządczych wobec innych podmiotów, promowanie powiatu, jego zasobów, przyjaznych dla środowiska inwestycji, produktów i usług oraz społecznych wartości jest – obok koordynacji działań i transferu informacji – jednym z narzędzi wspomagania tego rozwoju. Promocja to też inwestycja.</p> <p>Poprzez realizację tego celu zostaną wyeksponowane endogeniczne potencjały tkwiące w powiecie i</p>	<p>4.2.1. Umieszczanie tablic informacyjnych i znaków rozpoznawczych powiatu przy jego granicach, na poboczach dróg, przy parkingach, szlakach turystycznych i innych węzłowych punktach.</p> <p>4.2.2. Umieszczanie, w miejscach kluczowych, tablic reklamujących powiat, np. w sposób następujący: „Jesteś w powiecie chodzieskim – krainie unikalnej natury i bogatej przeszłości. Uszanuj to miejsce i przebywaj w nim jak najdłużej”.</p> <p>4.2.3. Korzystanie ze zróżnicowanych form promocji powiatu: bardziej lub mniej aktywnych. Organizowanie kampanii prasowych, telewizyjnych, radiowych, konferencji i wykorzystywanie w promocji wszystkich technik (np. reklam, public relation, publicity), uczestniczenie w ponadlokalnych targach promocyjnych, wydawanie folderów promujących walory powiatu, reklamowanie tych walorów na stronach internetowych itd.</p> <p>4.2.4. Promowanie powiatu i znajdujących się w nim miejsc atrakcyjnych turystycznie i kulturowo w systemie informacji geograficznej GIS, umożliwiając zainteresowanym pozyskiwanie aktualnych, wielowymiarowych danych.</p> <p>4.2.5. Upublicznianie informacji o tym co się w powiecie dzieje wśród mieszkańców, aby stawali się ambasadorami powiatu i jego osiągnięć wobec obcych.</p> <p>4.2.6. Wyszukiwanie, selekcjonowanie i nagradzanie dobrych praktyk i przykładów różnorodnej działalności prowadzonej na bazie lokalnych zasobów.</p> <p>4.2.7. Upowszechnianie produktów turystycznych i grupowych ofert urozmaicających pobyt turystom i rekreantom, np. w ramach organizowania kilkudniowych pobytów w różnych gospodarstwach agroturystycznych z wymianą usług świadczonych przez każde z nich.</p> <p>4.2.8. Promowanie inwestycji i oferowanych przez samorządy gminne i powiatowy zachęt</p>

<p>sposoby ich wykorzystania. Pomocne w tym będzie także upowszechnianie treści Strategii rozwoju powiatu, która te potencjały identyfikuje i wskazuje propozycje ich spożytkowania.</p>	<p>inwestycyjnych oraz wykazywanie partnerów bądź źródeł wsparcia tych inwestycji.</p> <p>4.2.9. Promowanie dywersyfikacji działalności wiejskiej, ze szczególnym uwzględnieniem eko- i agroturystyki oraz zachęcanie mieszkańców wsi do atrakcyjnego urządzania i estetyzacji zagród oraz centrów wsi i miejsc mających znaczenie dla wspólnoty wiejskiej.</p> <p>4.2.10. Promowanie tożsamości wspólnot lokalnych i wiejskiego stylu życia, połączonego ze zdrowym żywieniem.</p> <p>4.2.11. Promowanie powiązań kooperacyjnych, partnerstw i organizacji społecznych oraz osiągniętych przez nie – w zakresie swojej działalności – sukcesów.</p> <p>4.2.12. Wspomaganie promowania działań objętych zakresem kompetencji gmin oraz innych instytucji i jednostek organizacyjnych funkcjonujących w powiecie.</p> <p>4.2.13. Stworzenie, w partnerstwie z innymi podmiotami, powiatowego systemu usług na rzecz rozwoju, na wzór Krajowego Sytemu Usług.</p> <p>4.2.14. Wydawanie i rozpowszechnianie katalogów ofert z różnymi propozycjami współpracy, kalendarza wydarzeń kulturalnych, folklorystycznych, sportowych i rekreacyjnych itd.</p> <p>4.2.15. Upowszechnianie Strategii i jej celów.</p>
1	2
<p><i>Cel 4.3.</i> <i>Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego.</i></p> <p>Państwo i jego agendy powoływane są m. in. po to, aby zapewnić porządek społeczny i bezpieczeństwo obywateli; aby zapobiegać klęskom i zdarzeniom dotyczącym ludzkie zbiorowości i pojedyncze osoby. Zapobiegać, a gdy to nie wystarczy – służyć im pomocą.</p> <p>Podejmujące się tej pomocy służby publiczne dysponować muszą odpowiednimi środkami oddziaływania. Samorządy mogą i powinny wspomagać i uzupełniać działania tych służb. Realizacja celu ma temu służyć.</p>	<p>4.3.1. Opracowywanie i realizowanie programów prewencyjnych dla poprawy bezpieczeństwa i porządku publicznego.</p> <p>4.3.2. Optymalizowanie działań ratowniczych.</p> <p>4.3.3. Udzielanie służbom zespolonym (policji, straży pożarnej, jednostkom ratownictwa itd.) wsparcia, w tym na doposażenie w tabor samochodowy, sprzęt specjalistyczny, na utrzymanie obiektów itp.</p> <p>4.3.4. Przebudowywanie bądź budowanie bezpiecznej infrastruktury drogowej i okołodrogowej, w tym właściwego profilowania jezdni, montażu świateł i oznakowań, wyznaczanie ścieżek rowerowych i monitorowanie miejsc wrażliwych na niebezpieczeństwo komunikacyjne oraz podejmowanie innych działań ograniczających niebezpieczeństwa związane z ruchem pojazdów.</p> <p>4.3.5. Upowszechnianie i promowanie bezpiecznych zachowań użytkowników dróg.</p> <p>4.3.6. Zapewnienie pomocy konsumentom w dochodzeniu należnych im praw.</p>

ROZDZIAŁ VIII

SYSTEM REALIZACJI STRATEGII

VIII.1. Definicja systemu.

System realizacji to, w myśl ustawy dotyczącej prowadzenia polityki rozwoju, zasady i procedury obowiązujące uczestników realizacji strategii rozwoju i programów wdrażających te strategie. System realizacji jest jakby przedłużeniem misji powiatu. Misja jest skondensowanym planem działania samorządów i innych podmiotów uczestniczących w realizacji strategii. System realizacji – uzupełniającym planem tego działania. Obejmuje on w szczególności: instrumenty wdrażania Strategii (programy operacyjne lub programy rozwoju), systemu monitorowania i finansowania Strategii, ale także inne elementy, opisane w niniejszym rozdziale.

Uczestnicy realizacji strategii

Za realizację SRP odpowiedzialny jest powiat, a ściśle samorząd powiatu, który w drodze porozumień partnerskich może w to zaangażować inne podmioty – publiczne lub prywatne, albo z sektora organizacji pozarządowych. Dla pozostałych podmiotów – zapisy Strategii nie mają charakteru wiążącego. Każda osoba fizyczna, gmina, instytucja, organizacja pozarządowa, jednostka gospodarcza, nie powiązana z powiatem porozumieniem partnerskim na rzecz realizacji Strategii, może jednak i powinna włączyć się w tę realizację na zasadzie dobrowolnego uczestnictwa, z poczucia lokalnej solidarności lub obywatelskiej powinności. Gminy np. – poprzez realizację celów własnych strategii, które są zbieżne z celami SRP, organizacje społeczne, mieszkańcy – poprzez małe działania na rzecz ochrony środowiska, wolontariuszowską pomoc społeczną, świadczenia nieodpłatnej pracy na rzecz upiększania swoich miejscowości itp. Realizacji Strategii musi towarzyszyć powszechna świadomość, iż rozwój jest tym, co czynią jednostki i grupy społeczne, a nie tylko tym, co jest dla nich robione.

Strategię zbudowano na bazie partnerstwa i na takiej zasadzie powinna być – i zakładamy że będzie – realizowana. Dotrzeć to musi do wszystkich poprzez system komunikacji społecznej i upowszechniania Strategii.

Reasumując:

1. Za realizację Strategii odpowiedzialny jest samorząd powiatu,
2. Gminy uczestniczą w jej realizacji głównie w oparciu o porozumienia partnerskie z powiatem lub pośrednio, realizując własne, gminne strategie spójne lub zbieżne z SRP,
3. Inne podmioty: na zasadzie porozumień partnerskich albo pełnej dobrowolności, z poczucia solidarności z powiatem lub obywatelskiej powinności.

VIII. 2. Instrumenty instytucjonalno-prawne kształtowania struktur przestrzennych

Instrumenty te dotyczą głównie kształtowania materialnego otoczenia działalności ludzkiej tj. szeroko rozumianej infrastruktury. Ze względu na efektywność i skuteczność osiągania celów pożądana i oczekiwana jest jedność planowania i działania. Tymczasem współczesne organizacje, w tym jednostki samorządu terytorialnego, są autonomiczne, mają charakter rozproszony, sieciowy, pozbawiony hierarchiczności, oparty o zasadę subsydiarności. Podobny charakter mają jednostki gospodarcze. Mechanizmem regulacyjnym działalności ekonomicznej tych ostatnich, pozwalającym na w miarę skoordynowaną i spójną realizację zadań w skali makro, są prawa rynku, a zwłaszcza prawo podaży i popytu. Mechanizmy umożliwiające wspólne planowanie i realizowanie zadań organizacji nierynkowych, w tym samorządów terytorialnych, są niejasne i ciągle doskonałe. Jednym z tych mechanizmów, dość skutecznym i w wielu demokratycznych krajach sprawdzonym, jest współdziałanie w partnerstwach i koordynacja poczynań różnych podmiotów przez podmiot wiodący na danym terytorium. Tę rolę może pełnić powiat, który reprezentuje całą wspólnotę powiatu, nie wyłączając wspólnot gmin.

Współdziałanie partnerskie, oparte o umowy lub porozumienia przynosi wiele korzyści, zwłaszcza na terytoriach takich jak powiat, gdzie obowiązuje wieloszczeblowy system zarządzania. Realizacja zadań publicznych możliwie na najniższym poziomie, zgodnie z zasadą subsydiarności jest celowa i skuteczna do momentu gdy nie przerasta możliwości zarządzania danego poziomu samorządowego. Jeśli jest inaczej – potrzebą staje się realizacja zadań w partnerstwie (zawieranych między j.s.t., bądź z rządem, publiczno-prywatnych, publiczno-społecznych, wielosektorowych itd.) oraz koncentracja środków na wspólnych przedsięwzięciach. Partnerstwami szczególnymi są te, które zawiązują podmioty dla podjęcia

zadań mających kluczowe znaczenie regionalne lub ponadregionalne realizowanych w ramach kontraktów terytorialnych. Sprostanie kryteriom efektywnościowym i troska o dobro wspólne powiatu i jego subterytoriów – gmin, a także powiatu i województwa sprzyjać będzie tworzeniu publicznych partnerstw. Gminy w ankietach dotyczących współpracy z powiatem, na etapie konsultacji Strategii, deklarują wspólną realizację zadań, zwłaszcza dotyczących przedsięwzięć o znaczeniu ponadgminnym: budowy dróg i chodników, koordynacji transportu zbiorowego, gospodarki odpadami i innych – korzystnych dla gminy.

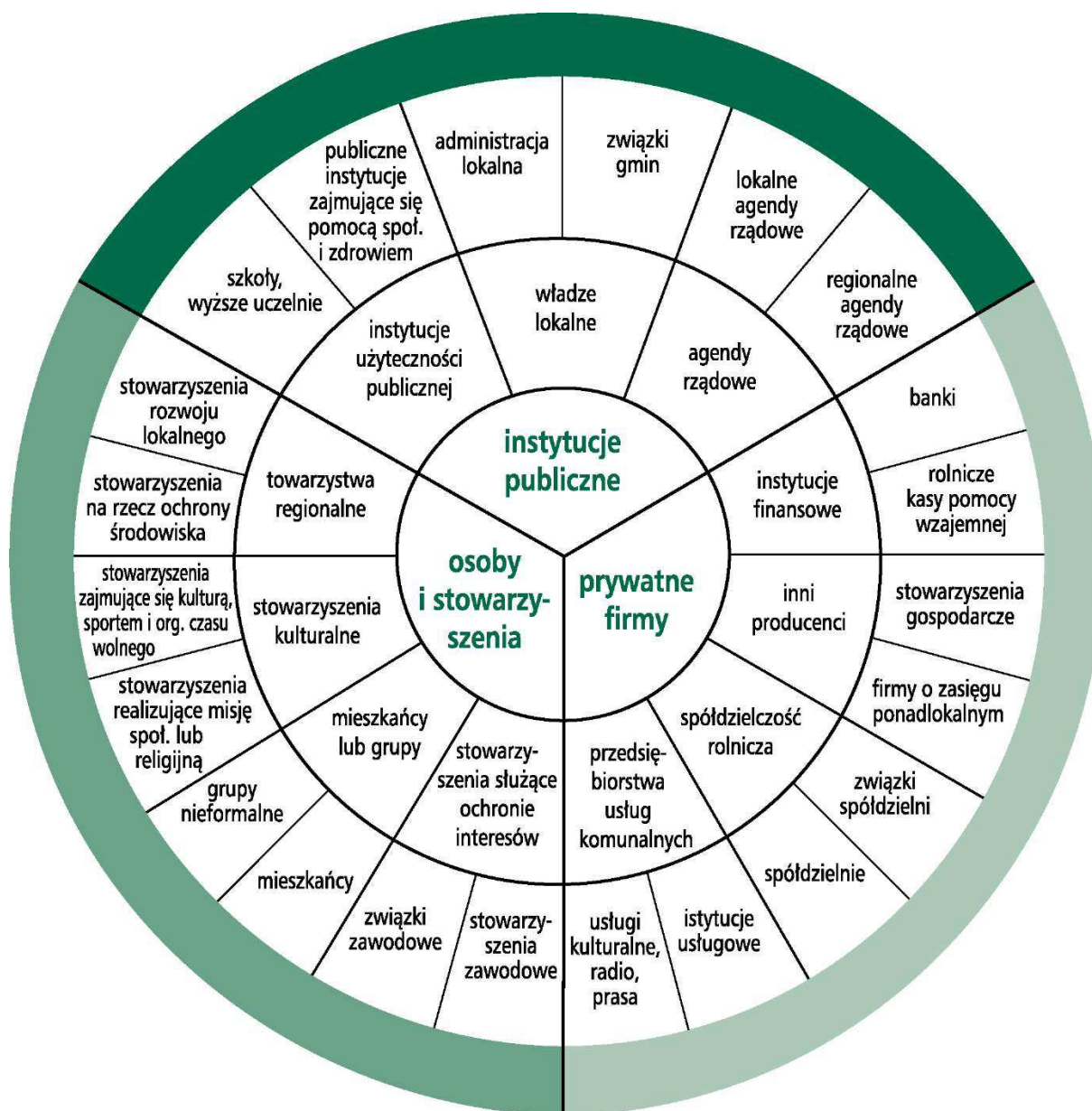
Należy się spodziewać, że powiat z uwagi na brak środków finansowych, będzie sięgał po nie od prywatnych inwestorów tworząc partnerstwa publiczno-prywatne, bądź wielosektorowe, np. z Lokalną Grupą Działania w ramach realizacji programu „LEADER”.

Korzyści z formalnie zawieranych partnerstw są następujące:

- uzyskanie efektu synergii, będącego nie tylko sumą włożonego wysiłku i środków, ale też dodatkowego składnika – wartości dodanej; symbolicznie wyraża to równanie $2+2=4+1$,
- zmniejszenie ryzyka nietrafnych decyzji,
- efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych powiatu i zewnętrznych,
- ułatwienie dostępu do informacji i możliwość jej wymiany,
- wzrost zachowań innowacyjnych przez możliwość wymiany wiedzy i innowacyjnych pomysłów,
- zwiększenie integracji lokalnej społeczności i klimatu wzajemnego zaufania.

Partnerstwa samorządów z przedsiębiorstwami szczególnie dobrze sprawdzają się w świadczeniu tych usług, w których zawodzi świadczenie ich wyłącznie przez państwo (w tym samorządy) bądź wyłącznie przez podmioty rynkowe.

Poniższy schemat prezentuje podmioty mogące uczestniczyć w rozwoju lokalnym.

Źródło: Partnerstwo w rozwoju lokalnym, Fundacja Wspomagania Wsi, Warszawa 2003, s.13.

VIII. 3. Koordynowanie działalności partnerów strategicznych i pozostałych uczestników realizacji Strategii.

Powiat, jako główny podmiot realizujący Strategię, staje się automatycznie koordynatorem poczyną wszystkich innych podmiotów – uczestników tej realizacji. Czy to będących formalnymi partnerami powiatu, czy też uczestnikami w szeroko pojętym partnerstwie społecznym na rzecz rozwoju.

Powiat jednak może i powinien być nie tylko koordynatorem działań na rzecz realizacji Strategii, ale także wszelkich innych poczynañ i działalności podmiotów w jego granicach. Reprezentuje on bowiem – jak to napisano wcześniej – całą wspólnotę zamieszkującą terytorium powiatu, zatem również wspólnoty gmin, co stawia go w pozycji podmiotu wiodącego i dającego prawo do wszelkiej koordynacji. Przysługuje mu więc rola jak niżej.

A. Rola w zakresie koordynacji ogólnej:

1. Negocjacyjna – dla minimalizowania lub usuwania sytuacji konfliktowych, tworzenia warunków do współdziałania z gminami i innymi podmiotami z terenu powiatu, a także współdziałania z władzami wojewódzkimi na rzecz rozwoju powiatu i dla jego dobra.
2. Informacyjna – stwarzająca powszechną dostępność wiedzy o wewnętrznych i zewnętrznych warunkach rozwoju powiatu, o poczynaniach władz publicznych w powiecie, o realizowanych przez nie przedsięwzięciach, o możliwych polach współpracy z przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, o możliwych wyborach rozwiązań dotyczących rozwoju, o celach tego rozwoju oraz o lokalnych priorytetach i kryteriach wyboru przedsięwzięć do realizacji.
3. Kreacyjna – powstająca z tytułu działań koordynacyjnych i posiadanego zasobu informacji z wyższych szczebli zarządzania.

B. Rola w zakresie koordynacji szczegółowej, dotyczącej zwłaszcza realizacji Strategii:

1. Stymulowanie powstawania partnerstw publiczno- publicznych, publiczno- prywatnych, publiczno-społecznych; szczególna rola przypadać będzie publicznemu partnerstwu z województwem i rządem na rzecz realizacji kontraktów terytorialnych.
2. Przygotowanie porozumień partnerskich i doprowadzenie do ich ratyfikowania przez przewidziane do współpracy podmioty. Porozumienia będą dotyczyć w szczególności konsultacji i wzajemnych uzgodnień dokumentów strategicznych i wdrożeniowych, współuczestnictwa w realizacji wspólnych zadań, bądź zachowania równowagi w realizacji przez poszczególne podmioty projektów „twardych” i „miękkich” oraz komplementarnych wobec siebie dla uzyskania efektu synergii, wzajemnej pomocy w przygotowaniu i wdrażaniu budżetów zadaniowych i projektów partnerów.

3. Sporządzanie montażu finansowych dla uzgodnionej, wspólnej realizacji zadań należących do powiatu, wyegzekwowanie przepływów finansowych z nimi związanych, rozliczenie tych zadań i sporządzenie sprawozdań.
4. Opracowanie i wdrożenie systemu wzajemnego przekazywania między uczestnikami rozwoju lokalnego opinii dotyczących ich własnych strategii, wieloletnich planów inwestycyjnych, planów zagospodarowania przestrzennego, a potem wspierania się w ich realizacji. Wymieniania się wszelkiego rodzaju informacjami, w tym dotyczącymi „dobrych praktyk”.
5. Uczestniczenie przedstawicieli władz powiatu i gmin w pracach krajowych i regionalnych komitetów koordynujących politykę rozwoju lub monitorujących realizację sektorowych, bądź regionalnych programów operacyjnych, wpływanie na kształt tych programów i zdobywanie informacji dla potrzeb własnej polityki rozwojowej.
6. Organizowanie szkoleń i warsztatów dla podnoszenia umiejętności zarządczych i aplikacyjnych administracji publicznej całego powiatu dla skutecznej realizacji celów rozwoju i strategii jednostek samorządu terytorialnego z obszaru powiatu.
7. Koordynowanie promocji uprawianej przez poszczególne gminy i podmioty rynkowe oraz tworzenie wspólnego, spójnego systemu tej promocji, aby była ona skuteczniejsza niż dotąd i czyniła powiat bardziej rozpoznawalnym na tle innych oraz budowała jego markę.

VIII. 4. Instrumenty programowo-wdrożeniowe Strategii.

Strategia będzie realizowana (m.in. za pomocą działań i przedsięwzięć strategicznych opisanych w podrozdziale VII.2.) w ramach dwóch programów wdrożeniowych – 5-letnich programów rozwoju zwanych też operacyjnymi i ewentualnie innych, branżowo-specjalistycznych, albo strategii cząstkowych, jeśli władze powiatu uznają w przyszłości za konieczne opracowanie takich dodatkowych dokumentów i ich wdrażanie.

Pierwszy program wdrożeniowy zostanie opracowany po uchwaleniu niniejszej Strategii i obejmie czasokres do 2015 roku, tj. do końca realizacji obecnej Strategii Rozwoju Kraju (SRK) i wdrożeniowych programów operacyjnych, współfinansujących przedsięwzięcia na obszarze kraju i województwa w ramach unijnej Agendy 2007-2013, z realizacją do 2015 roku, w myśl zasady n+2. Kolejny program operacyjny/ rozwoju obejmie

lata 2016-2020 i zostanie opracowany po ocenie stopnia realizacji SRP oraz ewentualnej jej aktualizacji w obliczu nowych wyzwań i możliwości finansowych, jakie przyniesie kolejna perspektywa finansowa UE lat 2014-2020. Nowy program rozwoju na lata 2016-2020 nawiązywał będzie też do kolejnych sektorowych i regionalnych programów operacyjnych przewidzianych do realizacji na obszarze kraju i województwa.

W Strategii rozwoju powiatu mogą ulec wówczas zmianie lub przeformułowaniu cele szczegółowe. W mniejszym stopniu, albo wcale, podlegać będą zmianie cele strategiczne, przewidziane na 10-letnią perspektywę czasową.

Programy operacyjne/ rozwoju określają w szczególności:

1. Priorytety działań i przedsięwzięć (projektów, zadań) dla zapewnienia realizacji poszczególnych celów Strategii oraz hierarchię przedsięwzięć/ zadań: inwestycyjnych i nieinwestycyjnych.
2. Kryteria i sposoby realizacji działań i przedsięwzięć/ projektów.
3. Osoby, bądź instytucje odpowiedzialne za realizację zadań i przedsięwzięć.
4. Plan finansowy, źródła finansowania przedsięwzięć/ projektów, kierunki wydatkowania środków.
5. Sposoby monitorowania i oceny przebiegu wdrażania programu.

VIII. 5. Instrumenty (ramy) finansowe Strategii.

Instrumentem finansowym realizacji strategii będzie budżet powiatu oraz środki zewnętrzne, pochodzące z takich, między innymi, źródeł jak:

- budżet Wspólnoty Europejskiej,
- budżet państwa (np. poprzez współfinansowanie kontraktów terytorialnych),
- budżet samorządu województwa i innych samorządów (m. in. finansujących w ramach partnerstw wspólne zadania),
- środki prywatne angażowane w ramach partnerstw publiczno-prywatnych.

Wielkość środków finansowych przewidzianych na realizację Strategii jest trudna do oszacowania. Dotyczy to zarówno środków powiatu jak i środków pochodzenia zewnętrznego. Wielkość środków powiatu na realizację Strategii zależy od wielu zmiennych, m. in. od takich jak:

- koniunktura gospodarcza i wpływy z podatków PIT i CIT,

- stopa inflacji,
- kwota wydatków przewidzianych w uchwałach budżetowych Rady Powiatu na cele rozwojowe (strategiczne) i nierozwojowe.

Można założyć, że wszystkie grupy wydatków budżetu powiatu będą miały, większy bądź mniejszy, wpływ na realizację Strategii. Znaczna część działań i przedsięwzięć strategicznych wymienionych w rozdziałach VII i VIII, ma charakter nieinwestycyjny (przedsięwzięcia „miękkie”) i będzie realizowana w ramach wydatków bieżących, w tym płacowych. Ludzie zatrudnieni przez powiat będą bowiem wykonawcami tych działań i przedsięwzięć strategicznych, w ramach codziennej pracy Starostwa, przeorientowanej tylko niekiedy na potrzeby SRP.

Inwestycje materialne (przedsięwzięcia/ projekty „twarde”) wymagać będą zaangażowania środków przewidzianych na wydatki majątkowe.

Zadaniem współczesnych strategii nie jest sporządzanie listy projektów inwestycyjnych (należy to bowiem do programów wdrażających strategię), a określenie celów i sposobów ich osiągania poprzez wskazanie przy pomocy jakich działań można tego dokonać. Taką strategią jest Strategia Rozwoju Powiatu Chodzieskiego.

Niemniej pokusić się należy o ocenę możliwości inwestycyjnych powiatu. Jak widać z poniższego wykazu wydatków majątkowych, będącego wyciągiem z uchwały nr 465/10 Zarządu Powiatu Chodzieskiego z dnia 15 listopada 2010 r. w sprawie ustalenia projektu Wieloletniej Prognozy Finansowej na lata 2011-2028, możliwości te są ograniczone.

Lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Środki do dyspozycji na wydatki majątkowe	3 359 084,45	3 160,82	461 316,30	1 998 032,92	1 983 188,02	2 575 210,87	2 692 210,52	2 826 716,04	2 955 344,43	3 069 774,51
Wydatki majątkowe, w tym:	5 030 041,45	281 152,00	453 160,60							
Wydatki majątkowe objęte limitem art. 226 ust. 1	2 497 881,45	281 152,00	453 160,60							
Przychody (kredyty, pożyczki, emisje obligacji)	1 670 957,00	278 340,00	0,00							
Wynik finansowy budżetu	0,00	348,82	8 155,70	1 998 032,92	1 983 188,02	2 575 210,87	2 692 210,52	2 826 716,04	2 955 344,43	3 069 774,51

Do 2013 roku nie ma szans podejmowania inwestycji poza tymi, które były zaplanowane wcześniej, tj. „Termomodernizacji budynków oświatowych w Chodzieży” i dotacji do projektu „Przebudowa sieci dróg gminnych i powiatowych w Chodzieży...”.

Nieco większe możliwości inwestowania wyłaniają się po 2014 roku i to głównie w połączeniu ze środkami unijnymi lub ze środkami strategicznych partnerów. Środki inwestycyjne powiatu byłyby wtedy jedynie wkładem własnym powiatu w przedsięwzięcia inwestycyjne. Pamiętać jednak należy, że środki dyspozycyjne na wydatki majątkowe wcale nie muszą być przeznaczone na nowe inwestycje. Mogą być one zadysponowane przez Radę Powiatu na wcześniejszą spłatę rat kredytów zaciągniętych w przeszłości, np. z powodu konieczności utrzymania się w obowiązujących wskaźnikach zadłużenia i obsługi długu. Z drugiej strony do prognozy środków na inwestycje podchodzić należy z optymizmem. Nie jest wykluczone bowiem, że sytuacja finansowa w przyszłości może być lepsza od prognozowanej.

Szczególnie trudne do oszacowania są wielkości środków na realizację Strategii i jej celów, które pochodzić będą z najzasobniejszego źródła dofinansowywania budżetów samorządowych, tj. z funduszy unijnych. Szacuje się, że w latach 2014-2020 mogą one wynosić na rzecz Polski od około 70 mld euro (byłoby to mniej niż w latach 2007-2013) do 110 mld euro (byłoby to więcej niż w obecnej perspektywie finansowej UE).

Niewiadomo też ile polski rząd, z pozyskanych kwot unijnych, postawi do dyspozycji samorządów. Ma to być (wg Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego) około 34 mld zł rocznie, począwszy od 2014 roku (obecnie poniżej 20 mld zł).

VIII. 6. Monitoring, miary osiągnięcia celów, ewaluacja i aktualizacja Strategii.

- A. **Monitoring Strategii** to proces stałego kontrolowania i rejestrowania różnego rodzaju danych. W oparciu o nie ewaluacja (ocena) dokonuje pogłębionej analizy przyczyn i skutków. Inaczej mówiąc – monitoring informuje „jak jest”, a ewaluacja usiłuje odpowiedzieć na pytanie „dlaczego tak jest”.

Monitoring powinien być stałym narzędziem ujawniania zachodzących w powiecie zjawisk i służyć korygowaniu i reformułowaniu polityki rozwoju. Będzie on prowadzony też na potrzeby oceny postępu w realizacji celów Strategii. Do pomiaru tego postępu służyć będą wskaźniki rezultatu i oddziaływania opisane ogólnie w rozdziale VII, podrozdział VII. 1.

Niezależnie od tego dokonywany będzie pomiar i analiza wskaźników produktu jako materialnego efektu realizacji przedsięwzięć i zadań w ramach programów wdrożeniowych. Jako bazowy do porównań przyjmowany będzie 2010 rok.

B. Zestaw miar osiągnięcia celów Strategii pomocny w monitoringu i ewaluacji

Cele strategii	Rodzaj wskaźnika	Treść wskaźnika	Oczekiwane zachowanie się wskaźnika (dynamika) wskaźnika	Źródło weryfikacji wskaźnika
1	2	3	4	5
Cel strategiczny 1 Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i przeciwdziałanie bezrobociu	Wskaźniki oddziaływania	- Stopa zatrudnienia (pracujący na 1000 mieszkańców)	Wzrost, a przynajmniej brak spadku, mierzony po 5 i 10 latach od roku bazowego	Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy
Cel szczegółowy 1.1 Tworzenie miejsc pracy poprzez promowanie i wspieranie rozwoju przedsiębiorczości	Wskaźniki rezultatu	- Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców - Alternatywnie: wzrost liczby miejsc pracy w firmach istniejących	Rosnąca lub utrzymująca się na tym samym poziomie Wielkość liczbowa	Ewidencja działalności gospodarczej, KRS PUP
Cel szczegółowy 1.2 Promowanie turystyki dla zwiększenia udziału usług turystycznych w gospodarce, wzrostu zatrudnienia i dochodów	Wskaźnik rezultatu	- Liczba korzystających ze szlaków turystycznych, noclegów, bądź kwater agroturystycznych	Rosnąca	Punkt Informacji Turystycznej
Cel szczegółowy 1.3 Równoważenie i aktywizowanie rynku pracy	Wskaźniki rezultatu	- Liczba zaktywizowanych bezrobotnych, którzy weszli na rynek pracy - Podjęte prace interwencyjne bądź roboty publiczne	Wielkość liczbowa Liczba inicjatyw i osób biorących udział	PUP PUP
Cel szczegółowy 1.4 Zwiększenie efektywności instytucjonalnej	Wskaźniki rezultatu	- Liczba pracowników, którzy podnieśli kwalifikacje	Wielkość liczbowa	PUP

obsługi rynku pracy		- Liczba podmiotów obsługi rynku pracy współpracujących z PUP	Wielkość liczbowa	PUP
Cel strategiczny 2 Zwiększenie dostępności i spójności komunikacyjnej	Wskaźniki oddziaływania	- Migracja ludności z powiatu - Turyści	Zmniejszenie lub utrzymanie się liczby migrujących Zwiększenie liczby	GUS, Ewidencja ludności Punkty Informacji Turystycznej
Cel szczegółowy 2.1 Budowa/ przebudowa dróg i infrastruktury około drogowej oraz usprawnienie całego systemu transportu	Wskaźniki rezultatu	- Wypadki drogowe - Transport publiczny	Zmniejszenie Poprawa (mniej skarg)	Policja Prasa lokalna, wydziały starostwa
Cel szczegółowy 2.2 Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej	Wskaźniki rezultatu	- Ilość szkół ponadgimnazjalnych i instytucji świadczących usługi turystyczne	Wielkość liczbowa	Dane Starostwa
Cel strategiczny 3 Podniesienie jakości życia przez zapewnienie wszechstronnego rozwoju i kondycji zasobów ludzkich	Wskaźniki oddziaływania	- Poziom ogólnego wykształcenia mieszkańców powiatu - Długość życia	Wzrost po 10 latach od roku bazowego Większa po 10 latach od roku bazowego	Dane GUS, MEN Dane GUS, szpitale powiatowych, ewidencja ludności
Cel szczegółowy 3.1 Zachowanie i ulepszanie środowiska przyrodniczego i kulturowego dla poprawy jakości życia obecnego i przyszłych pokoleń	Wskaźniki rezultatu	- Zanieczyszczenie wód - Zabytki kultury	Malejące Stan nie pogorszony	Służby ochrony środowiska Starostwa Wojewódzki Konserwator Zabytków
Cel szczegółowy 3.2 Rozwój systemu edukacji	Wskaźniki rezultatu	- Dostosowanie kształcenia do potrzeb rynku pracy: liczba osób z wykształceniem zawodowym - Postępy na poziomie średniego kształcenia	Rosnąca Poprawa	Dane Starostwa Dane Kuratorium i MEN

		mierzone liczbą i oceną zdanych matur albo ich porównywaniem na tle województwa i kraju		
Cel szczegółowy 3.3 Promocja zdrowia oraz zapewnienie pomocy społecznej	Wskaźniki rezultatu	- Liczba korzystających z programów profilaktyczno-leczniczych	Rosnąca	Starostwo, Szpitale
		- Liczba miejsc w ośrodkach leczniczo-pielęgnacyjnych dla ludzi starszych	Rosnąca	Starostwo, Szpitale
		- Aktywizacja udziału osób poszkodowanych przez los w życiu społecznym i zawodowym	Wielkość rosnąca	Właściwe jednostki organizacyjne powiatu
Cel szczegółowy 3.4 Stymulowanie działalności kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej dla podniesienia jakości kapitału ludzkiego	Wskaźniki rezultatu	- Liczba imprez/ wydarzeń	Rosnąca	Sprawozdania organizatorów
		- Liczba korzystających z imprez/ wydarzeń	Rosnąca	Sprzedaż biletów, ocena wizualna
Cel szczegółowy 3.5 Budowanie społeczeństwa obywatelskiego dla wzmocnienia integracji	Wskaźniki rezultatu	- Liczba zadań zleconych przez powiat do realizacji przez organizacje pozarządowe	Rosnąca	Informacje własne Starostwa
Cel strategiczny 4 Aktywne uczestnictwo samorządu powiatu w wieloszczeblowym systemie zarządzania oraz zapewnienie porządku i bezpieczeństwa	Wskaźniki oddziaływania	- Wzrost zainteresowania powiatem mierzony zwiększeniem liczby turystów i inwestorów, spadkiem lub utrzymywaniem się poziomu migracji	Stan po 10 latach od roku bazowego	Informacje gmin, Starostwa i Punktu Informacji Turystycznej

publicznego na jego terytorium				
Cel szczegółowy 4.1 Sprawne kierowanie powiatem	Wskaźniki rezultatu	- Liczba skoordynowanych działań w powiecie lub stworzonych partnerstw - Upublicznienie działań powiatu wśród mieszkańców, celem zaangażowania ich do współuczestnictwa w realizacji zadań	Wielkość liczbowa Liczba artykułów prasowych, informacji, Internet itd.	Starostwo Starostwo
Cel szczegółowy 4.2 Promowanie wizerunku powiatu i działalności prowadzonej w oparciu o jego zasoby	Wskaźniki rezultatu	- Znaczące o zasięgu krajowym lub wojewódzkim wydarzenia promocyjne - Nagrodzone i upowszechnione dobre praktyki działalności opartej o lokalne zasoby	Wielkość liczbowa Wielkość liczbowa	Starostwo Starostwo
Cel szczegółowy 4.3 Zapewnienie porządku i bezpieczeństwa publicznego	Wskaźniki rezultatu	- Liczba wykroczeń i przestępstw - Społeczna świadomość p. poż.	Spadająca a co najmniej nie narastająca Rosnąca	Informacje Policji Informacje Straży Pożarnej

C. Ewaluacja Strategii

Pierwsza ocena Strategii, tzw. ocena ex ante, dokonywana jest przez Zarząd i Radę Powiatu oraz w trybie konsultacji z mieszkańcami przed jej uchwaleniem. Obejmowała ona analizę spójności wewnętrznej Strategii, zgodności jej celów ze specyfiką powiatu i jego zasobami oraz z oczekiwaniami społecznymi.

Kolejne oceny, tzw. śródkresowe (mid-term), dokonywane przez Zarząd – a w miarę potrzeby przez Radę Powiatu co dwa lata, dotyczyć będą postępów w realizacji Strategii i programów operacyjnych/ rozwoju. Obejmą one:

- ocenę stopnia realizacji działań strategicznych i zadań objętych priorytetami programu oraz analizę tego czy ponoszone nakłady są adekwatne do rezultatów i czy są zbieżne z upływem czasu,

- ocenę, czy dzięki realizacji działań i przedsięwzięć osiągane są pożądane zmiany i wskaźniki rezultatu,
- ustalenia, czy proces zarządzania realizacją Strategii i Programu jest poprawny, czy też wymaga korekt.

Trzeba tu podkreślić, że w ocenach śródkresowych da się dość dokładnie ocenić jedynie wskaźniki produktu, realizację działań strategicznych i zadań podejmowanych w trakcie wdrażania Strategii i programów wdrożeniowych. Natomiast analiza stopnia osiągania celów (wskaźników rezultatu i oddziaływania) może być jedynie fragmentaryczna. Pełna analiza może być dokonywana dopiero po upływie jakiegoś czasu, a więc – celów szczegółowych po upływie 4-5 lat, a celów strategicznych dopiero po upływie 8-10 lat.

Ocena końcowa, ex post, dokonana będzie przez Zarząd i Radę Powiatu po zakończeniu realizacji Strategii, tj. pod koniec 2020 lub na początku 2021 roku. W ocenie tej organy powiatu zwracać będą uwagę na następujące elementy:

- czy zostały osiągnięte cele strategiczne i wskaźniki oddziaływania,
- jakie problemy miały być rozwiązane poprzez realizację Strategii i czy tak się stało,
- jakie skutki wywarła realizacja Strategii w środowisku społecznym powiatu i jaki jest jej wkład w realizację celów ogólniejszych – wojewódzkich i krajowych,
- jakie jest prawdopodobieństwo, że osiągnięte zmiany i korzyści będą nadal kontynuowane, czyli jaka jest ich trwałość,
- jak zamierza się wykorzystać wnioski z realizacji dotychczasowej Strategii do budowy i realizacji kolejnej.

Ewaluacja prowadzona przy pomocy monitoringu jest szczególnie przydatna w odniesieniu do wieloletnich dokumentów planistycznych, w tym strategicznych. W długim horyzoncie czasowym trudno bowiem ustrzec się ryzyka nietrafnego planowania, zwłaszcza w dobie szybkich przemian społecznych i gospodarczych, z jakimi mamy obecnie do czynienia. W praktyce występują, z reguły, różnice między założeniami strategii i planów, a ich realizacją. Skoro nie da się ich uniknąć, to powinny przynajmniej pozostawać pod kontrolą, być monitorowane. W wyniku monitoringu i ewaluacji należy doprowadzić do zgodności założeń z realizacją. Bądź to poprzez zmianę sposobów wspomagania realizacji, bądź to poprzez korektę założeń. Rozpiętość pomiędzy założeniami tej Strategii a realizacją może objawiać się zwłaszcza w nadzwyczajnych okolicznościach, zmieniających uwarunkowania zewnętrzne, np. w kryzysie finansów publicznych lub gospodarczym,

zmianie uwarunkowań przestrzennych związanych z lokalizacją w powiecie wielkich inwestycji celu publicznego itd. Jeżeli sytuacje nadzwyczajne cechują się krótkotrwałością nie należy spieszyć się z korektą Strategii, a korzystać ze wskazówek zawartych w podrozdziale VIII. 7.

D. Aktualizacja Strategii

Jeżeli zajdzie potrzeba aktualizacji Strategii to nie powinny jej podlegać z zasady, zapisy wizji rozwoju powiatu i misji samorządu, zaś cele strategiczne – mogą podlegać zmianie jedynie w drodze wyjątku od reguły. Zmiany pozostałych elementów Strategii nie muszą być objęte tak ścisłymi ograniczeniami.

Aktualizacji należy dokonywać z wielką ostrożnością, aby dać szansę ujawnieniu się dobroczynnych skutków realizacji celów i sposobów do tego prowadzących. Z drugiej strony brak reakcji na niekorzystne zjawiska pojawiające się przy wdrażaniu Strategii mogą skutkować nieodwracalnymi konsekwencjami. Tak więc zarówno tu – jak wszędzie indziej – potrzebny jest umiar i wrażliwość na to co się dzieje.

Strategia powstała z udziałem lokalnej społeczności i jej zmiana wymaga konsultacji społecznych, adekwatnych do zakresu tych zmian.

VIII. 7. Kierunki działań w sytuacjach nadzwyczajnych.

Zdarzają się sytuacje kryzysowe bądź inne nadzwyczajne nie przewidziane wcześniej, na które każda władza musi być przygotowana. Niniejszy system realizacji rekomenduje na tę okoliczność następujące zachowania:

1. *Primum non nocere* – po pierwsze nie szkodzić, nie pogarszać dalej sytuacji, rozpoznać zjawisko, przemyśleć i zastosować odpowiednie środki przeciwdziałania .
2. Myśleć o dniu dzisiejszym, ale działać na rzecz lepszego jutra.
3. Mieć na uwadze unikalne, na skalę europejską walory przyrodnicze powiatu, które wraz z materialnymi zabytkami kultury i innymi śladami ludzkiej przeszłości decydują o pięknych walorach krajobrazowych i potrzebę otoczenia ich nadzwyczajną opieką.
4. Zachować równowagę między wydatkami na inwestycje materialne („twarde”) i niematerialne („miękkie”) mając na uwadze, że inwestycje „miękkie” w kapitał ludzki, w jego edukację, promocję zdrowia, zaspokajanie potrzeb kulturalnych i sportowo-rekreacyjnych są równie ważne dla rozwoju powiatu i jego atrakcyjności inwestycyjnej, jak inwestycje materialne i zastosowane innowacje.

5. Zawsze, ale w okresach trudnych kierować się zasadą „więcej za mniej” (zrobić więcej za mniej środków finansowych).
6. Wykorzystywać zbiorową mądrość dla jak najlepszego wyjścia z impasu.
7. Współdziałać z partnerami, którzy mając na względzie własne dobro, pośrednio przyczyniają się do dobra wspólnego tj. zaradzenia trudnej sytuacji powiatu.
8. Przy spadkach dyspozycyjnych środków finansowych koncentrować je na obszarach jednostek osadniczych, uznanych za lokalne punkty krystalizacji rozwoju (miasto Chodzież) i za wymagające wsparcia rozwoju (gmina Szamocin).
9. Intensywniej niż w warunkach normalnych zabiegać o fundusze zewnętrzne, nie włączając sprzedaży obligacji.
10. Rozwinąć działalność Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego.

VIII. 8. Komunikacja społeczna – konsultacja i upowszechnianie Strategii.

Komunikacja społeczna to porozumiewanie się, wzajemne przekazywanie myśli, wiadomości i informacji. Narzędziami komunikacji między ludźmi jest język – słowo mówione, pisane itd.

W przypadku Strategii komunikacja społeczna opiera się na konsultacjach, zbieraniu opinii, upowszechnianiu założeń Strategii, informowaniu o postępach w jej realizacji itp.

Konsultacje w trakcie budowy i aktualizacji Strategii

Pierwsze konsultacje społeczne, dotyczące podstawowych założeń Strategii odbyły się 24.09.2010 r. Uczestniczyli w nich radni, liderzy powiatu i gmin oraz reprezentanci różnych środowisk społecznych. Po dyskusji zebrano, przy pomocy ankiet, opinie dotyczące potencjałów i wizji powiatu oraz misji samorządu. Zasięgnięto też opinii, co do najważniejszych przedsięwzięć rozwojowych (strategicznych), które należy podjąć w horyzoncie czasowym Strategii.

Po opracowaniu całościowego projektu Strategii, opublikowano go na stronie internetowej powiatu na okres 35 dni tj. od dnia 17.12.2010 r. do dnia 20.01.2011 r. z prośbą o zgłaszanie uwag i opinii na spotkaniu, które wyznaczono na dzień 5 i 12 stycznia 2011 r. w Starostwie Powiatowym w Chodzieży bądź pisemnie albo drogą internetową w ciągu 35 dni od dnia ogłoszenia projektu. W tym czasie zgłoszono 1 uwagę/ opinię i została ona wykorzystana następująco: inwestycję pn. „Rozbudowa Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Chodzieży” wpisano do „Wykazu przedsięwzięć priorytetowych dla Powiatu

Chodzieskiego” stanowiącego załącznik nr 2 do dokumentu wykonawczego Strategii pn. „Program Operacyjny do Strategii Rozwoju Społeczno- Gospodarczego Powiatu Chodzieskiego, obejmujący lata 2011-2015”.

W przypadku, gdy zajdzie potrzeba aktualizacji Strategii, w jej podstawowych założeniach, zasięgać się będzie na tę okoliczność opinii społecznej. Zakres konsultacji będzie adekwatny do zakresu zmian Strategii.

Upowszechnianie założeń i celów Strategii

Antycypując budowę strategii w j.s.t. północnej Wielkopolski – „Tętno Regionu” opublikowało już w marcu 2010 roku artykuł pn. „ O polityce rozwoju i jej kreowaniu przez lokalne społeczności” informujący o celach, zasadach i narzędziach tej polityki – w strategiach rozwoju i korzyściach z uczestnictwa w jej budowie, a potem w realizacji – autorstwa moderatora Strategii Ireneusza Krupki.

W dniach 17.12.2010 r.- 20.01.2011 r. - jak to napisano wyżej – opublikowano projekt Strategii na stronach internetowych powiatu, stwarzając możliwość nie tylko zapoznania się z jego założeniami i celami ale dalszego zgłaszania uwag.

Poinformowano też w lokalnych mediach społeczność o uchwaleniu Strategii przez Radę Powiatu, popularyzując jednocześnie jej podstawowe treści i zachęcając do współuczestnictwa w realizacji.

Starostwo promując powiat i jego walory, informując ludność o realizowanych przedsięwzięciach i dokonaniach w jego granicach będzie przy okazji upowszechniać odnośne segmenty Strategii.

Zachęcanie do uczestnictwa w realizacji celów Strategii

Po śródkresowych ocenach stopnia realizacji Strategii będzie się te oceny rozpowszechniać zachęcając jednocześnie lokalną społeczność do aktywnego, dobrowolnego uczestnictwa w spełnianiu jej celów. W sposób dla tej społeczności najbardziej dostępny i najmniej uciążliwy, a jednocześnie skuteczny. Może to być np. przydomowe segregowanie odpadów, przyjazne użytkowanie środowiska (nie zaśmiecanie go, nie niszczenie roślin drzewiastych, grzybni w lesie itd.), inicjatywy obywatelskie na rzecz upiększania i uatrakcyjniania swoich miejscowości i zagród oraz wiele, wiele innych przedsięwzięć podejmowanych bądź to „na własnym podwórku”, bądź zbiorowo, dla dobra wspólnego, poprzez nieodpłatne podejmowanie prac społecznie użytecznych, bądź świadczenie nieodpłatnych usług.